

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE’DE YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR:
DENEYİMLERİ, TERCİHLERİ, MOTİVASYON VE
KISITLARI

Egemen Güneş TÜKENMEZ

Danışman

Prof. Dr. Burcu Selin YILMAZ

İkinci Danışman

Doç. Dr. Sabah BALTA ULAY

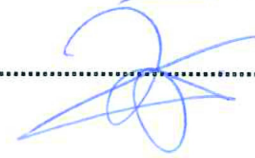
İZMİR - 2019

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : Egemen Güneş TÜKENMEZ
Öğrenci No : 2014800532
Tez Başlığı : Türkiye'de Yalnız Seyahat Eden Kadınlar: Deneyimleri, Tercihleri,
Motivasyon ve Kısıtları

Savunma Tarihi : 23/07/2019
Danışmanı : Prof.Dr.Burcu Selin YILMAZ

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>	<u>İmza</u>
Prof.Dr.Burcu Selin YILMAZ	- Dokuz Eylül Üniversitesi	
Prof.Dr.Ebru GÜNLÜ KÜÇÜKALTAN	- Dokuz Eylül Üniversitesi	
Prof.Dr.Zafer ÖTER	- İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	

Egemen Güneş TÜKENMEZ tarafından hazırlanmış ve sunulmuş olan bu tez savunmada başarılı bulunarak oy birliği (X) / oy çokluğu () ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Metin ARIKAN
Müdür

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi / Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi olarak sunduğum “ Türkiye’de Yalnız Seyahat Eden Kadınlar: Deneyimleri, Tercihleri, Motivasyon ve Kısıtları ” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

..../..../.....

Egemen Güneş TÜKENMEZ

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Türkiye’de Yalnız Seyahat Eden Kadınlar:
Deneyimleri, Tercihleri, Motivasyon ve Kısıtları
Egemen Güneş Tükenmez

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Turizm İşletmeciliği Programı

Paket turların sahip olduğu kısıtlayıcı özellikler, destinasyon ve rekreasyonlarla ilgili bilgilerin çok daha hızlı ve kolay bir şekilde elde edilebilmesi, ulaşım alanında meydana gelen teknolojik gelişmeler, insanların seyahatlerinde özgür olma isteği, demografik yapıdaki değişim gibi faktörler, insanları kitle halinden bireysel seyahatlere doğru her geçen yıl yöneltmektedir. Bunun sonucunda, yalnız seyahat eden insanların sayılarında her geçen yıl artış olmuş, bu insanlara yönelik turlar organize edilmeye başlanmıştır. Kadınlar gerek ekonomik gerek sosyal alanda birçok engelle erkeklerden daha fazla karşılaşmalarına rağmen, dünyanın birçok yerine yalnız seyahat etmeye başlamış ve bu alanda da sayıları her geçen yıl artış göstermiştir.

Bu çalışmanın amacı olarak, Türkiye’deki yalnız seyahat eden kadınların seyahat kısıtları, seyahat motivasyonları, tercihleri ve seyahatlerinden elde ettiği deneyimleri ortaya koymak ve bu alanda toplumsal olarak farkındalık yaratmaktır. Bu araştırmada, Türkiye’de daha önce hayatında en az bir kere yalnız seyahat etmiş 25 kadınla yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile yüz yüze görüşülmüş, elde edilen bulgular yazıya geçirilerek, içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. Her bir örnekten elde edilen bulgulardan ise ortak temalar oluşturulmuştur. Ortak temalar oluşturulduktan sonra, araştırmadaki kadınların vermiş olduğu cevaplar temalara göre sayısal bir şekilde aktarılmıştır. Buna göre Türkiye’de yalnız seyahat eden kadınları kısıtlayan en önemli kısıt, kişisel kısıtlardan biri olan korku faktörüdür. Araştırmadaki kadınları en çok

motive eden unsur ise, itici bir motivasyon olan yaşadıkları rutin hayattan uzaklaşma isteği olarak belirtilmiştir. Araştırmaya konu olan kadınların ise yalnız seyahate dair en önemli yaşadıkları deneyim, kendilerini seyahatleri boyunca özgür hissetme duygularıdır.

Anahtar Kelimeler: Yalnız Seyahat, Yalnız Seyahat Eden Kadınlar, Seyahat Motivasyonları, Seyahat Kısıtları

ABSTRACT

Master Thesis

Solo Women Travellers in Turkey: Their Experiences, Preferences, Motivation and Constraints

Egemen Güneş TÜKENMEZ

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of Tourism Management

Tourism Management Program

Restricting features of package tours, being easier of getting information fast and easy about destinations and recreation facilities, technological development in transportation industry, willing to be free during travel, factors about changing demographic structures make people to join travel to individual from mass. For that reason, the number of solo travellers increases every year, tours are became to organise for those people wants to join solo travel. Although women face greater number of constraints in economical and social space then men, they has become to make solo travel all around the World and their numbers are increasing year by year.

The aim of this study is discovering travel constraints, motivations, preferences and experiences of solo female travellers in Turkey and leading to social awareness. In this research, interviewed with 25 solo female travellers have to join solo travel at least ones during their life via semi structural interview method and findings were analysed with content analysis method. During the analysis period, common topics were derived from participants' answers according to dimensions of the research. After that, themes collected by women transfered to main themes and it shows numerically with certain tables. As a result, an intrapersonal constraint type fear is the most common constraint theme of those travellers. The most common travel motivation theme is escaping from

daily routine. The most impressive experience of this participants is feeling free during their solo travels.

Keywords: Solo Travel, Solo Female Travellers, Travel Motivations, Travel Constraints

**TÜRKİYE’DE YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR: DENEYİMLERİ,
TERCİHLERİ, MOTİVASYON VE KISITLARI**

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
EK LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

**BİRİNCİ BÖLÜM
KADININ TOPLUMDAKİ YERİ**

1.1. DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE KADININ KONUMU	3
1.2. KADIN VE ERKEK ARASINDAKİ FARKIN TARİHSEL GELİŞİMİ	8
1.3. CİNSİYET VE TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI	12
1.4. FEMİNİZM KAVRAMI	14
1.4.1. Feminizm Teorileri	17
1.4.1.1. Liberal Feminizm	17
1.4.1.2. Marksist Feminizm	18
1.4.1.3. Radikal Feminizm	18
1.4.1.4. Sosyalist Feminizm	19
1.4.1.5. Post Modern Feminizm	19

İKİNCİ BÖLÜM

YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR VE SEYAHATLERİNİN ÖZELLİKLERİ

2.1. TURİZMDE YENİ TRENDLER	20
2.1.1. Gastronomi Turizmi	21
2.1.2. Macera Turizmi	22
2.1.3. Hüzün Turizmi	22
2.1.4. Spor Turizmi	23
2.1.5. Kruvaziyer Turizmi	24
2.1.6. Sağlık Turizmi	25
2.1.7. İş Turizmi	26
2.1.8. Kültürel Miras Turizmi	27
2.1.9. Sanal Gerçeklik Turizmi	28
2.1.10. Uzay Turizmi	29
2.2. YALNIZ SEYAHAT KAVRAMI	30
2.3. YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR	32
2.3.1. Yalnız Seyahat Eden Kadınların Kısıtları	34
2.3.2. Yalnız Seyahat Eden Kadınların Motivasyonları	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	43
3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	45
3.3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	46
3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	46
3.5. ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	47
3.5.1. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Demografik Özellikleri	49
3.5.2. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların	

Seyahat Motivasyonları	51
3.5.3. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Kısıtları	58
3.5.3.1. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Öncesi Kısıtları	58
3.5.3.2. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Sırasında Yaşadığı Kısıtlar	61
3.5.4. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Kısıtlarıyla Mücadele Stratejileri	68
3.5.4.1. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Öncesinde Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri	68
3.5.4.2. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Sırasında Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri	70
3.5.5. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Deneyimleri	73
3.5.6. Türkiye’de Yalnız Seyahat Etmeyi Planlayan Kadınların Kısıtları	76
SONUÇ	80
KAYNAKÇA	87
EK	

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABTA	İngiltere Seyahat Acentaları Birliği
ATTA	Macera Seyahat ve Ticaret Birliği
CBI	İthalat Geliştirme Merkezi
EU	Birleşmiş Milletler
IMF	Uluslararası Para Fonu
ITB	Uluslararası Berlin Turizm Fuarı
OECD	Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
USA	Amerika Birleşik Devletleri
VISA	Amerikan Finans Şirketleri Birliği

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Demografik Özellikleri	s.49
Tablo 2: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Motivasyonları ve Sınıflandırılması	s.56
Tablo 3: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Motivasyonları ve Miktarları	s.57
Tablo 4: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Öncesinde ve Seyahat Sırasında Yaşadığı Kısıtlar	s.66
Tablo 5: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Kısıtları ve Miktarları	s.67
Tablo 6: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri	s.72
Tablo 7: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri ve Miktarları	s.73
Tablo 8: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Deneyim Türleri ve Miktarları	s.76
Tablo 9: Türkiye’de Yalnız Seyahat Etmeyi Planlayan Kadınların Kısıtları ve Miktarları	s.79

EK LİSTESİ

EK : Görüşme Formu

Ek S1

GİRİŞ

Dünya üzerinde meydana gelen ekonomik, sosyal, politik ve teknolojik gelişmeler, turizm sektörünü ve insanların turizm olayına katılışlarını her geçen yıl büyük bir hızla arttırmaktadır. Özellikle 19. yüzyılda meydana gelen sanayi devrimi ile beraber makineleşme hızla artmış ve bu durum daha çok miktarda ve çok daha hızlı bir şekilde mal ve hizmet üretimini arttırmıştır. Bunun sonucunda, başta ulaşım sektörü olmak üzere, insanların bir yerden bir yere seyahat etme imkanları giderek artmaya başlamıştır. Aynı zamanda bu gelişmeler ile, seyahat ile ilgili maliyetler azalmaya başlamış ve eskiden sadece üst gelir grubunun ya da belli meslek gruplarının içerisindeki insanların yaptığı seyahat olayını, giderek diğer gelir ve meslek gruplarının da faydalanmaya başladığı bir durum haline getirmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra teknolojinin çok hızlı bir şekilde ulaşım sektörüne, özellikle de havacılık alanına yansması ile, artık insanoğlu çok daha uzun mesafelere daha kısa ve daha kolay bir şekilde seyahat edebilme imkanına sahip olmuştur.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü' nün 2019 yılının ocak ayında çıkardığı rapora göre, tüm dünyada 2018 yılı içerisinde yaklaşık 1,4 milyar uluslararası seyahat meydana gelmiştir. Eğer iç turizm de bu sayıya katılırsa, bu sayının çok daha fazla miktarda olduğu kaçınılmazdır. Milyonlarca kadın ve erkek her yıl gerek ulusal gerekse uluslararası seyahatlere katılmış olup, toplumu meydana getiren bu iki cins farklı sebeplerle ve farklı tercihlerle turizm olayına her yıl artarak katılmaya devam etmektedir. Bunun sonucunda bu iki cins, yaptıkları seyahatlerden birçok benzer ve farklı yönde deneyime sahip olmuştur.

Bu seyahatleri gerçekleştirirken, bireyler bazen toplu, bazen de yalnız bir şekilde seyahat etmeyi tercih etmektedir. Kişiler farklı istekleri ve tercihlerine göre, seyahatlerine yalnız başına ya da başkaları ile katılmaktadır. Seyahat alanında meydana gelen gelişmeler, özellikle de teknoloji, güvenlik ve ulaşım alanında meydana gelen iyileştirmeler ve gelişmeler ile, insanlar artık yalnız başına daha fazla seyahat etmeye başlamışlardır. Bu gelişmeler karşılığında, son yıllarda yalnız başına seyahat kavramı giderek turizm alanında artan bir trend olmaktadır. Yalnız seyahat ile, bireyler toplu seyahate nazaran seyahat rotalarını kendileri daha rahat ve istedikleri şekilde belirlemekte, seyahatleri sırasında kendilerini daha özgür hissederek, seyahatten beklentilerini ve isteklerini daha fazla gerçekleştirebilmektedir.

Yalnız seyahat kavramı giderek daha popüler hale gelirken hem kadınlar hem de erkekler bu seyahate daha fazla katılım sağlamaktadır. Ancak günümüzde seyahat olayına katılım durumuna bakıldığında, kadınlar sayısal olarak seyahat olayına erkekler kadar katılamamaktadır. Kadınların birçoğu, karşı cinslerine göre gerek seyahat öncesinde gerekse seyahat sırasında çok daha fazla sayıda ve zamanda seyahat kısıtlarına maruz kalmaktadırlar. Bu kısıtlardan dolayı, seyahat tercihlerini değiştirmekte, seyahat motivasyonlarını yeteri kadar gerçekleştirememekte, hatta bazı durumlarda bu kısıtlardan dolayı seyahat kararından vazgeçebilmektedir. Kadınların özellikle 19. yüzyıldan sonra iş hayatına katılmalarının daha fazla artması, 20. yüzyıldan sonra politik ve daha fazla ekonomik haklara sahip olması, eğitim düzeylerinin giderek artması, kadın haklarının ve farkındalık çalışmalarının giderek artmasına ve eskiye nazaran kadınların günümüzde hem ekonomik hem de sosyal olarak daha güçlü pozisyonda olmasına rağmen, turizm sektörünün en önemli konularından birisi olan seyahat olayına çeşitli sebeplerle karşıt cinsleri kadar katılamamakta, katılsalar bile seyahatten beklentilerini istedikleri kadar karşılayamamaktadır.. Özellikle de Türkiye, dünyadaki gelişmişlik düzeyi yüksek ülkelerle karşılaştırıldığında, seyahat eden kadınların miktarı, seyahatlerinin süresi ve sıklığı bu ülkelere göre oldukça düşük kalmaktadır.

Tüm bu gelişmeler üzerine, bu çalışmada yalnız seyahat eden kadınlar üzerine değinilerek, Türkiye’de ikamet eden ve yalnız başına seyahat etmiş 25 kadın ile nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda, yalnız seyahat eden kadınların seyahatlerini gerçekleştirmeye yarayan motivasyonlarının neler olduğu, gerek seyahat sırasında gerekse seyahat öncesinde ne gibi kısıtlarla karşılaştığı, bu kısıtlarla nasıl mücadele ettikleri, seyahat sırasında ve sonrasında ne gibi deneyimler yaşadıkları, görüşmecilerin cevaplarının içeriğinden yola çıkılarak analiz edilmiştir. Bu çalışma ile yalnız seyahat eden kadınların seyahat ile ilgili düşüncelerini ve neler yaşadıklarının belirtilmesiyle farkındalık yaratılmaya çalışılmış, dünyada ve özellikle de Türkiye’de bu alanda çok az olan literatüre bir katkı yapılması ve bu alanda çalışmaların daha fazla arttırılması istenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KADININ TOPLUMDAKİ YERİ

1.1. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KADININ KONUMU

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı'nın 2018 yılında yayınlamış olduğu "Dünya Kentleşme Beklentileri" adlı raporda, yaklaşık 4,5 milyar yıl yaşında olan dünya gezegeninde yaşayan insan sayısı yaklaşık 7,6 milyardır. (Birleşmiş Milletler, 2018 ; Geologic Time, 1977)

Aynı departmanın bu kez "Dünya Nüfus Beklentileri" adlı 2017 yılında yayınladığı raporda, dünya nüfusunun %49,65'i kadın, %50,35'i ise erkektir. (Birleşmiş Milletler, 2017)

Türkiye'nin 2018 yılındaki nüfusu yaklaşık olarak 82 milyondur. Bu nüfusun da %50,20'sini erkekler, %49,80'nini ise kadınlar oluşturmaktadır. (TÜİK, 2018). Verilerden de anlaşılacağı üzere, dünyadaki kadın ve erkek nüfusu birbirlerine çok yakın olup, kadınların nüfusu erkeklerden yaklaşık olarak %0,7 oranında azdır. Türkiye'de ise erkekler, kadınlardan sadece nüfus olarak %0,4 oranında fazla olmasına rağmen, hem dünyadaki hem de Türkiye'deki kadın ve erkek nüfusu oransal olarak karşılaştırıldığında, birbirlerine son derece yakın bir konumdadır.

Sayısal olarak hem Türkiye hem de tüm dünyada kadınlar ve erkekler birbirlerine bu kadar yakın konumdayken, ne erkeklerin kadınlar üzerinde sayısal olarak büyük fazlalığı, ne de kadınların erkekler üzerindeki sayısal olarak üstünlüğü varken, modern insanlık tarihinin büyük bir kısmında kadınlar toplumun neredeyse her alanında erkeklerin gerisinde kalmıştır. Bu durumun sebepleri, yıllardır başta akademisyen, gazeteci, politikacı, psikolog, sosyologlar olmak üzere toplumun birçok kesiminin ilgisini çeken bir konu olmuştur. Birçok araştırmacı, bu konuya ilgi duymuş, kadınların neden erkekler kadar gerek iş hayatında gerek sosyal hayatta, eğitimde, sağlıkta, siyasette, ekonomik anlamda arka planda kaldığını, erkeklerden çok daha fazla kısıda maruz kaldığını anlamaya çalışarak, bu alanda birçok çalışma yapmıştır. (Spence, 1993)

Sosyal ve ekonomik hayata bakıldığında, erkek ve kadınların iş dünyasında, eğitimde, politikada, ekonomide ve toplumu ilgilendiren diğer alanlarda, erkeklere göre geri planda olduğunu istatistiki veriler de doğrulamaktadır. Örneğin 2018 yılında dünyadaki iş gücü katılım oranlarına bakıldığında, erkeklerin %75'i iş gücüne katılırken, bu oran kadınlarda %48,5'tir. Genel anlamda bakıldığında, kadınlar, erkeklere göre %26,5 oranında iş gücüne daha az katılmaktadır (International Labour Organization, 2018: 7). Özellikle iş gücüne katılım oranındaki fark, dünyadaki kadın erkek nüfusunun birbirlerine çok yakın olmasından dolayı, kadınların iş gücünde sayısal olarak geri planda olduğunu göstermektedir. Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre bakıldığında ise, doğal olarak gelişmiş ülkelerden gelişmemiş ülkelere doğru kadın ve erkeğin arasındaki fark giderek artmaktadır.

Türkiye'de ise, erkeklerin iş gücüne katılım oranı 2018 yılında %72,7, kadınların ise %34,2'dir. İstihdam oranı ise erkeklerde %65,7, kadınlarda %29,4 durumundadır. İşsizlik oranları, 2018 yılında erkeklerde %9,5, kadınlarda ise %13,9 olarak gözükmemektedir (TÜİK, 2018). Görüldüğü gibi, Türkiye, özellikle gelişmiş ülkelerin iş gücüne katılım oranı ve işsizlik oranları ile kıyaslandığında kadınların iş hayatındaki yeri bakımından geride kalmıştır. Bazı gelişmiş ülkelerin kadın istihdam oranlarına bakıldığında, Almanya %55,9, Fransa %51,5, Norveç %67,1, Japonya %51,2, İngiltere %58,2, Amerika Birleşik Devletleri %57,0 olarak görülmektedir. (OECD, 2018). Ayrıca kadınların istihdama katılım oranlarına bakıldığında, kadın oranının yüksek olduğu ülkeler aynı zamanda gayrisafi milli hasıla olarak da dünyadaki en yüksek üretime sahip ülkeler olarak gözükmemektedir (IMF, 2018). Bu durum da doğal olarak, kadının üretimde ne kadar fark yarattığının göstergelerinden birisidir. Aynı durum, kişi başına düşen milli gelir oranında da benzer olup, bu gelirin yüksek olduğu ülkelerdeki kadınların istihdama katılım oranlarının hepsi ülke genelinde %50'den fazladır. Özetle, kadınlar, gelişmiş ülkelerde Türkiye'nin neredeyse iki katı kadar istihdama katılmaktadır (IMF, 2017: 242-248).

Bu eşitsizlik, aynı zamanda eğitim alanında da görülmektedir. Türkiye'de okuma yazma bilmeyen erkek sayısı 2017 yılında 356,073 kişi iken, okuma yazma bilmeyen kadınların sayısı 1,974,567 kişidir. Genel nüfusa vurulduğu zaman, erkeklerin yaklaşık %1,2'si okuma yazma bilmezken, bu durum kadınlarda %6,5 olarak ortaya çıkmaktadır (TÜİK, 2017). İlköğretim mezunu kişilere bakıldığında,

2017 yılında erkek sayısı 5.032.195 iken, kadın sayısı ise 3.659.664'tür. Benzer eşitsizlik lise ve yükseköğretim seviyesinde de görülmektedir. Lise düzeyinde eğitimden mezun olan erkek sayısı 7.921.816 iken, kadın sayısı 6.043.867 olarak gözükmeektedir (Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2008-2017).

Eğitimdeki bu eşitsizlik, işgücüne ve kazanılan ücretlere de yansımaktadır. Aynı pozisyonda ve aynı eğitim düzeyine sahip olan kadın ve erkeklerin yıl içinde sahip olduğu gelirlere bakıldığında, yine aynı eşitsizlik durumu gözükmeektedir. Okuma yazma bilmeyen bir erkeğin yıllık ortalama geliri 2017 yılında 13,423 lira iken, bu durum kadınlarda 9,936 lira olarak gözükmeektedir. Lise mezunu bir erkek yıllık ortalama geliri 29,814 lira iken, kadınlarda 22,794 liradır. Yükseköğretim mezunu bir erkek yılda ortalama 48,811 lira kazanırken, yükseköğretim mezunu bir kadın yılda ortalama 35,836 lira kazanmaktadır (TÜİK, 2006-2017).

Türkiye'nin tam üyelik almak istediğı Avrupa Birliğı'nde ise, kadına tutum bu birlikteki ölkelerde Türkiye'den daha farklı olarak istatistiki verilere yansımaktadır. Örneğin Türkiye'de kadınlar, erkeklere göre bir yılda %20 oranda daha az kazanırken, bu oran Avrupa Birliğı ölkelerinde %6 olarak gözükmeektedir (European Commission, 2018). Erkeklerin aldıkları ücret kadınlarla karşılaştırıldığında, benzer farklılık OECD ölkeleri ile Türkiye arasında da gözükmeektedir. Aynı rapora göre, Türkiye, OECD ölkeleri arasında cinsiyetler arası ücret eşitliğı konusunda sondan altıncı sırada bulunmaktadır (World Economy Forum, 2018).

Kadınlar ve erkekler arasındaki benzer eşitsizlik durumları, siyaset alanında da gözükmeektedir. 2019 yılında, TBMM'deki bulunan 590 milletvekilinin sadece %17'si kadınlardan oluşmaktadır ve sayısı 102 olarak belirtilmiştir. Belediye başkanlıklarına bakıldığında ise, 81 ilin sadece 4 ilinde kadın belediye başkanlarının olduğu görünmeektedir.

Türkiye'de kamu alanına bakıldığında, diğere idarelerde de erkeklerin sayısal üstünlüğü görünmeektedir. Türkiye'de tüm kamu personelinin %37'si kadın olup, üst düzey memur sayısının ise sadece %8'i kadınlardan oluşmaktadır. (Devlet Personel Başkanlığı, 2018)

Dünya'daki kadın milletvekilleri ile Türkiye kıyaslandığında, kadın milletvekili oranı bakımından Türkiye, dünyada 194 ölkeden 132. sıradadır. Kadın bakanlar sıralamasında ise Türkiye, dünyada 168. sırada bulunmaktadır. (Inter-

Parliamentary Union, 2017). Avrupa Birliği'ndeki ÷lkelerin ise parlamentolarının ortalama %36'sı kadınlardan oluşmaktadırdır. Avrupa Birliği'ndeki kadın milletvekili oranında 1. sırada %44 oranıyla Finlandiya bulunmaktadır. Avrupa Birliği ÷lkelerinden kadın milletvekili oranı en az ÷lke %20 ile Kıbrıs Cumhuriyeti olarak göz÷kmektedir. (European Union Report, 2018; 5,6)

Türkiye' de doğum izni, 2019 yıl itibarıyla doğum öncesi ve sonrası ücretli izin hakkı 8 hafta olup, toplamda 16 haftadır. OECD ÷lkelerinin bu izin süresi 18 olup, Avrupa Birliği ÷lkelerinin ortalaması ise 21,8 hafta olarak gör÷lmektedir. Aynı zamanda izin süresince kadınlar Türkiye'de aylık ücretlerinin %66,70'ini alırken, birçok Avrupa Birliği ÷lkesi doğum izninde ücretlerin tamamını vermektedir. (OECD Family Database, 2019)

Amerika Birleşik Devletleri'nde kurulan ve dünyadaki özellikle kadın ve çocukların durumlarına dikkat çekmek, onların eğitim, sağlık, ekonomik durumlarını iyileştirmek ve onlara yardım etme amacı ile kurulan bir sivil toplum kuruluşu olan "Save The Children" adlı kurumun yayınladığı ve anne ölüm riski, kadınların hükümetlere katılım oranı, resmi eğitimde en az geçirilmesi gereken yıl, çocuk ölüm hızı gibi verilerle hazırlamış olduğu Anne Endeksi'ne göre, Türkiye 179 ÷lke arasından 65. Sıradadır. (Save The Children Federation, 2015). Anne ölüm riski oranında ise, Türkiye, 179 ÷lke arasından en riskli 124. ÷lke olarak göz÷kmektedir. Anne ölüm riskinde birinci sıradaki ÷lke Sierra Leone olurken, en güvenilir ÷lke ise Yunanistan olmuştur (World Health Organization, 2015).

İstatistiki verilerden ve önemli kurum ve kuruluşların cinsiyetle ilgili araştırmalarından ortaya çıkan sonuçlara göre, neredeyse kadınlar hayatın her alanında erkeklerin çeşitli sebeplerden dolayı arkasında kaldığı göz÷kmektedir. Türkiye'deki cinsiyet ayrımı ve kadının toplumsal hayattaki yeri, özellikle uluslararası endekslerdeki ve raporlardaki istatistiki verilere bakıldığında, özellikle Avrupa Birliği ÷lkeleri ve medeni ÷lkelerle kıyaslandığında, bu ÷lkelerin gerisinde göz÷kmektedir. OECD'nin her yıl yeni veriler ve konular kapsamında güncelleyerek her yıl belirlediği raporda, barınma, gelir, güvenlik, istihdam, eğitim, sivil toplumun yerel ve ÷lke yönetimine katılma durumu, sağlık, mutluluk, hayat ve iş dengesi gibi konuları da içeren endeksinde kadınların bu alanda ÷lkelerinde konumları da baz alınarak her ÷lkeye puan verilmektedir. Türkiye, genel hayat mutluluğu ortalamasında endekse

giren 40 ülke arasında 37. sıradadır. (OECD Better Life Initiative, 2018) Bu durum, kadınların ülkedeki gerek ekonomik, politik, gerekse sosyal durumlarının ülkeler için ne kadar önem arz ettiğinin göstergelerinden birisi olduğu kaçınılmaz olarak göstermektedir.

Dünya Ekonomi Forumu'nun her yıl düzenli bir şekilde yayınlamış olduğu endeks raporlarından biri olan "The Global Gender Gap Report" a göre, Türkiye, 149 ülkeden 130. sıradadır. Ülkelerdeki cinsiyet ayrımcılığının çeşitli sayısal verilerle ve göstergelerle ifade edildiği endekste, kadınların ülkedeki ekonomik hayata katılım durumu ve ekonomik fırsatları, eğitime katılım, sağlık durumları ve politikaya katılım olarak temelde dört başlık altında incelenip, ülkelerin oranlamaları yapılmaktadır. Bu ülkeler arasında, İzlanda, kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığının yapıldığı ve kadın erkek arasındaki farkın en az olduğu ülke konumundadır. Kadınlara karşı cinsiyet ayrımcılığının ve kadın erkek arasındaki farkın en fazla olduğu ülke ise Yemen olmuştur. Bu raporda, kadınların tüm dünyada maruz kaldığı cinsiyet odaklı ayırım oranının dünya ortalamasından, Türkiye 6 puan geridedir. Türkiye, 149 ülke içinden, kadınların ekonomiye katılımları bakımından Dünya' da 131., eğitim durumunda 106., sağlık alanında 67. ve politikaya katılım durumunda da 113. sırada görünmektedir. Türkiye, 2006 yılında bu rapora göre dünya sıralamasında 105. sıradayken, 2018 yılında 25 sıra gerileyerek 130. sırayı almıştır (World Economy Forum, 2018).

Sonuç olarak, neredeyse her ülkede, düzeyi değişmekle beraber, kadınlar erkeklerden neredeyse sosyal hayatı oluşturan tüm kısımlarda geri kaldığı gözükmektedir. Özellikle refah seviyesi daha düşük seviyedeki ülkelere bakıldığında, bu ülkelerde kadınların maruz kaldığı istismarın, kadın ve erkek arasındaki uçurumun daha fazla arttığı gözlemlenmektedir. 21. Yüzyılda olunmasına rağmen, dünyada teknolojik gelişmelerin son derece hızlandığı, kitle iletişim araçlarının giderek yaygınlaştığı, dünyanın giderek daha global bir hale geldiği günümüzde, kadınlar ve erkekler arasındaki farkın hala günümüzde de devam ettiği gerçeği, bilimde, sanatta, edebiyatta, teknolojiye, politikada meydana gelen gelişmelerle kıyaslandığında, üzerinde düşünülmesi gereken en önemli konulardan birisidir. Ancak bu duruma sebep olan tarihsel gelişmelere bakıldığında, kadın ve erkek arasındaki bugünkü farkın, neredeyse insanlık tarihi kadar eski olduğu gözükmektedir. Bu duruma ise, tarih

içerisinde birbirinden farklı coğrafyalarda meydana gelen ve insanlık tarihini en çok etkileyen bazı önemli olayların ve süreçlerin neden olduğu gözükmektedir.

1.2. KADIN VE ERKEK ARASINDAKİ FARKIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Memeli canlılar, eril ve dişil olarak ikiye ayrılır. Bunlar, sahip oldukları fiziksel farklar sayesinde, kendilerinin fiziksel özelliklerine göre davranışlarını şekillendirerek, çevreye uyum sağlarlar ve nesillerini devam ettirirler. Ancak memeli aleminde, dünyaya en çok hakim olan tür, gelişmiş sosyal yetenekleri ile insan türüdür. (Marshall, 2018)

Modern insan, yaklaşık 250.000 yıldan beri yeryüzünde bulunmaktadır. ‘‘Homo Sapiens’’ adı verilen modern insan, oluşumunda ilk olarak avcı toplayıcı bir hayatı benimsemiştir. Yaklaşık olarak 10.000 yıl önce, insanoğlu, hayatta daha fazla kalacağını düşündüğü için, başta Fırat ve Dicle nehirlerinin arasında kalan ve bereketli hilal bölgesi olarak adlandırılan bölge olmak üzere Mezopotamya, Orta Amerika, Çin ve Hindistan’da tarım faaliyetini başlatmıştır. Tarım, farklı coğrafyalarda farklı zaman dilimlerinde farklı ürünlerle yapılmaya başlanmıştır. İnsanlar, tarımla beraber, daha fazla tahıl, et, meyve ve sebze üreteceğini, bunun sonucunda daha uzun süre yiyecek stoğu sağlayarak, hayatta kalması daha kolaylaşacağını düşünmüştür (Diamond, 2016).

Bunun sonucunda, insan tarımsal faaliyete daha fazla önem vermiştir. Bu sürece kısaca tarım devrimi denmektedir. Bu devrimle beraber, insanlar, üretmiş oldukları ürünlerin yanına yerleşim yerleri kurmaya başlamışlardır. Bu sayede hem enerjilerini optimum şeklinde kullanacak hem de daha fazla yiyecek elde edecektir. Böylece, insanların nüfusları, avcı-toplayıcı toplumlara göre daha fazla artmaya başlamıştır. Göçebe hayat süren insanlar, yiyecek aramak ve hayvanlarını otlatmak için sürekli olarak farklı yerlere gitmek zorundadır. Bunun sonucu olarak, hareket kabiliyetlerinin daha çok olması için, mümkün olduğunca az çocuk yapmıştır. Ancak tarım ile beraber yerleşik hayatın artması ile, insanoğlu daha fazla çocuk yapabilme olanağına sahip olmuştur (Barker,2006). Bu sayede kadınlar, her yıl neredeyse bir çocuk doğurma olanağına sahip olmuştur. Daha çok çocuk sahibi olarak, canlıların

temel içgüdülerinden birisi olan neslini devam ettirmeye bu sayede daha kolay bir şekilde ulaşmıştır. (Boulding, 1976 :115,116)

Tarımdan önce, dünya nüfusu yaklaşık olarak 5 ila 8 milyon arasında olduğu düşünülmektedir ve bu nüfusun çok büyük bir kısmı hayatlarını avcı toplayıcı olarak sürdürmektedir. Milattan sonra 1. yüzyılda ise, avcı-toplayıcılık ile hayatlarını sürdüren insan sayısı yaklaşık olarak 1 ila 2 milyon arasında olduğu tahmin edilmekte iken, tarımla geçimini sağlayan nüfus ise yaklaşık 250 milyondur (Harari, 2015). Tarımsal üretim süresince, insanlar ürettikleri ürüne daha yakın olup, uzun süreli yiyecek stoku yaptıkları için, nüfusu artmış ve insanların yerleşik hayata olan bağlılıklarında artış oluşmuştur. Bu durum, sonuç olarak insanların taşınmaz mallarını arttırmış ve bunlara bağlılıklarını da aynı oranda geliştirmiştir. İnsanlar böylece yerleştikleri alanı daha çok sahiplenme davranışı göstermiştir. Bu şekilde, insanlar kendi üretim alanlarının sınırlarını belirlemişler ve devlet kavramı da bu şekilde yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır. Diğer bir adıyla örgütlenme durumunu ve dış tehlikelere karşı sınırları belli olan bir yeri koruma güdüsünü eskiye göre çok daha fazla arttırmıştır. (Engels, 2018)

Görüldüğü gibi tarım, insan hayatında son derece önemli bir yere sahip olarak, tüm insanlığın şekillenmesinde önemli bir basamak noktasıdır. Bu alanda yaşanan gelişmelerde, günümüzdeki kadın erkek arasındaki farkın oluşmasındaki en önemli gelişmelerden biri olarak göze çarpmaktadır (Erbil,2016). İnsanlar, kadın ve erkek arasındaki cinsiyet ayrımcılığını farklı farklı sebeplere bağlamışlardır. Bu farklılıklar, genel olarak ikiye ayrılmaktadır. Birincisi, kadınlar ve erkekler arasındaki farklılığın temel sebebinin biyolojik olduğudur. İkincisi ise, bu farkın biyolojiden çok, toplumsal olduğu, toplumdaki geleneklerin bu ayrıma sebep olmasına neden olduğu yönündeki görüştür. (Newman, 2002)

Tarihsel sürece bakıldığında, kadın ve erkek arasındaki farkta bir takım dönüm noktalarının olduğu görülmektedir. Örneğin, tarım arttıkça, erkeklerin fiziksel kuvvetinin de etkisiyle, erkekler kadınlara göre daha üstün bir pozisyona gelmektedir çünkü fiziksel güç ile daha fazla toprak ile ilgili faaliyetlerde bulunabilmekte, alet yapımında ve onu kullanmada daha çok yetenek sahibi olmaktadır. Alet yapımı, tarımsal üretim, iş bölümünde üretim kısmının giderek erkeğe geçmesi gibi durumlar, erkeği tüm bu unsurların sahibi durumuna getirmiş ve bu durum zaman içerisinde

artarak erkekler kadınlara göre daha üstün pozisyona gelmiştir (Harman, 2009). Doğal olarak, özellikle sanayi devrimine kadar olan süreçte, ne kadar çok erkek, o kadar çok üretim anlamına gelmiştir. Zanaatçılık, alet kullanma ve yapma durumu, kadın ve erkek arasındaki farkı giderek açılmasına yol açan unsurlardan birisi olmuştur. Alet yapımının artması ile onu kullanma becerisi gelişmiş ve bu durum da daha kısa sürede daha çok tarımsal üretimi tetiklemiştir. Bunun sonucunda da para ekonomisi ortaya çıkmış ve ticaret yeni bir hal almıştır ve tüm bunlara hakim olan unsur ise erkek olmuştur (Mazoyer ve Roudart, 2006). Erkek, tüm bunların sonucunda mülkiyet sahibi olduğu için, sosyal ve ekonomik hayatta giderek egemen bir pozisyon halini almıştır (Bebel, 2013).

Bunların sonucunda, erkek çocuklara daha fazla önem verilmeye başlanmış, insanların kendinden sonra neslini devam ettirmesi için daha çok kız çocuğuna nazaran erkek çocuk istenmiştir. Bu sayede aileler nesillerini daha kolay ve güçlü şekilde devam ettireceklerdir çünkü üretimde söz sahibi erkek olduğu için, erkek bir çocuk demek, onlar için daha fazla üretim, bu durum da daha fazla egemenlik ve güç anlamına gelmektedir. Bu durum daha sonraları, erkeklerin çok eşlilik üzerine daha çok söz sahibi olma durumuna sebep olan en önemli unsurlarda birisi olmuştur. Tarım ile beraber üretimin artması ile, özel mülkiyet kavramı da ortaya çıkmıştır ve erkek bu sayede kadın üzerinde daha çok söz sahibi olmuştur, çok eşlilik de bu söz sahibi olma durumlarından birisidir. Aynı şekilde başta miras ve ceza hukukları olmak üzere, hukuk alanında da erkekler, kadınlardan daha fazla söz sahibi olmuşlardır (Engels, 2018).

Avcı toplayıcı yaşamda, tarımdan önceki hayata göre kadın ve erkek arasındaki toplumsal fark daha az bir şekilde görünmektedir. Tarımdan önce, doğa ve toprak ile ilgili olan figürlerin çoğu kadın olarak tasvir edilmiştir. Ancak zamanla erkek, kadına daha fazla egemenlik kurmuştur. Orta çağda ise neredeyse yapılan tüm sanat eserlerinde tanrı figürü erkek olarak tasvir edilmiştir (Armstrong, 2008).

Oluşturduğu toplumsal, askeri ve ekonomik gelişmelere bakılarak ilk modern anlamda devlet Roma İmparatorluğu' dur. Ancak Roma İmparatorluğu'nda bile, kadın ve erkekler, aynı miras hukukundan yararlanamaz, yasalar önünde eşit değildir. Aynı şekilde devletin yönetici unsurlarının neredeyse tamamı erkeklerden oluşmuştur. Germanler, Avrupa'ya akınlar düzenleyip, Roma' nın verimli topraklarını işgal edip

tarım toplumu olmaya başlayınca, Germen kabileleri de yavaş yavaş toplumlarında erkek egemen bir topluma dönüşmeye başlamıştır (Beard,2018). Antik Yunanda ise, kızlar ev ekonomisine erkekler kadar katkı yapamadığından dolayı, erkeklere göre sıklıkla terk edilen taraftır. (Garland:1993, Akt.: Atılgan, 2013 :16)

18. yüzyıldan itibaren, Avrupa’ da sömürgecilik faaliyetleri, başta gemicilik teknolojisinin ilerlemesiyle büyük bir ivme kazanmıştır. Bunun sonucunda, sanayi ve endüstri giderek artmıştır. Makineleşme ile beraber seri üretim, Avrupa’da giderek yaygınlaşmıştır ve buhar gücünün de kullanılması ile, üretimde ciddi bir artış meydana gelmiştir. Kısa zamanda çok daha hızlı ve fazla üretim yapılmaya başlanmıştır. Bunların sonucu olarak, 18. yüzyılda İngiltere’de sanayi devrimi başlamış olup, daha sonraları Amerika Birleşik Devletleri’ne ve Avrupa’nın diğer gelişmiş ülkelerine yayılmaya başlamıştır (Roberts, 2014).

Tüm bu gelişmelerin sonucu olarak, kadınlar, üretim faaliyetlerine girmeye daha önce olduğundan fazla bir şekilde başlamışlardır. Bu durum, bir nevi zorunluluktan meydana gelmektedir. Sömürgecilik faaliyetleri hız kazanmış, makinelerin seri üretime geçişi hızlandırması ile, devletler ve kurumlar arasında rekabet hızla artmıştır. Bunun sonucunda, artık kadınların da bu üretime geçme zorunluluğu fikri yavaş yavaş doğmaya başlamıştır. Aksi takdirde, kurumlar ve devletler, ekonomik faaliyetlerde diğer ülkelerde rekabet edemeyeceklerini yavaş yavaş idrak etmeye başlamışlardır. Öyle ki, evlilik ile ilgili modern anlamda ilk ciddi düzenlemeler, sanayi devriminin sonlarından itibaren başlamıştır. Çünkü kadınlar iş hayatına girince, nüfus artış hızında eski dönemlere göre düşüş başlamaya göstermiştir ve bunun önüne geçilmesi için bir takım önleyici ve çocuk doğurmaya teşvik edici hukuk kuralları dahi yürürlüğe girmeye başlamıştır. (Harari, 2015)

Bir diğer yandan artan geçim sıkıntısı, kadını bir nevi zorunlu olarak iş hayatına itmiştir. Ancak 19. yüzyıldan itibaren iş hayatına daha fazla giren kadınlara, işverenler erkeklere göre daha az ücret ödemişlerdir. Özellikle işverenler evli kadınları işçi olarak seçmeye özen göstermişlerdir çünkü evli kadınlar, özellikle de çocukları varsa, aile geçimlerini sağlamak için çalışmaya daha fazla mecbur durumdadırlar ve bu konuda da işverenler zaman zaman ücret konusunda kadınları istismar etmeye başlamışlardır (Bebel, 1897). Bu durum, günümüzdeki kadın ve erkek arasındaki ekonomik

göstergelere bakıldığında da, birtakım iyileştirmeler olmasına rağmen, halen sürdüğü görülmektedir.

Cinsiyet hiyerarşisi, neredeyse bugün tüm toplumlarda gözüken ve hala aşılamayan, en eski hiyerarşilerden birisi olarak gözükmemektedir. İnsanlık tarihinde, özellikle de tarıma geçişten bu yana, erkekler neredeyse toplumun her alanında kadınlardan daha iyi pozisyonda olmuşlardır (Erbil, 2016). Ancak zaman içerisinde bakıldığında, biyolojiden ziyade, kültürel özelliklerin, geçmişten günümüze toplumdaki metaların, gelenek ve göreneklerin, erkekler ve kadınlar arasındaki farkı açtığı, kadını erkeğin geri planına attığı fikir ortaya çıkmıştır. Sadece cinsler arası fiziksel özelliklerin değil, cinslerin yaşadığı kültürün özellikleri erkek ve kadınların rollerinin ne olduğunu, erkek ve kadın farkının neler olacağını gösteren fikirleri meydana getirmiştir. Tüm bu gelişmeler, toplumsal cinsiyet kavramının temel taşlarını ve oluşum nedenlerini ortaya çıkarmıştır.

1.3. CİNSİYET VE TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları, yüzyıllardır insanlık tarihini ve toplumları şekillendiren, kadınların ve erkeklerin toplumda nerede ve ne şekilde hareket etmesi gerektiğini, toplumda nasıl davranmaları gerektiğini dikte eden önemli unsurlardan birisidir. Özellikle de toplumsal cinsiyet kavramı, kadın ve erkek arasındaki toplumsal boşluğun oluşmasındaki önemli kıstaslardan birisi olmuştur.

Cinsiyet, biyolojik bir terim olup, insanların erkek ya da dişi olarak ayırımıdır (Stone, 2016). Cinsiyet kavramı, biyolojik bir kavram olup, insanların doğuştan itibaren sahip olduğu fiziksel ve biyolojik özellikler olarak kadın ve erkek olarak iki cinse ayrılmasıdır. Biyolojik olarak herkesin bildiği üzere memeliler kromozomlarının farklı yapısına göre erkek ve dişi olarak ayrılır. Toplumsal cinsiyet kavramı ise, biyolojik cinsiyet kavramından daha yoğun ve karmaşık bir kavramdır (Keskin ve Ulusan, 2016 :50 ; Bal, 2014 :16).

Toplumsal cinsiyet, bir kişinin eril ya da dişi olarak doğduktan sonra, toplumun ve kültürün zaman içerisinde onun cinsiyetine göre rol biçtiği davranış ve beklentilerdir ve tamamıyla kültürel ve toplumsal farklılıklar ile alakalıdır. (Topuz ve Erkanlı, 2016 :303). Birey, içinde yaşadığı topluma göre, erkek ya da kadın olarak

toplumun ona vermiş olduğu rolü benimser. Biyolojik farktan ziyade, toplumsal bir kategori haline gelen bir kavramdır (Vatandaş, 2011 :29).

Toplumsal cinsiyet, kişinin biyolojik olarak sahip olduğu özelliklere bir takım kültürel anlamlar yükler, erkek ve dişi, kadın ve erkek denen rol ve statüye sokar. (Bingöl, 2014 :109) Buna göre, kadın ve erkek, toplumda yapması gereken rollere bürünmeye başlar. (Aydın ve Diğerleri, 2016 :225) Bu durum zaman içerisinde nesillerden nesillere aktarılır.

Bunun sonucunda, toplumlar, erkeklere ve kadınlara biyoloji temelli olmayan birtakım kültürel ve soyut öğeler aktarırlar. Böylece, erkeklik ve kadınlık durumları, zamana ve mekana göre değişir (Gürhan, 2010 : 59). Örneğin, kadının toplumdaki rolü ev ve çocuk ile ilgilenmek iken, erkeğin rolü ise çalışıp eve para getirmektir. Ancak günümüzde milyonlarca kadın, kendilerinin ve ailelerin geçimlerini sağlamaktadır ve iş hayatında aktiftir.

Kadının, ev işleri ile ilgilenip, asıl görevinin çocuk doğurup ona bakması, toplumun ona kazandırmış olduğu ve ona yüklediği bir roldür (Çakır, 2007). Bu gibi roller ile toplumsal cinsiyet kavramı yıllar içerisinde oluşmaya başlar. Dolayısıyla, eril ve dişil, toplumda zamanla kadın ve erkek olarak ortaya çıkar. Fakat dünyadaki teknolojik, sosyal ve ekonomik gelişmeler ile, kadınların eskiye oranla toplumsal rollerinde ciddi farklılıklar oluşmuştur. (Giddens, 2012). Bu gelişmelere rağmen, hala kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet rolleri, özellikle refah seviyesi düşük toplumlarda kendini çok daha fazla göstermektedir (Serdaroğlu, 2010). Bu yüzden toplumsal cinsiyet, zamana ve mekana göre değişiklik gösterir. (Stone, 2016). Bir diğer değişle, toplumun kadına ve erkeğe bakış açısı, kadın ve erkeklerin toplumdaki rolleri, yapması ve yapması beklenen davranışları, zamana ve yere göre farklılık gösterir (Yalçınkaya, 2015 : 647).

Tarım toplumuna geçildikten sonra, erkeklerin toplumda daha çok değer görmesi ve egemen bir hale gelmesi ile ataerkil toplum yapısı başlamıştır. Önceleri anaerkil topluma sahip olan yerler, zaman içerisinde ataerkil topluma dönüşmüştür. Toplum artık ataerkil yapıya göre yönetilmeye başlanır. Erkekler savaşa gider, iş hayatında çalışır ve para kazanır, kadının üzerinde tamamıyla hak sahibidir. Kadınlar ise çocuklarına bakmakla yükümlüdür ve erkeğinin ona getirmiş olduğu maddi ve manevi şeylerle hayatını idame ettirmelidir. Eğer bu rollerin dışına erkek ya da kadın

çıkarsa, toplum ayıplar, dışlar, hatta bu kişilerin hayatlarına bile son verebilir (Bebel, 2013).

Cinsiyet kavramı, tarihte hem biyolojik olarak hem de kültürel olarak kullanılan terimlerden birisidir. Biyolojik olarak bakıldığında, erkek ve dişi kavramına cins ya da cinsiyet denmiştir. Ancak, özellikle 1960'lı yıllardan sonra feminizm hareketlerinin hız kazanması ile, cinsiyet kavramı, erkek ve dişi kavramından ziyade, kadın ve erkek olarak kullanılmaya da başlanmıştır. Günümüzde cinsiyet kavramı, biyolojik olarak ayırım anlamında kullanılırken, kadın ve erkek ayrımı ise toplumsal cinsiyet olarak da kullanılmaktadır (Kocaer, 2006 :1).

Toplumsal cinsiyet kavramı ilk olarak, Ann Oakley, Kate Millett gibi feminist düşünürlerce ortaya çıkartılan bir kavram olmuştur ve toplumlardaki kadın erkek ayrımcılığının biyolojik cinsiyetin açıklayamadığı yerde kullanılmaya başlanmıştır. (Butler, 2016) Biyolojik olarak kadın ve erkeğin farklı fiziksel özelliklere sahip olması, zaman içerisinde kadın ve erkek arasındaki farkın ve bu ikisinin toplumdaki rollerini açıklamasında yetersiz kalmıştır. Cinsler arasındaki ayrımın sadece biyolojik olarak değil, kültürel birtakım etkilerin de olduğu gözlemlenmiştir ve bunun sonucunda da toplumsal cinsiyet kavramı genel olarak 1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başlarında dile getirilmeye başlanmıştır. (Arat, 2017) Daha sonraki yıllarda artan çalışmalar ile, toplumsal cinsiyet kavramı çok daha genişletilmiştir.

1.4. FEMİNİZM KAVRAMI

Feminizm hareketi, kadınların toplumda karşılaştığı baskıların üzerinden gelmek, özellikle ataerkil toplumların kadına dayattığı rollerden kurtulmak, kadınlara toplumda siyasi, hukuksal, ekonomik alanlarda toplumda eşit şekilde hak sahibi olabilmek için ortaya çıkan bir harekettir.(Stone, 2016 ; Mies ve Diğerleri, 2014) Burada amaç, yüzyıllardır erkek egemen toplumda, kadınların erkekler kadar hak sahibi olamadığı, erkeklere göre daha fazla baskıya maruz kaldığı toplumda erkeklerle eşit haklara sahip olmak, kadınların toplumdaki yerini daha fazla kabul ettirmek ve cinsiyet ayrımcılığına karşı mücadele etmektir. (Kollontai, 2000 ; Offen, 1988)

Feminizm, tarih içerisinde öncelikle yerel bir hareket olarak başlayıp, kısa süre içerisinde evrensel hale dönüşen ve toplumun birçok farklı alanı ile ilişki kuran ve bu

alanlardan etkilenen ve bu alanları zaman içerisinde etkileyen bir kavram olmuştur (Gaag, 2018). Bu noktada farklı fikirlere etki yapmıştır ve toplumları farklı açılardan etkilemiştir. Bunun sonucunda da feminist hareketlerin başladığı coğrafya, politik ve ekonomik durumlar, feminizmi tarih içerisinde farklı çeşitlere ayırmıştır. (Kolay,2015: 5-11) Böylece, temelde benzer şeyleri savunmakla beraber, feminizm farklı çeşitlere ayrılmış olup, her çeşidin kendine özgü iç dinamikleri oluşmuştur. (Michell: 1984)

Kronolojik olarak bakıldığında, feminizm 18. yüzyılda başlayan bir hareket olarak görülür. Yazın alanında ilk ciddi çalışma olarak feminizm konusu , 1792 yılında Mary Wollstonecraft' ın İngiltere'de yayınladığı ‘*A Vindication of the Rights of Women* ‘ (Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi) adlı eseri ile gündeme gelir (Walters, 1984, akt. Ataman, 2009 :2). 18. Yüzyıla bakıldığında, kadın hakları erkeklere göre toplumu oluşturan her alanda son derece geri plandadır ve kadınların erkek egemen toplumda erkekler ile benzer haklara sahip olması gerektiği fikri henüz ciddi şekilde oluşmamıştır (Donovan, 2003). Bu eserde, kadınların bağımsız bir birey olması gerektiği, kamu alanında sadece erkeklerin değil, kadınların da yer alması gerektiği fikri Wollstonecraft tarafından gündeme getirilir.

Feminizm, tarihte farklı görüşler barındırmasına rağmen, kronolojik olarak birçok araştırmacı feminizmi üç dalga halinde ilerlediği fikrini benimserler. Bu dalgalar, 19. yüzyılda başlayıp 21. yüzyıla uzanan bir süreçtir. Dünyadaki gelişmelere paralel olarak, bu üç dalga süresince, kadınların istekleri, toplumdan ve devletten beklentileri değişip, meydana gelen farklı ideolojilerden etkilenmiş, bu değişimler ve etkilenmeler, farklı feminizm dalgalarının oluşmasında etkili olmuştur. (Scott, 2013)

1. feminist dalga, 19. yüzyılın son döneminde başlayıp 20. yüzyılın ortalarına kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreçte, kadınlar daha çok siyasi haklar, seçme ve seçilebilme hakkı, miras ve mülkiyet hakkı, temel eğitim hakları gibi genelde temel hakların edinimi için mücadele vermişlerdir (Michel, 1984). Nitekim bu süreçte dünya tarihine bakıldığında, kadınlar öncelikli olarak eğitim, daha sonraları da seçme ve seçilme haklarına dünyanın farklı yerlerinde sahip olur. Bu haklar, yoğun olarak 19. yüzyılın sonunda başlar ve 20. yüzyılın başına kadar devam eder ve bu süreçte, özellikle başta Avrupa ülkeleri olmak üzere, dünyadaki birçok ülke kadınlara eğitim, seçme-seçilme ve mülkiyet hakları gibi temel insani hakları vermeye başlamıştır.(Taş, 2016, :163-166) Bu dönemdeki feminist yazarlar, eserlerinde sosyal, ekonomik ve

politik anlamda kadınların bu temel haklara sahip olması, kadınların erkeklerle aynı toplumsal haklara sahip olması gerektiği, cinsiyet farkının kadının erkekten geri kalmasının ve toplumda aşağılanması bir nedeni olamayacağını anlatan eserler kaleme alırlar. (Dikici, 2016 :528)

İkinci feminist dalga ise, 1960'lı yıllardan başlayarak 1980'lerin sonlarına kadar devam eden süreçtir ve çağdaş anlamda ilk feminist hareketlerin başladığı dönem olarak kabul edilmektedir. Birinci dalga feminizmde yaşanan gelişmeler, kadınlara temel haklar vermiş olmasına rağmen, gündelik hayatta kadının hala toplum tarafından yeteri kadar kabul edilmediği, hala erkeklerle karşılaştırıldığında erkekler kadar özgür olamadığı fikri bu dönemde gündeme gelmiştir. Özellikle kadınlara toplum tarafından dayatılan roller, kadınların cinsel ve üreme özgürlükleri konuları tarzındaki fikirler, bu dönemde feministler tarafından konu alınan önemli başlıklardır. Burada amaç, kadınları ataerkil toplumun kadın bedeni üzerine getirmiş olduğu sınırlardan özgürleştirerek, kadınlara kendi bedenlerini kontrol altına almaları gerektiği fikrini aşılmasıdır (Dikici, 2016 :529). Erkekler tarafından kadın sürekli olarak bir cinsel obje ve anne objesi olarak görülmesine karşı kadınlara bunlarla mücadele edilmesi gerektiği fikri benimsetilmeye çalışılmıştır (Çakır, 2007).

Bu feminizm dalgasının bir diğer önemli tarafı, bu dönemde kadınlar feminist hareketleri sadece belli bir gruba değil, bütün kadınların bu harekete katılımını sağlama, bütün kadınların kadın hakları ile ilgili mücadeleye katılmalarını sağlamaya yöneliktir (Scott, 2013). Kadınların politik görüşü, dini, ırkı, milleti ne olursa olsun, temelde kadın haklarına ve kadının toplumsal konumunu iyileştirmeyi amaçlayan kapsayıcı hareketler bu dönemde daha fazla gerçekleşmeye başlamıştır (Taş, 2016 :165). Amaç, toplumdaki her kadının bilinç seviyesini yükseltmektir ve bu kapsamda 1968'den sonra kız kardeşlik argümanı ortaya çıkmıştır. Bu argümana göre, her feminist grubun, birbirlerinin düşüncelerini anlamayı, paylaşmayı ve ortak bir çözüm arayışına girerek, başta ataerkil toplumun kadına dayatmış olduğu baskılardan kadınları kurtarmaktır ve bu kapsamda tüm kadınlar tıpkı bir kardeş gibi hareket etmelidir. (Arat, 2017)

3. dalga feminizm ise, 1990'lı yılların başlarında, ikinci dalgadaki feminizmin düşünce yapılarına ve pratiklerine bir anlamda tepki olarak doğmuştur. Bu dönemdeki feminizm akımı, bir önceki dönemlerdeki feminist akımların dünyadaki tüm kadınları

tek tip bir kadın olarak algılayıp, dünya üzerindeki kadınların sorunları daha çok üst ve orta sınıf ve beyaz kadınların sorunları gibi yansıtıldığı görüşünde olup, her kadının sorununun farklı olacağı ve bu sebeple her kadına bireysel olarak bakılması gerektiği düşüncesi hakimdir (Kolay, 2015).

Bu kapsamda, bu dönemde daha çok eğitim, kadına şiddet, cinsellik, kadının toplum nezdinde daha güçlü pozisyona getirilmesi gibi konular gündeme getirilmiştir. Bu dönemde, post modern feminist düşüncelerinin etkili olduğu bir dönemdir. Burada amaç, bütün kadınları genelleyci bir elle ele almaktan çok, kadınların sorunlarını ve yapması gerekenleri bireysel olarak ele alıp, bu şekilde mücadele yöntemleri geliştirmektir (Özveri, 2009 : 6,7).

1.4.1. Feminizm Teorileri

Feminizmin tarihsel sürecine bakıldığında, feminist akımlar, içinde bulunduğu toplumun yapısına ve meydana gelen küresel ideolojik, politik ve ekonomik koşullardan ve dalgalardan etkilenmiştir. Buna göre, birbirinden farklı feminizm akımları ortaya çıkmıştır. Feminizmi etkileyen bazı önemli akımlar şunlardır:

1.4.1.1. Liberal Feminizm

Akım olarak bu feminizm akımı, diğerlerinden önce gelir. Liberal feminizmde, kadınlara her türlü hak ve olanak sağlanmalıdır. Çünkü liberalizmin temelinde bireycilik ve özgürlük vardır. (Altınbaş, 2010 :21) Bu sebeple, temel olarak, kadınlara siyaset, ekonomi, eğitim gibi alanlarda erkeklerle eşit hak verilmelidir. (Güneş, 2015, :246) Bu düşüncede istenilen şey, özellikle kamusal alanda kadınlarla erkekler arasındaki farkın giderilmesidir. Dil, din, mezhep, millet, ırk gibi özelliklere bakılmaksızın, toplum içerisindeki herkes bireydir (Dikici, 2016 :532). Bunun bir tezahürü olarak, hak konusu bu feminizm akımında ön plana çıkmıştır. Kadın ile erkek aynı akla sahiptir, erkek nasıl toplumda ekonomik olarak ayakta kalabiliyor ve toplumda ekonomik hakları mevcut ise, kadının da ekonomik olarak ayakta kalabilmesi gerekir ve bunun da başta kadınlara ekonomik haklar verilmesi, bu

durumu sağlamak için de kadınlara ekonomiden önce eğitim hakkı verilmesi gerektiğidir. (Stone, 2016).

1.4.1.2. Marksist Feminizm

19. Yüzyılda meydana gelen liberal feminist düşüncelere bir tepki olarak ortaya çıkmış olup, bu tür temelde Marx ve Engels' in fikirlerinden etkilenmiştir. Bu düşünceye göre, kadınların toplumda maruz kaldığı baskıların temel sebebinin sınıfsal çatışmalardan dolayı meydana gelmesidir. Burada vurgulanmak istenen temel düşünce, sınıf ayrımının olduğu toplumlarda, kadınlar doğal olarak toplumsal olarak aşağı sınıf olarak görülür, ataeril toplumun bir esiri olur. Bunu ortadan kaldırmak için sınıfsal toplum düzeninin ortadan kaldırılması gerekir. (Lorber, 1997)

1.4.1.3. Radikal Feminizm

Bu feminizm fikrine göre, kadınların toplumda baskı görmesi ve sömürülmesinin temel sebebi biyolojik sebeplerden ve bu sebeplerin daha sonra toplumu etkilemesinden dolayı meydana gelmiştir. Buna göre, aile kavramı, toplumsal cinsiyeti meydana getiren en önemli kurumdur ve bu kapsamda, ailede kızlara ve erkeklere birtakım toplumsal roller atanır ve bu toplumsal rollere göre kadınlar ve erkekler hayatlarını sürdürürler. Ataeril bir toplumsal yaşam günümüzde sürdüğü için, doğuştan itibaren kadınlar erkeklerden toplumun her alanında geri plandadır. Bu yüzden, kadını toplumda yücelten mücadele ve çalışmaların yapılması gerektiği, toplumun ve kültürün tekrardan ele alınarak değişmesi gerektiği fikri bu feminizm düşüncesinde hakimdir. Buna göre, ataeril sistem mevcut aile sistemi yüzünden devam etmekte, bu yüzden aile kavramı tekrardan ele alınmalı, geleneksel aile kavramından uzaklaşılmalı ve başka bir hale getirilmelidir. Toplum tarafından kadınların biyolojik özelliklerinden dolayı kendilerine atfedilen roller, tutumlar değiştirilmelidir. (Atan, 2015 :1-2)

1.4.1.4. Sosyalist Feminizm

Radikal feministler ve marksist feministlerin görüşlerine tepki olarak, 1960'lı yılların sonlarında ortaya çıkan feminizm türüdür (Lorber, 1997). Burada sosyalist feminizm, marksist feminizm ve radikal feminizm faaliyetlerinden etkilenecek bir dönüşüm geçirmiş olup, marksist ve radikal feminizm arasında bir köprü görevi görmektedir. Buna göre kadınların toplumda geri kalmalarının nedeni sadece sınıfsal farklılık değil, aynı zamanda cinsiyet kavramı da bu geri kalışta önem arz etmektedir. Sosyalist feministlere göre, kadının maruz kaldığı toplumsal baskı, hem ataerkillik hem de kapitalist sistemdir. (Özdemir, 2017, 395)

1.4.1.5. Post Modern Feminizm

Bu feminizm akımı, 1990'lı yıllarda ortaya çıkmış olup, özellikle ikinci feminizm dalgasında savunulan, kadınları genellikle tek tip olarak kabul eden bakış açısına tepki olarak doğmuş olup, üçüncü feminizm akımında kendini hissettirmiştir. Avrupa'da ortaya çıkmış olup, modernizasyonun getirmiş olduğu akımları tekrar ele alarak onların yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Bu akımda, kadın bir birey olarak ele alınması gündeme gelmiştir. Kadınlar, post modernizmin yaşandığı kuşakta eskiye oranla toplumda eskiye göre erkeklerle daha eşit sayıda hak sahibidir. Ancak hala kadın ve erkek arasındaki toplumsal eşitsizlik, eğitimde, teknolojiye, hukuksal alanda meydana gelen gelişmelere rağmen mevcudiyetini korumaktadır. Bu kapsamda post modern feministler, cinsiyet ayrımcılığının temel sebeplerinin artık biyolojik ya da toplumsal cinsiyetten de ziyade, fikirlerin oluşturduğu düşüncesine sahiptir ve her fikir tartışmaya açık hale gelmelidir (Kozlu, 2009 :3 ; Güriz, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR VE SEYAHATLERİNİN ÖZELLİKLERİ

2.1. TURİZMDE YENİ TRENDLER

Demografik yapıdaki değişiklikler, paket turun sahip olduğu insanları kısıtlayıcı özellikleri, eğitim seviyesindeki artış, seyahat etmenin daha kolay ve çabuk olması, insanların artık eskiden yıl içinde daha az ve uzun seyahat yerine, daha kısa ve daha sık seyahatlere doğru yönelmesi, iklim değişikliği, farklı seyahat türlerine karşı oluşan turistik talep, yeni turizm trendlerini ortaya çıkarmış ve insanların bu turizm türlerine doğru katılımları yıldan yıla hızla artış göstermiştir. Bu yeni turizm trendleri ile, destinasyonlarda taşıma kapasitesi sorunları daha az yaşanacak olup, turizm sektöründeki tüketim ekonomik, çevresel ve sosyal olarak daha sürdürülebilir bir şekilde devam edecektir. Yeni seyahat trendleri ile, ziyaretçi talebi daha fazla geliştirilecek, sürdürülebilir turizm daha fazla büyüyüp turizm sektöründeki ve onunla etkileşim halindeki sektörlerle daha fazla benimsetilecek, teknolojiye ulaşım daha kolay olacak ve seyahat hareketliliği ve çeşitliliği daha fazla sağlanacaktır (OECD, 2018).

Bu yeni trendler ve seyahatler, içerisinde daha fazla macera ve deneyim unsurları ve çeşitleri barındırmakta, bu seyahatlere katılan kişiler daha farklı deneyimler yaşamak istemekte ve bu bağlamda bu deneyimleri katılımcılarına sağlayacak firmalar yeni stratejiler ve yaratıcı fikirler üreterek, yeni ürünler ve hizmetler ortaya koymaktadır (ATTA, 2018). Özellikle tur operatörleri, bu konuda yeni fikirler ortaya koymakta, hem mevcut talebi için ürün portföyünü geliştirmekte, aynı zamanda taleplerini ileride daha fazla geliştirmek için yeni turizm trendleri ile ilgili olarak farklı şekillerde pazarlama stratejileri uygulamaktadır (ATTS, 2018). Bu yeni seyahat trendleri ve seyahat trendlerine katılım ile ilgili olan seyahatler, farklı sınıflamalara tabi tutularak sayısız şekilde çeşitlendirilmeye ayrılmıştır ve bu kapsamda birçok farklı turizm çeşidi literatürde ortaya konmuştur. 21. yüzyılda etkin olan ve gelecekte de dünya turizmini daha fazla etkileyecek ve daha fazla pay alacak olan turizm trendlerinden birkaç önemli olanlar: Gastronomi Turizmi, Sağlık Turizmi,

Kruvaziyer Turizm, Macera Turizmi, Uzay Turizmi, Deniz Turizmi, Spor Turizmi, Kültürel Miras Turizmi, Karanlık Turizm, Doğa Turizmi.

2.1.1. Gastronomi Turizmi

Gastronomi turizmi, yiyecek ve içecek tatma amacıyla yapılan ve bu turizme katılan insanların seyahatlerinin tümünde ya da bir kısmında yiyecek ve içecekleri tatma amacı ile gerçekleştirdikleri seyahatler olarak kısaca tanımlanmıştır (Lin ve Diğerleri, 2011; akt. Sarıışık ve Özbay, 2015 :267) Gastronomi turizmi ile beraber, yiyecek ve içecekleri tatma deneyimini gerçekleştirmek isteyen kişiler bu deneyimlerini gerçekleştirecek yerlere gerek iç gerekse dış turizm seyahatleri gerçekleştirirler (Cömert ve Sökmen, 2017 :6). Gastronomi turizmi, dünyada en çok talep gören turizm çeşitlerinden biri olup, gastronomi turizmine oluşan bu büyük çaplı talep karşısında birçok farklı türe ayrılmıştır. Gastronomi turizminin içerisinde yiyecek ve içecek festivalleri, mutfak ve pişirme ekipmanları fuarları, yiyecek ve içecek fuarları, şarap turizmi, gurme turizmi, özel restoran ve market ziyaretleri, yiyecek pişirme ve servis öğrenme gibi birçok farklı deneyimi kendi içerisinde barındırarak, farklı turist tipleri ve çeşitleri bu kapsamda gastronomi turizmine büyük bir hızla katılmaktadır (Novelli, 2005).

Gastronomi turizmi ile ilgili olarak son yıllardaki istatistiki verilere bakıldığında, turistik harcamaların yaklaşık %30'unu yiyecek ve içecek üzerine yapılan harcamalar oluşturmaktadır. Aynı zamanda turistlerin %88'i, bir destinasyon seçerken yiyecek ve içecek unsurlarının da önemli olduğunu belirtmektedir. Gastronomi turizmi içerisindeki yiyecek içecek ile ilgili olan başlıca faaliyetlere bakıldığında, gastronomi turizmine yönelik faaliyet gösteren firmaların yaklaşık olarak %80'i yemek etkinlikleri, %60'ı gıda fuarlarına katılım, workshop etkinlikleri düzenleme ve yemek turu organize etme, %50'si pazar ve üretici gezilerine katılma, %15'i ise yeme içme ile ilgili müze faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu durum, artık bu alandaki firmaların büyük bir çoğunluğu, gastronomi turizmi içerisinde birden fazla yiyecek içecek etkinliğine katıldığını göstermektedir. Türkiye, dünyada yemek faaliyeti ile ilgili kurum ve kuruluş sayısında ise 23. sırada bulunmaktadır. Birinci sırada ise, kurum ve kuruluş sayısı bakımından Amerika Birleşik Devletleri

bulunmaktadır. Türk vatandaşlarının ise yapmış olduğu turistik harcamaların yaklaşık olarak %20'si, yiyecek içecek üzerine olduğu belirtilmektedir. (UNWTO Report, 2014; TÜRSAB Gastronomi Turizm Raporu, 2014)

2.1.2. Macera Turizmi

Geniş bir kullanışa ve türe sahip olan macera turizmi, kısaca, genellikle dış mekanda gerçekleşen ve macera temalarına sahip seyahat türlerini barındıran turizm türüdür. Genellikle doğa ile ilişkili olup, dış alanda yapılan rekreasyon faaliyetlerinin bütünü olarak da tanımlanmıştır. Ancak doğa turizminde daha çok doğal çekiciliği olan yerleri görmek amacı varken, macera turizminde ise faaliyet ön plandadır (Buckley, 2010). Macera turizmi belli oranda risk ve tehlike barındırma, zorluk, keşfetme, heyecan, simultane gelişme gibi belli başlı karakteristik özellikleri vardır (Swarbrooke, 2003). Macera turizmi, içerisinde birçok farklı türden faaliyeti barındırır. Safari turları, yürüyüş, kamp turları, tırmanma, bisiklet gibi daha çok doğada gerçekleşen spor faaliyetleri, gönüllü olarak yapılan turizm faaliyetleri, arkeolojik faaliyetler gibi türler bu turizm çeşidine giren belli başlı ve yeni trend olan seyahatlerdir.

Macera turizminde, 2017 yılında, bir önceki yıla göre bu turizm çeşidi içerisinde faaliyet gösteren firmaların %75'i gelirlerini arttırmıştır. Macera turizmine katılan kişilerin %19'u yalnız olarak, %21'i grup halinde, %42'si çift olarak ve %18'i ise aile olarak seyahat etmiştir. Yalnız olarak seyahat eden katılımcıların %51'i ise kadındır. Macera turizmine katılan kişiler daha çok kendileri seyahat güzergahlarını belirlemekte, aynı zamanda çevreye ve kültüre duyarlı, seyahatleri genellikle daha kısa süren seyahatler tercih etmektedir (ATTA, 2018).

2.1.3. Hüzün Turizmi

Son yıllarda giderek artan bir talebe sahip olan hüzün turizmi, kısaca, tarih içerisinde ölüm, felaket gibi durumların meydana geldiği yerlere ziyaretçiler tarafından bu olayları anmak ve deneyimlemek için yapılan seyahatleri barındıran turizm çeşididir (Foley ve Lennon, 1996). Bir diğer tanımda, tarihsel süreç içerisinde

yaşanan trajedilerin ve kayda değer miktarda ölümlere sebep olan olayların yaşandığı yerlere yapılan ziyaretlerdir (Marcel, 2003). Hüzün turizmi kapsamında, savaşların, katliamların, zorunlu göçlerin meydana geldiği, doğal ya da yapay felaketlerin olduğu, hastalıkların, soykırımların, terör olaylarının, intihar ya da suikast olaylarının yaşandığı bölgelere ve bu olaylarla ilgili olarak müze, anıt ve benzeri yapılara insanlar seyahat eder.

Hüzün turizmi ile ilgili olan son yıllardaki istatistiki verilere bakıldığında, 1986 yılında nükleer facianın yaşandığı Çernobil'e yapılan turistik faaliyetler, 2018 ile 2016 yılları arasında %1200 oranında artmıştır. 2017 yılında yaklaşık olarak 50,000 kişi bölgeyi ziyaret etmiş olup, ziyaretçilerin yaklaşık %55'i yabancıdır. Kamboçya'daki ölüm tarlalarını 2017 yılında günde ortalama 800 turist ziyaret etmiştir. 2008 ile 2016 yılları karşılaştırıldığında, Auschwitz Toplama Kampı'nı ziyaret eden insanların sayısı yaklaşık olarak %300 artmıştır (Davies, 2018). Hüzün turizmi için yapılan uçuş rezervasyonları, son iki yılda %561 oranında artış göstermiştir. Ayrıca hüzün turizmi ile ilgili yapılan akademik çalışmaların sayıları, 2016 yılı ile 1996 yılı kıyaslandığında, yaklaşık olarak %500 oranında artış göstermiştir. (Light, 2017)

2.1.4. Spor Turizmi

Spor turizmi, aktif ya da pasif olarak spor etkinliklerine katılım ve bu katılım dolayısıyla meydana gelen turizm faaliyetlerinin bütünüdür (Standevan ve De Knoop, 1999). Spor turizmi kapsamında insanların spor etkinliklerine ve turnuvalarına bireysel ya da grup halinde katılması, özellikle sörf, dalış, rafting, yelken gibi su sporlarına, motosiklet, kayak, yamaç paraşütü gibi spor türlerine ilgi göstermesi ve bunlarla ilgili faaliyetlerde bulunması, geçmişte olduğundan daha fazla meydana gelmekte ve bu kapsamda spor turizmine talep geçmiş yıllardan çok daha fazla artış göstermektedir.

2016 yılında 1,517,900 kez spor turizmi kapsamında geceleme yapılmıştır. Dünya genelindeki spor turizmi pazarında, 2019 yılında bir önceki yıla göre %32'lik bir artış öngörülmektedir. 2019 ve 2023 yılları arasında ise %36 oranında bir artış meydana gelmesi beklenmektedir (Technavio, 2019; Sportcall, 2017). 2016 yılında, uluslararası seyahatlerin ve harcamaların yaklaşık %10'nu, spor turizmi kapsamında

meydana gelmiştir. Bu oran, bazı destinasyonlarda %25'e kadar çıkmakta olup, Avustralya, Yeni Zelanda gibi ülkelerde bu sayı %55'e kadar çıkmaktadır (UNWTO, 2016)

2.1.5. Kruvaziyer Turizm

Yolcuların gemi ile bir yerden bir yere ulaştırılmasından ziyade, bireylerin konaklamasına ve belli bir rota üzerinden destinasyonlarda zaman geçirme amacıyla yapılan deniz yolculuğu için bilet alınma olayıdır (Wild ve Dearing, 2000: 319; akt. Deniz, 2017). Bu turizmde amaç, yolcuların taşınması değil, oluşturulan rota kapsamında destinasyonları gezmek ve gemide konaklama yapılmasıdır. Kruvaziyer turizm ile ilgili son yıllardaki istatistiki verilere bakıldığında, yıldan yıla daha fazla bireyin bu turizme katıldığı ve bunun sonucunda bu alandaki iş hacminin de son derece genişlediği görülmektedir. Örneğin 2017 yılında, kruvaziyer turizm ile ilgili iş yapan seyahat acentası, firma ve birlik sayısı yaklaşık 15.000 olarak belirtilmiştir. Kruvaziyer turizmde aktif faaliyet gösteren acenta üye sayısı ise dünya genelinde yaklaşık olarak 25.000'dir. Kruvaziyer turizmde 2017 yılında, yaklaşık olarak 134 milyar dolarlık bir iş hacmi olduğu belirtilmiştir. Kruvaziyer turizmine katılan turistlerin %92'si, bu seyahat deneyimini yaşadıkdan sonra tekrar aynı deneyimi yaşayacağını belirtmişlerdir. Aynı şekilde kruvaziyer turizmine katılan kişilerin %65'i, en iyi seyahat deneyimini kruvaziyer turizmde yaşadıklarını söylemişlerdir (Cruise Line International Association, 2019).

Son 5 yılda, kruvaziyer turizme oluşan talep dünya genelinde %20,5 oranında artış göstermiştir ve bu kapsamda en hızlı büyüyen turizm çeşitlerinden birisi olmuştur. Dünya genelindeki uluslararası turist artışı %6 iken, kruvaziyer turizme katılan insanların bir yıldaki artışı %7 oranındadır Kruvaziyer turizme katılan kişi sayısı, 2018 yılında dünya genelinde yaklaşık 28.5 milyon olarak belirtilmiştir. 2019 yılında ise bu sayının 30 milyon olması tahmin edilmektedir. Kruvaziyer turizme katılan kişilerin büyük çoğunluğu çiftler olmasına rağmen, artık yalnız başına bu seyahate katılan insan sayısında da artış gözlemlenmiştir (UNWTO, 2018).

2.1.6. Sağlık Turizmi

Bireylerin tedavi, rehabilite ve sağlıklarını geliştirme amacıyla başka ülkelere yapmış olduğu seyahatler sağlık turizmi kapsamına girer (Tontuş, 2015). Sağlık turizmi ile, insanlar tıbbi operasyon, estetik, kür gibi faaliyetlerden yararlanarak, ikamet ettiği yerden başka yerlere gider ve bu kapsamda konaklama, yeme içme, ulaşım gibi faaliyetlerde bulunur ve bu bağlamda da turizm sektörüne ekonomik olarak önemli katkı sağlar. Sağlık turizmi, son yıllarda en fazla gelişen turizm çeşitlerinden biri olmuştur. Sağlık turizmi ile ilgili olarak dünyadaki istatistiki verilere bakıldığında, her yıl yaklaşık olarak %25 oranında büyüyen bir sektördür. Sağlık turizmine katılan kişi sayısı, her yıl %35 oranında artmaktadır. Dünya’da sağlık turizmine en fazla katılımcıya sahip ülke, Amerika Birleşik Devletleri’dir ancak yaşanan gelişmeler ile birlikte 2025 yılında Çin Halk Cumhuriyeti’nin birinci sırada olması beklenmektedir. Sağlık turizmine katılan turistlerin %27’si, daha önce de sağlık sebepleri dolayısıyla sağlık turizmine katıldıklarını belirtmiştir. Bu katılanların %20’si ise, seyahatlerini havayolu ile gerçekleştirmektedir. Sağlık turizmine katılan bireylerdeki kadın sayısı, erkeklerden daha fazladır (International Healthcare Resource Center, 2017; Medical Tourism Association, 2015).

Türkiye’de sağlık turizminde son yıllarda dünyada en fazla gelişen ülkelerden biri konumundadır. Türkiye’de sağlık sektöründeki sağlık personeli sayısı ve nitelikleri, sağlık kuruluşlarının sahip olduğu yüksek teknoloji ve hizmet standartları, Türkiye’deki sağlık maliyetlerinin başta birçok Avrupa ülkesinden ucuz oluşu, turistlerin Türkiye’ye sağlık amacı ile gelmelerini son yıllarda büyük bir hızla arttırmıştır. Bazı sağlık alanındaki hizmetler, birçok Avrupa ülkesinden neredeyse %60 oranında Türkiye’de daha ucuzdur (TÜRSAB, 2014). Türkiye’nin bu kapsamda sağlık harcamaları, 2009 yılından bu yana yaklaşık her yıl %10 oranında artış göstermiştir ve bu harcamanın önemli bir kısmını da sağlık turizmi oluşturmuştur. Bu bağlamda, hem sağlık turizmine gelen turist sayısındaki artış ve bu alandaki harcamaların artışı, 2015 yılında bu alanda 105 milyar liralık bir iş hacmi oluşturmuştur (TOBB, 2017). Türkiye’deki sağlık turizmi sayılarına bakıldığında, 2017 yılında sağlık turizminden elde edilen gelir yaklaşık olarak 1 milyar dolardır. 2013 ve 2017 yılları arasında Türkiye, sağlık turizminden yaklaşık 4,4 milyar dolar

gelir elde etmiştir. Aynı dönemlerde sağlık için gelen turist sayısı yaklaşık 1,8 milyondur. 2017 yılında, Türkiye'ye sağlık sebepleri için gelen turist sayısı 444,292 kişidir ve son beş yılda %62 oranında bir artış olmuştur. 2018 yılında ise, sağlık turizminden elde edilecek gelirin 1.5 milyar dolar olması tahmin edilmektedir (TÜİK, 2018).

2.1.7. İş Turizmi

Globalleşmenin artması ile beraber, yaşanan teknolojik ve sosyal gelişmeler, bireylerin artık dünya ile daha bütünleşik bir şekilde iş yaşamını sürdürmesini sağlamıştır ve bu alanda da turizm faaliyetleri son yıllarda büyük bir gelişme kaydetmiştir. Bu kapsamda iş turizmi, bireylerin iş amacı kapsamında sürekli bulundukları ortam dışına yaptıkları seyahatleri, konaklamaları ve buna bağlı diğer aktiviteleri içeren turizm türüdür (Stewens ve Wooten, 1995 :306) İş turizmi, kongre, fuar, eğitim, iş görüşmeleri gibi her türlü toplantı ve işe yönelik yapılan faaliyetleri kapsar.

İş turizmi ile ilgili olarak dünyadaki istatistiki verilere bakıldığında, 2017 yılında dünyada iş turizmi kapsamında yaklaşık 1.3 trilyon dolar tutarında harcama meydana gelmiştir. 2018 yılında ise bu harcamadaki büyüme yılda %6,1 oranında artmıştır ve 2019 ile 2020 yıllarında bu harcamaların yaklaşık %7 oranında artması beklenmektedir. Dünyada seyahat eden bireylerin %34'ü, kendi ülkelerinde bir yıl içerisinde iş seyahatine katılıp, %16'sı uluslararası iş seyahatine katılmaktadır (Statista Business Travel Report, 2018). Amerika Birleşik Devletleri'nde her gün yaklaşık 1.1 milyon kişi, iş kapsamında seyahat etmektedir. Bu bağlamda, bu ülkedeki tüm turizm gelirlerinin yaklaşık %28,4'ü, iş turizmi kapsamında oluşmaktadır (Statista Research Department, 2016).

Ortalama iş seyahati dolayısıyla seyahat eden bir turist, yılda yaklaşık 6,8 kez iş seyahatine katılmaktadır. Bu durumun, 1980 sonrası doğan kişilere bakıldığında 7,4'e yükseldiği görülmektedir. İş seyahatinde bulunan kişilerin yaklaşık %40'ı aynı zamanda iş seyahatlerine geziyi de eklemektedir ve bu kapsamda daha fazla harcama yapmaktadır. 2017 yılında hem iş hem de gezi için yapılan seyahatler dünya genelinde %20 oranında artmıştır. İş seyahatine katılan kişilerin %70'i, kendi gezilerini kendileri

organize etmiştir. İş turizmine katılan bir birey seyahati süresince günde ortalama 325 dolar para harcamıştır. Aynı zamanda iş seyahatine katılan kişiler, iş seyahatlerini %16 oranında havayollarıyla gerçekleştirmiş olup, iş seyahatlerinde araba kullananlar ise %81 oranındadır. Bu kapsamda iş turizmi, başta konaklama ve organizasyon firmalarının yanı sıra, araba kiralama ve havayolu şirketlerini de finansal olarak olumlu yönde etkilemektedir.

2.1.8. Kültürel Miras Turizmi

Kültür turlarının büyük oranda artış göstermesi ile beraber, artık bireyler daha çok kültürel miras unsurlarını ziyaret etmeye daha fazla ilgi göstermektedir. Kültürel miras, tarihi, sanatsal, yapısal, bilimsel değerler taşıyan, insan eliyle yapılan ya da doğal etkenlere dayanıp üzerinde insan yaratıcılığı bulunan somut ve soyut kaynaklardır. Kültürel miras, tarihi yerleşim yerleri, tarihi yapılar, sanatsal ve kültürel eserler ve etkinlikler, edebiyat, yaşam tarzları, yiyecek içecek, giyim gibi soyut ve somut eserlerden meydana gelen ve nesilden nesile aktarılan bir kavramdır (Howard ve Pinder, 2003: akt. Diker, 2016). Kültürel miras turizminde, bireyler kültürel miras özelliği taşıyan somut ya da soyut eserleri yerinde görerek yapmış oldukları seyahatleri ve bundan doğan faaliyetleri içerir.

2014 yılında, uluslararası yapılan turistik ziyaretlerin yaklaşık %39'u, kültür turizmi kapsamında yapılmıştır ve bu turizm kapsamındaki en önemli paylardan birisini de kültürel miraslar oluşturmaktadır. Kültür turizmi, 2009 ile 2014 yılları arasında her yıl yaklaşık olarak %4 oranında artış göstermiştir. Kültür turizmine katılan kişi sayısı ise aynı yıl aralıklarında her yıl yaklaşık %4.5 oranında artış göstermiş olup, yıllık oransal olarak dış turizme katılan kişi sayısının üzerindedir. (UNWTO, 2014)

Kültürel miras turizmine katılan turistler, ortalama bir turistten yaklaşık %38 oranında daha fazla harcama yapmakta, %22 oranında daha uzun süre geçirmektedir. Kültürel miras turizmi ile, turistik harcamalar ülke içinde kalmakta, daha sürdürülebilir bir turizm anlayışı benimsenmekte ve kültürel mirasa konu olan eserlerin daha uzun süreli yaşamasına olanak sağlanmaktadır (Childs, 2018).

2.1.9. Sanal Gerçeklik Turizmi

Sanal gerçeklik, hayali ya da uzaktaki bir yerin ya da mekanın kullanıcı tarafından bilgi işlem ya da iletişim sistemleri aracılığı ile yönlendirilmesi olayıdır (Gürcan, 1999 :23; akt. Arat ve Baltacıoğlu, 2016). Bu bağlamda, sanal gerçeklik ile insanların zihinlerinde sanal bir ortam sağlanır, bu kapsamda firmalar, kendi ürünlerini ve hizmetlerini pazarlarken, insanlara bu ürün ve hizmetleri deneyimleme fırsatı sunarlar ve bu şekilde pazarlarlar. Turizm sektörü, gelişen teknoloji sayesinde artık sanal gerçeklik kavramını hayata geçirmeye başlamıştır. Bu kapsamda oteller, havayolları, tur operatörleri gibi turizm sektörünün önemli dinamikleri, sanal gerçekliği kullanarak, kendi üretmiş ya da satmış oldukları turizm hizmetlerini ve ürünlerini kullanıcılarla daha kolay ve etkili bir şekilde buluşturarak, daha kolay ve hızlı bir şekilde pazarlama imkanına erişmişlerdir. Bu sayede, bireyler ileride yararlanacakları bu ürün ve hizmetleri, ürün ve hizmetlerin gerçekleştiği destinasyona gitmeden detaylı olarak deneyimlemekte ve bu sayede karar vermeleri daha kolay bir şekilde meydana gelmektedir. Günümüzde oteller, başta odalarını ve diğer otel bölümlerini tanıtmakta, havayolları uçaklarındaki başta business class olmak üzere uçuş deneyiminin nasıl olacağını, tur operatörleri tur organize edeceği destinasyondaki etkinliklerin ve doğal, kültürel çekiciliklerin neler olacağını, müzeler sergiledikleri eserleri sanal gerçeklik teknolojisi ile insanlara daha gerçekçi bir şekilde ulaştırmaktadır.

Turizm sektöründeki firmalar da bu gelişmeler karşısında sanal gerçeklik kavramını uygulamaya sokmaya başlamışlardır. Örneğin 2015 yılında, dünyanın en büyük tur operatörlerinden biri olan Thomas Cook, Samsung ile partnerlik yaparak sanal gerçeklik ile ilgili film yapan şirketlerle anlaşmış ve bunun karşılığında önemli destinasyonlarla ilgili kısa filmler çekirmiştir. Bunun sonucunda yatırımlarının yaklaşık %40'ını üç ay içerisinde karşılamıştır (Matima ve Mofokeng, 2018). Yapılan bir araştırmada, seyahat sektörü, dünyada oyun sektöründen sonra sanal gerçekliğin en çok kullanıldığı alandır (Greenlight, 2015). Firmaların %62'si, yapılan bir araştırmada sanal gerçekliğin tatil planlamasında göz önünde bulundurulduğu belirtilmiştir (Statista Digital Market Outlook, 2018).

2018 yılında, seyahat ile ilgili sanal gerçeklik deneyimleyen insanların %13'ü konaklama ya da ulaşım için aynı yıl rezervasyon yapmıştır. Marriott Otel zincirinin üretmiş olduğu sanal oda servisini deneyimleyen insanların %51'i, bu deneyimin gerçeğini yaşamak istediğini belirtmiştir. Turistik tüketicilerin %66'sı, sanal gerçeklik olayını alışverişte de kullanmayı istedikleri belirtilmiştir. 2000 sonrası doğan kuşağın %73'ü, internet ile beraber sanal gerçekliğe de son derece ilgi duymaktadır ve bu durum gelecekte de önemli bir etki bırakacaktır. Forbes'in her yıl açıkladığı en değerli markaların %75'i, gerek tüketicileri gerekse çalışanları için bir takım sanal gerçeklik uygulamaların geliştirdikleri ya da geliştirmekte olduklarını belirtmektedir. Thomas Cook firmasının New York turu için yapmış olduğu sanal gerçeklik uygulamasından sonra, bu turla ilgili gelirleri %190 oranında artmıştır (Buskey, 2018).

2.1.10. Uzay Turizmi

Çoğu insanın 100 yıl önce imkansız olarak gördüğü insanoğlunun uzaya çıkma fikri, artık turizme konu olmuş ve insanoğlu uzaya seyahatler düzenlemeye başlamıştır ve bu durumun ilerleyen yıllarda gelişen teknoloji ile beraber daha fazla artacağı kuşkusuzdur. Uzay turizmi, tanım olarak, hükümet ya da başka bir devlet kurumu tarafından değil, yolcular tarafından finanse edilen ve bireylerin yerden 100 kilometre veya daha fazla yükseklikte yapmış oldukları her türlü uçuş seyahatlerini kapsadığı turizmdir. (Wagner Research Company, 2018). Uzay turizmi, turistik bir seyahat olarak, ilk kez 2001 yılında, Amerikalı Dennis Tito adlı kişi, 20 milyon dolar karşılığında bir uzay istasyonuna yapmış olduğu 8 günlük seyahat olarak başlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri Federal Havacılık İdaresi'nin 2010 yılındaki raporunda, 20 yıl içerisinde uzay turizmi milyar dolarlara ulaşacak bir market halini alacaktır. 2014 yılında, Virgin Galactic adlı şirket, uzay seyahati için her biri 250.000 dolar olan 7000 bilet satmıştır. Bu durum, başka firmaları da harekete geçirmiştir. Uzay turizmi ile, bireyler uzayı ve dünyayı dünyadaki birçok insanın göremediği şekilde ve yakınlıkta görececek, yerçekimsiz ortamı deneyecek, uzay istasyonlarında ve modüllerinde vakit geçirecek, astronotluk eğitimleri alacaktır ve bu şekilde daha önceleri neredeyse imkansız denilen deneyimleri yaşayacaktır. Aynı zamanda gelişen

teknoloji ile beraber, yıllar içerisinde uzay turizmine katılım maliyetleri düşecek ve daha fazla insan bu turizm olayına katılacaktır (Space Tourism Industry, 2019).

2.2. YALNIZ SEYAHAT KAVRAMI

Toplumsal, politik, kültürel ve teknolojik gelişmeler, özellikle turistik tüketicilerin seyahatlerine ve seyahatlerinden doğan ihtiyaçları giderme amaçlı yapmış oldukları konaklama, ulaşım, yeme içme gibi tercihlerinde değişimlere yol açmaktadır. Günümüzde turistler kitle turizminin dışında farklı turizm türlerinin arayışına girmişlerdir ve bu kapsamda farklı seyahat türlerini deneyimlemek istemişlerdir. Postmodernizmin getirmiş olduğu bireysellik ve bireysel yöndeki arayışlar, kitle turizminin tam karşısında yer alan bireysel katılımlı seyahatleri gündeme getirmiştir. Bu sayede bireyler, seyahatlerinde daha özgür olacak, seyahatleri sırasında kendi istediği tercihlerini ve yaşamak istediği deneyimleri daha kolay ve rahat bir şekilde gerçekleştirerek, seyahatlerinden daha fazla keyif alacaktır.

Özellikle yeni turizm trendlerinin gelişimi ve bu turizm çeşitlerine artan talep, kişilerin bu yeni turizm türlerinin sahip olduğu özellikleri deneyimlemek istemesi, kitle turizminin yeni trendlere bakış açısı, bireylerin yalnız başına seyahat etmelerini tetikleyen diğer önemli unsurlardır. Bireylerin artık özel ilgilerini daha fazla gerçekleştirmek istemesi ve bu özel ilgilerini gerçekleştirebilecek ortamların artık daha kolay sağlanabilmesi, bu alanda olanakların ve ulaşılabilirliğin daha fazla artması, bireyleri kendi özel ilgilerini deneyimlemek için tek başına da olsa, özellikle macera, hüzn, gastronomi, iş, spor turizmi, aynı zamanda yirmi birinci yüzyılda daha fazla trend haline gelecek olan sanal gerçeklik, uzay turizmi gibi turizm çeşitlerine katılımlarını daha fazla arttırmakta, ilerleyen yıllarda meydana gelen teknolojik ve sosyal gelişmeler sonucunda bu turizm türlerine katılımın daha fazla artacağı öngörülmektedir.

Yalnız seyahat kavramının tanımı ile ilgili olarak, kavramsal açıdan benzer ve farklı terimler kullanılmıştır. Yalnız seyahat kavramı, kişilerin herhangi bir eş, partner olmadan ya da paket tur kapsamında olmayan seyahatleri olarak tanımlanmıştır (McNamara ve Prideaux, 2009). Yalnız seyahat eden turistler, aynı zamanda herhangi bir gruba bağlı olmadan, bağımsız bir şekilde seyahat eden kişilerdir (Chai,1996). Bu

kapsamda turistler, kendi seyahat rotalarını, düzenlemeleri ve seyahat öncesi rezervasyonlarını kendileri oluşturur (Hyde, 1997). Bir diğer tanımda, yalnız seyahat eden kişiler, bir destinasyona tek başına gelen kişilerdir. Bu kişilerin yaptığı seyahatlerde, seyahat süresince tek başlarına seyahat aktivitesini sürdürmelerinden ve tamamlamalarından ziyade, o destinasyona tek başına gitmeleri onlara bu sıfatı kazandırır. Dolayısıyla, bu kişilerin statülerinden çok, varış şekli onlara bu tanıma atfeder (Foo, 1999).

Yalnız seyahat kavramı, dünyada daha çok 1990'lı yıllardan sonra literatüre giren kavramlardan biridir. İnsanların artık kitle turizminin vermiş olduğu tekdüzelikten sıkılıp, gerek seyahat edilecek destinasyonların, gerekse seyahati oluşturan etmenlerin artması ve seyahat etmenin artık daha kolay ve ucuz olması sebebiyle, yalnız başına seyahat eden insanların sayılarında artış oluşmuştur (Myers, 2010 ; Heimptun, 2010).

İstatistiki verilere bakıldığında, son yıllarda yalnız seyahat eden kişilerle ilgili olarak gerek iç turizmde gerekse dış turizmde büyük bir artışın meydana geldiği gözlemlenmektedir. Yalnız seyahat eden insanların oluşturduğu bloglar, sayfalar, gruplar her geçen gün artmakta, buraya üye olan ya da deneyimlerini paylaşan, yalnız seyahat etmeyi planlayan kişilerin yapacağı seyahatlere ilişkin bilgi almayı amaçlayan insanların sayısında da giderek artış meydana gelmektedir (Pinterest Travel Report, 2018; Radojevic, 2015).

Yalnız seyahat eden kişiler, 2018 yılında da sayıları hızla artmış ve en fazla trend haline gelen seyahat çeşitlerinden biri olmuştur. Avustralya, İngiltere, Çin, Yeni Zelanda gibi ülkelerde 2018 yılına göre yalnız seyahat eden insanlarda %10 artış görülmüştür. (Klook Travel Report, 2019). 2015 ile 2017 yılları arasında ise, yalnız seyahatlerde %42 oranında bir artış meydana gelmiştir (Hostelworld Report, 2018).

Son 5 yılda, yetişkinler yapmış olduğu seyahatlerin %15'i tek başınadır (Mintel Trave Report, 2018). 2017 yılında, her dört Amerikan vatandaşından biri, yalnız seyahat etmiştir. Dünyada her dokuz kişiden biri bir yıl içinde yalnız başına seyahat etmektedir (ABTA, 2018). Dünyanın önde gelen tur operatörleri, yalnız seyahat kavramının son yıllarda turizm sektöründe önemli artış gösterdiğinin altını çizmiştir ve bununla ilgili de 2013 yılından sonra yalnız seyahat eden turistlerde %40 oranında artışın olduğu, buna paralel olarak da ilk kez yalnız seyahat eden yerli ve yabancı

turistler için turların tur operatörlerce düzenlenmeye başlandığı belirtilmiştir (Travel and Tourism Integrated Marketing Agency, 2018). Bu artışlara göre, 2025 yılında yurtdışına çıkılan her sekiz seyahatten biri tek başına olacak ve bu kapsamda insanların gerçekleştireceği tek başına seyahatlerden daha fazla keyif almaları için birçok farklı seçenek seyahat acentalarının ve tur operatörlerinin sunulacaktır (VISA, 2014; ATT, 2018).

2015 ile 2017 yıllarında, arama motorlarında ‘yalnız seyahat’ kavramının aratılmasında %40 artış gözlemlenmiştir. (Google, 2018). Sadece İngiltere’de, son 3 yılda ‘Yalnız Seyahat’ kavramı %143 oranında artış göstermiştir (Hitwise, 2018). Yalnız seyahat kavramının arama motorlarında aranması ile ilgili olarak, 2009 yılı ile karşılaştırıldığında, %500’lük bir artış meydana gelmiştir. (Hitwise, 2018)

Yalnız seyahat eden kişilerin yapmış olduğu konaklamalarda da buna benzer artışlar son yıllarda görülmektedir. Yalnız seyahat eden kişilerin yapmış olduğu konaklama rezervasyonlarında, bir önceki yıla göre %170’lik bir artış olmuştur (Hotelscan, 2018). Buna bağlı olarak, gerek yalnız başına seyahat etmeyi planlayan kişiler, gerekse bu artan talepten istifade etmek isteyen seyahat acentaları ve tur operatörleri, yalnız seyahat için uygun rotalar oluşturmaya, bu seyahate uygun yeni destinasyonlar keşfetmeye, teknolojik gelişmeler meydana getirmeye ve rezervasyon sistemlerini de buna uygun hale getirmeye başlamışlardır (Valaja, 2018; ITB, 2016; CBI, 2018). Tüm bu gelişmeler, yalnız seyahat kavramını son yıllarda popüler hale getirmiş olup, en popüler 10 seyahat türünden biri yapmıştır (Alexander, 2016).

2.3. YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR

Hayat standartlarının artması, geçmiş yüzyıllara göre yirmi birinci yüzyılda evlenme sıklığının azalması, çiftlerin çocuk yapma oranının azalması, eğitim seviyesinin artması, yabancı dil öğrenmenin eskiye göre daha yaygın ve ulaşılabilir hale gelmesi gibi durumlar, insanları artık tek başına yaşamaya daha fazla iten unsurlardır (Cohen 1974). Evlilik yaşının artması, bekar hayatının eskiye göre daha fazla uzaması, nüfusun yaşlanması, iş hayatının insanların zamanlarını ve enerjilerini tüketmesi ve bunun sonucunda insanın kendine ayıracağı zamanın kısalması gibi unsurlar, yalnız seyahati son yıllarda arttıran durumlardır (Laesser ve Diğerleri, 2009).

Kadınlar da, özellikle on dokuzuncu yüzyıldan itibaren, ekonomik, eğitim, siyasi hayatta daha çok hak sahibi olup, iş yaşamındaki paylarını daha da yükseltmiştir. Bunun sonucu olarak, yıllar içerisinde iş hayatında daha fazla aktif olmuş ve bu sayede ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaya başlamışlardır (Oppermann, 2000; Yiannakis, 1992). Kadınların ekonomik olarak gelirlerinin artması, eğitim seviyelerinde artışın olması, sosyal hayattaki değişimler, evlilik yaşının yükselmesi, çocuk sahibi olma sıklığındaki azalış gibi unsurlar, doğal olarak kadınları daha sık seyahate yönlendirmiştir (Jordan, 2005). Bu gelişmeler ile, kadınlar turizm olayına her geçen yıl daha fazla katılmakta, seyahatlerini daha fazla arttırmakta ve yeni seyahat türlerini deneyimlemektedir (Elliott, 2015).

Kitle turizminin insanlara getirmiş olduğu kısıtlar, insanların kendi seyahat isteklerini daha fazla gerçekleştirme arzusu, bu arzunun gerçekleşmesine katkı sunan teknoloji, ulaşım, konaklama, diplomasi gibi alanlarda gelişmeler, insanları yıllar içerisinde tek başına seyahat etmeye teşvik edip, kadınların da yalnız başına seyahat etmesine olanak sağlamıştır (Elsrud 1998; Digance, 2003). Turizm sektöründe yaşanan gelişmeler, kadının sosyal hayattaki pozisyonunun artması, seyahat isteklerinde değişimler, insanların seyahat isteklerini daha fazla bağımsız bir şekilde gerçekleştirmek istemesi, kadınların yalnız başına seyahatlerinde artış göstermesine katkı sağlamıştır (Wilson ve Harris, 2006)

Yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili son yıllardaki istatistiki verilere bakıldığında, dünya genelinde son iki yılda meydana gelen yalnız seyahate ilişkin %42'lik artışın %45'ini kadınlar oluşturmuştur (Hostelworld, 2018). Arama motorlarında 2016 ile 2017 yılları arasında "Yalnız Seyahat Eden Kadınlar" söz öbeği, %52 oranında artış göstermiştir. (Google Search : "Solo Female Traveller", 2018) 1980 sonrası doğan kadınların %26'sı, hayatlarında en az bir kez yalnız seyahat etmişlerdir. (Princeton Travel Report, 2018). Amerika Birleşik Devletleri'nde ikamet eden kadınların %72'si, yalnız seyahate katılmıştır (Booking Solo Travel Report, 2014). Yalnız seyahat eden kadınların son yıllardaki artışı, sosyal medyaya da yansımıştır ve yalnız seyahat eden insanların sosyal medya üzerinden oluşturduğu en fazla üyesi olan sayfanın %85'ini kadınlar oluşturmuştur. (Facebook Solo Travel Society, 2018) Özellikle yüksek öğrenim görmüş Avrupa' daki kadınların %80'i, yılda en az bir kez yalnız seyahate çıkmak istemektedir. (Jordan, 2016).

Yalnız seyahat çalışmalarına bakıldığında, yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili çalışmaların erkeklere göre daha çok önem verildiği görülmektedir. (Gibson ve Diğerleri, 1998; Bianchi, 2016). Yalnız seyahat eden kadınlar, erkeklere göre gerek seyahat öncesinde ya da seyahat sırasında daha fazla kısıda sahip olması, erkeklere göre daha fazla risk altında bulunması, yalnız seyahat eden kadınlara karşı toplumun olumsuz bakış açıları, kadınların erkeklere göre günlük hayatta daha fazla fiziksel ve psikolojik baskılara maruz kalması, yalnız başına seyahat etmek isteyen kadınlarla ilgili çalışmaların, erkeklere göre daha fazla olmasına sebep olan başlıca unsurlardır. (Heimtun, 2012; Wilson ve Little, 2008; Small ve Diğerleri, 2017; Park ve Reisinger, 2010)

2.3.1. Yalnız Seyahat Eden Kadınların Kısıtları

Kısıt kavramı, en geniş anlamıyla, bir bireyin ya da grubun amaçlarını gerçekleştirmesinin önündeki çevresel, kültürel, toplumsal, fiziksel bariyerler, engeller, riskler ve kısıtlamalardır (McGuire,1984). Seyahate ilişkin kısıtların tanımlarına bakıldığında ise, kişilerin seyahat olayına katılmalarındaki engeller bütünü olarak ele alınmıştır (Blazey,1987). Seyahat kısıtlarına ilişkin başka bir çalışmada, seyahat kısıtları, insanların boş zaman aktivitelerine katılmalarını engelleyen faktörler olarak tanımlanmıştır (Jackson ve Scott,1999, pp:113). Seyahat kısıtları, kişilerin seyahatlerinden beklediği tatmini almasına engel olan faktörlerdir (Jackson, 1998, pp:202). Seyahat olayında, kısıtlar ve memnuniyet aynı oranda başlar, arasında ters oranda bir ilişki vardır, eğer kısıtlar ne kadar artarsa, kişinin seyahatinden aldığı memnuniyet o kadar kısalmır. Bu amaçla, turizm sektöründeki dinamikler, sürekli olarak insanların kısıtlarını minimuma indirerek, onların memnuniyetini en üst seviyeye ulaştırmayı arzu eder (Iso Ahola ve Mannel, 1985).

Seyahat kısıtlarına ilişkin yapılan ilk sınıflandırma çalışması,1987 yılında yapılmıştır (Godbey ve Crawford,1987). Bu çalışmada, kişilerin seyahatlerini kısıtlayan unsurlar, başlıca kişisel kısıtlar, kişilerarası kısıtlar ve yapısal kısıtlar olarak üçe ayrılmıştır.

Bu çalışmaya göre, kişisel kısıtlar, insanların kendileri tarafından meydana gelen, kendisi ile ilgili olan kısıtlardır. Korku, bilgi eksikliği, özgüven eksikliği,

gidilecek yere ya da yapılacak aktiviteyle ilgili endişeler gibi temelde psikolojik, deneyim ve bilgi eksikliklerine dayanan kısıtlardır. Kişilerarası kısıtlar ise, kişinin içinde bulunduğu ortamdaki kişilerin etkilerinden dolayı kaldığı kısıtlardır. Arkadaş, aile, kişinin içinde yaşadığı toplum, insanların davranışlarını şekillendiren ve etkileyen unsurlardır. Bu etki, doğal olarak insanların seyahate yönelik tutumlarını ve tercihlerini de etkiler. Kişinin ailesi ile olan ilişkisi, içinde yaşadığı toplumun normları, kültürel değerleri, çevresi ile olan ilişkileri gibi sebeplerden dolayı kaynaklanan kısıtlardır. Yapısal kısıtlar ise, insanların kişisel ve kişilerarası kısıtları aşıttan sonra karşılaştığı, bireyin kendisi ya da çevresi ile ilgili olmayan kısıtlardır. Örneğin seyahatin maliyeti, kişilerin ekonomik kazançları, gidilecek yerin ya da yapılacak seyahatin uzunluğu, ulaşım olanakları, kişinin boş zaman olanağı, izin gibi kısıtlar, başlıca yapısal kısıtlar olarak tanımlanmıştır. Bir başka anlamı ile, kişinin psikolojik ve çevresi ile ilişkilerinden doğan kısıtların dışındaki kısıtlar olarak gözükmektedir.

Bununla beraber, seyahat kısıtları içsel ve dışsal olarak da sınıflandırılmıştır. İçsel olanlar, kişinin kendisi ile ilgili özelliklerin, duyguların, sahip olduğu ya da olmadığı olanakların yarattığı seyahat engelleri iken, dışsal kısıtlar da kişinin elinde olmadığı hallerden doğan kısıtlardır (Henderson, Shaw ve Diğerleri, 1989).

Bir diğer sınıflandırma türü, seyahat öncesinde ve sonrasında gerçekleşen kısıtlardır. Seyahat öncesinde, kişilerin ne gibi kısıtlara sahip olduğu, seyahati gerçekleştirmeden önce ne gibi engelleyici, seyahatlerine engel olucu durumlarla karşılaştığı, seyahat sırasında ise, seyahatleri boyunca karşılaşmış oldukları kısıtların sınıflandırıldığı modeldir (Henderson, Stalnaker ve Diğerleri, 1988).

Diğer bir model objektif ve sübjektif seyahat kısıtlarıdır. Buna göre, seyahate katılan ya da katılmaya planlayan kişilerin sahip olduğu, genellikle herkesin yaşadığı benzer özellikteki kısıtlar objektif, daha çok kişisel olarak sahip olunan, çok az kişinin taşıdığı ve daha özel karakterlere sahip olan sübjektif kısıtlardır (Harrington, Dawson ve Diğerleri, 2013).

Yalnız seyahat eden kadınların kısıtları ile ilgili olan çalışmalara bakıldığında, literatürde bu konu ile ilgili çok az çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu konu ile ilgili yapılan ilk kapsamlı çalışmalardan birisi, Avustralya'da ikamet eden ve yurt dışına tek başına seyahat etmiş 40 kadın ile yarı yapılandırılmış görüşme yönetimi ile yapılan bir araştırmada, kadınların maruz kaldığı kısıtlar, kişisel, kişilerarası, yapısal ve alansal

olarak ele alınmış olup, kadınların en fazla maruz kaldığı kısıtların kişilerarası kısıt olarak belirtilmiştir. Bu araştırmaya konu olan kadınlar, en çok çevresindeki insanların kendilerinin yalnız başına seyahat etmeye karar verdiklerini söylediklerinde tepkiyle karşılaşmıştır (Wilson, 2004).

2008 yılında İngiltere’de yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili yapılan araştırmada, yalnız seyahat etmiş 39 kadınla yüz yüze görüşülmüştür ve seyahatleri boyunca yaşamış olduğu kısıtların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çalışma sonucunda, araştırmaya konu olan kadınların seyahatleri sırasında en fazla rahatsız oldukları konuların erkeklerin sözlü tacizleri, rahatsız edici bakışları, yalnız seyahat eden bir kadını gördüklerinde kendilerini adeta cinsel bir obje gibi gördükleri gibi cinsiyete dayalı kısıtlar olduğu belirtilmiştir. Yapılan mülakatlarda, erkeklerin yapmış olduğu bu tacizlerden dolayı, seyahat rotalarını değiştirmek zorunda kaldıkları, sadece günün belli saatlerinde ve tacize daha az maruz kalacağı yerlere seyahat etmeye çalıştıkları belirtilmiştir (Jordan ve Aitchison,2008).

(Wilson ve Little, 2005) Yalnız seyahat eden kadınların kısıtlarını bu çalışmada dört gruba ayırmışlardır. Bu kısıtlar sosyal ve kültürel olarak kişileri etkileyen sosyokültürel kısıtlar, kişilerin sahip olduğu korku, endişe, bilgi ve tecrübe yetersizliği gibi kişisel kısıtlar, para, zaman kısıtlılığı gibi pratik kısıtlar, kişinin gittiği destinasyondaki maruz kaldığı ve bunun sonucunda da oradaki seyahatini etkileyen boyutsal kısıtlardır. Bu çalışmada yalnız seyahat eden 40 kadın ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile mülakat yapılmış olup, araştırmaya konu olan kadınların kısıtlarını seyahat öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırıp, var olan dört tane seyahat kısıtına göre kadınların yaşamış olduğu seyahat kısıtlarını sınıflandırmıştır. Araştırmanın sonucunda, yalnız seyahat eden kadınlar, seyahat öncesinde sosyal beklenti, kadına atfedilen toplumsal rol, toplumsal baskı gibi sosyokültürel, korku ve endişe gibi kişisel, para ve zaman kısıtları gibi pratik, destinasyon seçimindeki kısıtlar gibi boyutsal kısıtlara maruz kalmıştır. Seyahat sırasında ise başta erkeklerin ve gittiği yerdeki yerel halkın rahatsız edici tavırları gibi sosyokültürel, yalnızlık ve fiziksel şiddete uğrama korkusu gibi kişisel, gidilen yere dair bilgi eksikliği gibi pratik ve seyahat sırasında destinasyonun özelliklerinden kaynaklanan hareket kısıtlılıkları gibi boyutsal kısıtlara maruz kalmışlardır.

(Thomas ve Mura, 2019) Hindistan’a yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili

yapılan araştırmada, Hindistan'daki hırsızlık, tecavüz, cinayet gibi olumsuz etmenlerden dolayı, araştırmaya konu olan kadınların en fazla fiziksel şiddet uğrama korkusu yaşadığı belirtilmiştir. Bu korku sebebiyle, Hindistan'daki seyahatlerinde tek başına erkeklerin fazla olduğu yerlerden uzak durma, kıyafet, yiyecek içecek gibi etmenlere dikkat ettikleri, özellikle erkeklerle göz temasından kaçınma, alışverişlerini genellikle kalabalık dükkanlarda yapma gibi mücadele stratejileri geliştirmişlerdir.

(Jordan ve Gibson, 2005) Yaşları 20 ile 70 arasında Amerikalı ve İngiliz yalnız seyahat eden 60 kadın ile yaptığı görüşme sonucunda, kadınların en fazla kısıda sahip olduğu unsurun seyahatleri sırasında sürekli olarak gözetim altında olduklarını hissetmesidir. Gerek cinsel anlamda, gerekse toplumun tek başına gezen bir kadına karşı sahip olduğu tutumlar anlamında, kadınlar bu seyahatlerde kendilerini sürekli olarak başkaları tarafından, özellikle de erkekler tarafından göz hapsinde tutulduklarını belirtmiştir ve bu durum yapmış oldukları seyahatlerinde en çok rahatsız oldukları konu olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de yalnız seyahat eden kadınların kısıtlarına ilişkin literatürde çok az çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan birinde, Çanakkale'de ikamet eden yirmi kadın ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile mülakat yapılmış olup, kadınların gerek seyahat öncesinde, gerekse seyahat sırasında korku, endişe, cinsel saldırıya uğrama tedirginliği , gidilecek yere dair bilgi eksikliği gibi kişisel, aile, arkadaş ve diğer çevreden gelen baskılar gibi kişilerarası ve maliyet, ulaşım gibi yapısal kısıtlar ve seyahat öncesinde ve sırasında mücadele stratejileri yöntemleri ortaya çıkmış olup, bu kısıtlar içerisinde araştırmaya konu olan kadınlar en çok toplumsal kısıtlara maruz kaldığı ve bu kısıtlarla çeşitli mücadele stratejileri geliştirdikleri belirtilmiştir. (Cesur, 2014).

Türkiye'de yalnız seyahat eden kadınlarla yapılan bir diğer araştırmada, yine nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile 15 kadın ile yüz yüze görüşülerek, araştırmaya konu olan yalnız seyahatte bulunmuş kadınların gerçekleştirmiş olduğu seyahatlerde yaşadıkları kısıtlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda, kadınların destinasyon seçimindeki en önemli unsurun güvenlik olduğu, seyahatleri ile ilgili kararlarında ise en fazla cinsiyete dayalı kısıtların ve risklerin seyahat kararlarını etkilemede en önemli faktör olduğu belirtilmiştir (Kaba ve Emekli, 2018).

(Yang, Khoo ve Catheryn, 2017) Asyalı yalnız seyahat eden 35 kadının yapmış oldukları yalnız seyahatler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile seyahatlerinde almış oldukları riskler araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, kadınların yapmış oldukları yalnız seyahatlerde en fazla risk aldıkları konu, cinsiyete dayalı riskler olduğu belirtilmiştir. Cinsel saldırı, taciz gibi konular, kadınların yalnız seyahat etmesine en fazla etki eden unsur olduğu belirtilmiştir.

(Seow ve Brown,2018) Asyalı yurt dışına yalnız başına seyahat etme amacı ile giden 10 kadınla yapılan çalışmada, araştırmaya konu olan kadınların diğer çalışmalara benzer şekilde en fazla kısıda sahip oldukları tema, fiziksel şiddete ve cinsel saldırıya uğrama, hırsızlığa uğrama gibi korkulardır. Bunun sonucunda, bu tip kısıtların kendilerine zarar vermemesi için, seyahat öncesinde ve seyahat sırasında, seyahat ettikleri destinasyonda tek başına yemek yememe, yemeklerine ve içeceklerine dikkat etme, giyinişlerine dikkat etme, özellikle erkeklerle göz temasından kaçınma, destinasyon hakkında önceden bilgi sahibi olma gibi bir takım mücadele stratejileri de geliştirdikleri ortaya çıkmıştır.

Benzer durum, Avustralya ve Yeni Zelandalı yalnız seyahat eden kadınların araştırmasında da ortaya çıkmıştır ve bu kadınların en çok kişisel güvenlik tehlikesi bu kadınların yüzleşmek zorunda olduğu en büyük kısıt olarak belirtilmiştir (Wilson ve Harris, 2007).

Yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili diğer bir araştırmada, yalnız seyahat eden kadınların seyahatlerine ilişkin güvenlik ve çevresel baskının yalnız seyahat eden kadınların karşılaştığı en önemli kısıtlar olduğu belirtilmiştir. Özellikle yalnız seyahat yapacak kadınların ailesi ve arkadaşları tarafından bu seyahati vazgeçirme çabaları ve seyahat sırasında olabilecek fiziksel ya da psikolojik şiddet, kadınların en çok dile getirdiği kısıtlardır (Cockburn, Friend ve McIntosh, 2006).

İnsanlar, yalnız seyahat etme kararı aldığında özellikle kadınlar için bu kararı en çok kısıtlayan unsur, güvenlik, sağlık ve gidilen destinasyonun ya da yapılan aktivitelerin içerdiği risklerdir. (Bianchi, 2016)

Erkek ve kadınların yalnız seyahatlerinin karşılaştırıldığında, kadınlar, yalnız seyahat ettikleri yerlerde maruz kaldığı toplumsal baskılar yüzünden, erkekler kadar gittikleri yerde özgürce seyahat edemediği belirtilmektedir. Bu durum da doğal olarak kadınların seyahatlerinden almış oldukları tatmini düşürmektedir (Carr, 2001 ; Janet,

1993)

2.3.2. Yalnız Seyahat Eden Kadınların Motivasyonları

Motivasyon kelimesi, turizm literatüründe farklı şekillerde ancak temel olarak benzer söylemleri içeren şekillerde tanımlanmıştır (Iso-Ahola, 1982; Dann, 1977; Crompton,1979; Uysal ve Hagan, 1993; Bieger ve Laesser, 2002 ; Mayo ve Jarvis, 1981).

Turizm literatüründeki en çok kullanılan motivasyon tanımlarına bakıldığında, motivasyon bir kişinin davranışlarını değiştiren içsel faktörler olarak tanımlanmıştır (Iso-Ahola, 1982). Aynı zamanda, motivasyon, kişinin gerçekleştirmek istediği hedefi için davranışlarını etkileyen içsel bir güçtür (Uysal ve Hagan,1993). Bir diğer tanıma göre ise, motivasyon sadece içsel ya da psikolojik değil, aynı zamanda bireylerin ya da grupların ait olduğu gruba göre ihtiyaçlar bütünüdür (Dann,1981).

Bir diğer tanımda ise, motivasyon, turizm olayında psikolojik faktörlerin ya da ihtiyaçların turizme katılımını sağlayan unsurlardır (Mccabe, 2000). Seyahat motivasyonu ise, seyahat davranışını şekillendiren temel güdülerdir. (Mayo and Jarvis,1981) Bir diğer tanımda, seyahat motivasyonu, insanların hangi amaçla seyahat ettiğini, seyahat sırasındaki tercihlerini nelerin etkilediğini ve hangi amaçlarla destinasyonu seçtiğinin psikolojik sebepleridir (Hye, 2015).

Seyahat motivasyonları ile ilgili olarak, birçok farklı motivasyon modeli geliştirilmiştir. Bu modellerden en fazla akademik çalışmalarda kullanılan birisi, 1982 yılında oluşturulmuş olan ve Maslow'un ihtiyaç hiyerarşisi baz alınarak oluşturulan seyahat motivasyonlarını tıpkı ihtiyaç hiyerarşisindeki basamaklara göre değiştiğini gösteren ‘‘Seyahat Kariyer Merdiveni’’ (Travel Career Ladder) adlı motivasyon modelidir. Bu modele göre, seyahat motivasyonları, deneyim ile değişiklik gösterir. İnsanlar, ne kadar seyahat ederse, motivasyonları da seyahatte kazandıkları deneyime göre değişir. Seyahat deneyimi fazla olan kişiler, zaman içerisinde kendini gerçekleştirme, ait olma gibi sebeplerle seyahat etmeye başlarken, seyahat deneyimi az olan kişilerin seyahat motivasyonları ise fiziksel ihtiyaçlarını gidermek olarak açıklanmıştır. Buna göre, tıpkı Maslow hiyerarşisine paralel olarak, kişilerin seyahat deneyimleri arttıkça, hiyerarşideki basamakları da tırmanmaya başlar

ve motivasyonları da değişiklik gösterir. (Pearce, 1982)

Bir diğer model ise itici ve çekici (push-pull model) modelidir. Bu motivasyon modeli, turizm literatüründe en fazla kullanılan seyahat motivasyon modellerinden biri olup, birçok araştırmada ortaya çıkan bulguların sınıflandırılmasında kullanılmıştır. (Aydın ve Sezerel,2017). Söz konusu model, ilk kez 1977 yılında Graham Dann tarafından ortaya atılmıştır ve turistleri seyahate motive eden unsurları çekici ve itici faktör olarak ikiye ayırmıştır (Dann, 1977). Buna göre, turistleri seyahate motive eden itici faktörler, rahatlama, kaçış, merak, prestij kazanma, keşfetme gibi, kişinin kendi ile ilgili olan motivasyon çeşitleridir. Çekici faktörler ise, kişilerin seyahat motivasyonu ile beraber seyahat ettiği destinasyondaki özelliklerdir, örneğin kültürel ve doğal güzellikler, aktiviteler, alışveriş, eğitim gibi insanları seyahat etmeye çeken unsurlar olarak tanımlanmıştır. Bununla ilgili olarak yapılan seyahat motivasyonları alanındaki çalışmalarda, seyahat motivasyonlarını sınıflandırmada bu modelden yararlanılmıştır (Crompton, 1979; Crompton ve McKey,1997 ; Uysal ve Baloğlu, 1996). Bu çalışmalardaki ortak özellik, seyahate katılan kişilerin itici faktör olarak rahatlama, prestij, rutinden ve stresten kaçış, merak etme gibi içsel unsurlar, çekici faktörler olarak da doğal ve kültürel zenginlikler, alışveriş, festival, spor gibi amaçlar olmuştur.

Seyahat motivasyonlarını sınıflandırmak için kullanılan diğer ölçeklerden birisi de, arayış ve kaçış (Escape-Seeking Theory) teorisidir. (Iso-Ahola, 1982) Bu modele göre, insanlar, hayatlarında rutinlikten kaçmak ve bu kaçış sonucunda kendilerini psikolojik olarak ödüllendirmek için seyahat ederler. Bu teoriye göre, bireyler günlük rutin hayatından uzaklaşma, rahatlama, kendine zaman ayırma gibi motivasyonlarla seyahate yönelirler ve bunun sonucunda da bu isteklerini gerçekleştirmek için seyahatlerini gerçekleştirecek unsurlar ararlar, örneğin kültürel etkinliklere katılma, doğal ve tarihi özelliği olan yerlere seyahat etme gibi olaylara katılarak seyahatlerini gerçekleştirirler.

Yalnız seyahat eden kadınların motivasyonlarının neler olduğu konusunda yapılan başka bir araştırmada, en fazla motivasyon kaynağının günlük rutin hayattan uzaklaşma ve kendi ile baş başa kalma olarak belirtilmiştir. (Durko ve Stone, 2017)

Yalnız seyahat eden Asyalı kadınlar üzerine yapılan araştırmada ise, kadınların tek başına seyahat etme sebeplerinin daha özgür ve esnek olmak istekleri

ve günlük hayatın getirdiği rutinlikten uzaklaşma olarak belirtilmiştir. (Seow ve Brown, 2018)

Avustralyalı yalnız seyahat eden kadınlar üzerine yapılan araştırmada, söz konusu kadınların başta kendi isteklerini yerine getirme, korkuları ile yüzleşme ve üstesinden gelme, rahatlamak için zaman bulma amacıyla seyahat ettikleri ortaya çıkarılmıştır (Wilson ve Harris, 2006). Aynı araştırmada, yalnız seyahatin kadınların kendilerini anlamalarını ve kendileri ile baş başa kalmayı, kendi güçlü ve zayıf yönlerini fark etmeyi ve evlerine döndüklerinde çok daha güçlü bir kişilik kazandıkları belirtilmiştir.

Yalnız seyahat eden kadınların motivasyonları ile ilgili olarak yapılan diğer bir araştırmada, temel olarak beş çeşit motivasyon türü ortaya çıkarılmıştır. Bu motivasyonlar, deneyim kazanma, kaçma, dinlenme, sosyal faktörler ve kendini gerçekleştirme olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada, beş temel motivasyon türünden en fazla, günlük rutin hayattan ve stresten kaçış amaçlı seyahat motivasyonları saptanmıştır (Chiang ve Jogaratnam, 2006).

Amerikalı yalnız seyahat eden kadınlarla yapılan araştırmada, bu çalışmaya konu olan kadınları en fazla motive eden faktörler kendini daha güçlü hissetme, özgüven kazanma ve bağımsız bir şekilde hareket etmektir. (Tomaszewski, 2003).

Bir diğer yalnız seyahat eden kadınların motivasyonları üzerine yapılan araştırmada, Avustralya'ya gelen yalnız seyahat eden kadınların motivasyonlarının macera, kendini gerçekleştirme ve risk alma olarak belirtilmiştir. (Mcnamara ve Prideaux, 2010)

Yalnız seyahat eden kadınların motivasyonları ile ilgili olan ilk araştırmalardan birisinde, araştırmaya konu olan kadınları en çok motive eden konular macera, öğrenme, yeni deneyimler sahip olma ve kendini daha çok fark etme olarak tanımlanmıştır (Bond, 1997; Poria, 2006). Kaçma motivasyonu ile, rahat bir atmosfere kavuşma ve zevklerini gerçekleştirme, kadınları yalnız başına seyahat ettiren en önemli motivasyonlardır (Junek, Binney ve Winn, 2006).

Yalnız seyahat eden kadınların motivasyonları ile ilgili çalışmalar, literatürde çok fazla çalışılmayan bir konu olup, özellikle son yirmi yıldır akademik çalışmalara girmeye başlamıştır. Yalnız seyahat eden kadınların motivasyonları ile ilgili olan çalışmalara bakıldığında ise, kadınların yalnız seyahat kararı almasındaki başlıca

motivasyonlar, kadınların normal hayattaki yaşadıkları olumsuzlukların üstünden gelmek istemesi, kendini tanıma isteği, yerel halkla ve diğer seyahat eden kişilerle tanışma, hayata dair yeni bir bakış açısı kazanma, rutin hayattan uzaklaşma, yeni deneyimler kazanma ve bir şeyler öğrenme isteği, macera ve aktivitelere katılma, yalnız kalma isteği olarak görölmektedir. (Pereira ve Silva, 2018)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YALNIZ SEYAHAT EDEN KADINLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar, artık günümüzde hayatın her alanında karar mekanizması haline gelmiş durumdadır. Kadının iş hayatına girmesi, ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaya başlaması, toplumdaki sosyal ve siyasal haklarının artması ve kadınların yıllar içerisinde hak kazanımı elde etmek için yapılan mücadeleler, kadını ekonominin ve sosyal yaşamın her alanında daha güçlü bir pozisyona getirmiştir. Bu durum, doğal olarak kadınları turizm sektörünün önemli bir faktörü haline getirmiştir. Gerek kamu gerek özel sektör, artık kadınları turizm sektörüne daha fazla katılmalarını sağlamak amacıyla çalışmalar yürütmeye ve stratejiler geliştirmeye başlamıştır. Çünkü kadınlar, hem bireysel olarak ciddi bir ekonomik talep oluşturmaya başlamış, hem de ailelerin yapacakları seyahatlerde de önemli bir karar mekanizması haline gelmeye başlamıştır.

Bir ülkede, kadının yeri ne kadar yüksek olursa, o ülkenin refah seviyesi de o kadar yüksek olur. Bu gerçek, kadınların gerek istihdama katılımlarına gerek eğitime katılımlarına gerekse sahip oldukları sosyal, ekonomi, hukuki haklarla ilgili olan çalışmalara, verilere, araştırmalara, ulusal ve uluslararası endekslere bakıldığında anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bir ülkede eğer kadın ne kadar özgür olursa, sosyal hayatta ne kadar aktifse, önce kendisine, daha sonra ailesine, sonra ülkesine ve son olarak da tüm insanlığa olumlu etki yapacağı ve refah seviyesini yükselteceği kaçınılmaz bir gerçektir.

Kadınların özgürce seyahat edebilmeleri, farklı amaçlarla farklı destinasyonlara seyahat etmeleri, bir toplumun kadına bakış açısını ve o toplumdaki yerini de gösteren etmenlerden birisidir. 21. yüzyılda teknolojik gelişmelerin büyük bir gelişim gösterdiği, hayatın her alanında globalleşmenin büyük bir hızla arttığı dünyada, kadınlar erkekler kadar seyahatlere çeşitli sebeplerden dolayı katılamadığı, katıldıkları seyahatlerde, erkeklere göre çok daha fazla kısıda maruz kaldığı görülmektedir. Özellikle, konu eğer yalnız seyahat ise, bu kısıtlar çok daha fazla yalnız seyahat eden kadınların seyahate katılımını engellemekte, seyahat tercihlerini ve

seyahate yönelik kararlarını etkilemektedir.

Yalnız seyahat kavramı, giderek önemli bir trend haline gelmeye başlamıştır. İnsanların gelirlerinin artması, seyahati gerçekleştirmeye yönelik olanakların artması, teknolojik gelişmeler, globalleşme, evlilik yaşının yükselmesi, aile kavramına bakış açısının değişmesi, çocuk sahibi olma oranlarının azalması, buna ek olarak insanların yalnız başına kalmak istemesi, iş hayatının verdiği yorgunluktan ve günlük hayatın verdiği rutinlikten kurtulma, özel ilgi alanlarını geliştirme, seyahat sırasında özgür olmayı isteme gibi sebepler, yalnız seyahat eden insanlarda her yıl artış göstermesine neden olan temel unsurlardır.

Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, yalnız seyahat eden kadınlarda, her geçen yıl artış meydana gelmektedir. Dünyanın farklı yerlerinde kadınlar, her yıl farklı amaçlarla tek başına seyahate çıkmaktadır. Ancak yalnız seyahat eden kadınların demografik özelliklerine ve bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında, kadınların yalnız seyahatleri ağırlıklı olarak Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Yeni Zelanda, Avustralya gibi refah seviyesi yüksek ülkelerde gerçekleştiği görülmektedir.

Tüm bu gelişmeler karşısında, bu çalışmada amaç, Türkiye’de yalnız seyahat eden kadınların seyahate yönelik ne gibi kısıtlarla karşılaştığını, Türkiye’de kadınların genel olarak ne gibi seyahat kısıtları ile karşı karşıya kaldığını, araştırmaya konu olan kadınların hangi amaçlarla bu seyahate katıldıklarını, seyahatlerindeki tercihleri ve seyahatleri sırasında ne gibi deneyimler yaşadıklarını ortaya koymaktır.

Dünyada, yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili yapılan araştırmalar, yeni bir olgu olup, bu alanda yapılan çalışmalar az sayıdadır ve giderek bu alana yönelen araştırmacılar ve akademisyenler ortaya çıkmaktadır. Ancak Türkiye’de yalnız seyahat eden kadınlara yönelik araştırmalar ise, son derece az niceliktedir. Bu kapsamda bu çalışma ile, Türkiye’deki yalnız seyahat eden kadınların seyahatlerinde ne gibi kısıtlarla karşılaştığını, neden karşıt cinslerine göre daha fazla seyahat kısıtına maruz kaldığı, ne tür seyahat motivasyonlarına sahip olduklarını, seyahatlerinde ne gibi deneyimler yaşadıklarını ortaya çıkararak, bu alanda hem akademik literatürde hem de kamu nezdinde farkındalık yaratıp, daha fazla araştırma yapılmasını sağlamaktır.

3.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada, sosyal bilimlerde sık kullanılan yöntemlerden birisi olan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, insan davranışlarını, insanların davranışlarının altında yatan temel nedenleri ne olduğunu derinlemesine bir şekilde anlamayı amaçlayan bir araştırma yöntemidir. (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015; Glaser ve Straus, 1967) Sosyal olayların ve olguların, zamanla sürekli değiştiğini, bu yüzden kuramların geleneksel olarak oluşturulmasının yetersiz olduğunu, bu bağlamda sosyal olayları evrenselleştirilemeyeceğini dile getirmiştir. Nitel araştırma yöntemlerindeki amaç, sosyal bir varlık olan insanın düşüncelerini, algılarını, deneyimlerini, duygularını ortaya çıkarmak ve derinlemesine incelemektir. Nitel araştırma ile, insanların yaşamış olduğu deneyimler, araştırmadaki örneklemelerin birincil ağzından alınır. Buradaki amaç, problemin ortaya çıkarılmasında derinlemesine bir anlayışa ve bilgiye sahip olma çabasıdır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ve sonuçlar, detaylı bir şekilde tahlil edilir (Creswell, 2007).

Bu araştırmada, nitel araştırmadaki veri toplama yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme, önceden belirlenen sorularla ve bir amaçla yapılan, karşılıklı soru sorma ve yanıt verme şeklinde olan bir iletişim sürecidir (Yıldırım, Şimşek, 2016). Görüşmedeki amaç, görüşme yapılan kişilerin iç dünyasına girerek, problemlere, olaylara ve süreçlere onların bakış açısından bakmak, verdikleri cevaplarla tepkilerini, algılarını ve tutumlarını derinlemesine bir şekilde anlamaya çalışmaktır (Patton, 2002).

Bu araştırmada, görüşme yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, araştırmacı görüşme öncesinde soracağı soruları hazırlar, görüşmenin gidişatına göre araştırma konusunu ve hedefini bozmadığı müddetçe araştırma konusu ile ilgili ve araştırmasına yardımcı olabileceğini düşündüğü başka sorular da sorar. Böylece, araştırmacının istediği cevaplara görüşmeciden daha derinlemesine bir şekilde ulaşabilir. Araştırma konusu ile ilgili açık uçlu sorular sorarak, gerektiğinde bu soruları revize edip, araştırma konusu ile alakalı başka sorular da görüşmeciye iletebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.3. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmada, örneklem türlerinden amaçlı örneklem kullanılmıştır. Amaçlı örneklem, evrendeki araştırmacının konusuna ve amacına uygun olan doğru örnekleri seçmektir. (Başaran, 2017 :490) Araştırmaya konu olan örneklemelerin, kadın olması ve yalnız başına seyahat etmiş olması kistası getirilmiştir. Kadınların yapmış oldukları seyahatlerinde ister yurt dışına, ister yurt içine olsun, yapmış oldukları seyahat olayına tek başına katılma şartı konulmuştur. Burada amaç, seyahate tek başına katılmak ve seyahatin icra edildiği destinasyona tek başına gitmektir.

Araştırmanın ilerleyen safhalarında, kartopu örnekleminden de yararlanılmıştır. Kartopu örnekleminde, araştırmacı öncelikli olarak evrendeki araştırmasına uygun olan bir örneklem grubu seçer, daha sonra ise bu örneklem grubuyla yapmış olduğu çalışma neticesinde gerek araştırmacılardan alınan görüşler, gerekse araştırmacılardan alınan öneriler ile, araştırmanın amacına uygun olan kişilerin sayıları artar ve örneklem kümesi daha fazla büyür (Baltacı, 2018). Araştırmada veri toplamak için görüşme yapılan deneklerle görüşüldüğü sırada, bazı denekler, bu çalışmaya konu olan yalnız seyahat gerçekleştirmiş kadınlar tanıdıklarını söyleyip, bu kadınlarla iletişime geçerek, araştırmaya uygun bir görüşmeci olup olmadığına karar verilmiş, uygun görülen kadınlarla görüşme gerçekleştirilmiştir.

3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırmada karşılaşılan en büyük sınırlılık, Türkiye’de yalnız seyahat eden kadın sayısındaki sayısal olarak azlıktır. Araştırma süreci içerisinde, örnekleme uygun olan kadın sayısına ulaşılmasında hem zamansal, hem de sayısal olarak uzun bir süre geçmiştir. Bundaki temel sebepler, Türkiye’de yaşanan kadına şiddet, kadınların ekonomik olarak bağımlılıkları, tek başına seyahat kültürünün topluma çok fazla yerleşmemesi gibi nedenlerdir ve bu sebepler kadınların tek başına seyahat etmesine engel teşkil etmektedir. Araştırma sürecinde görüşülen kadınların hemen hepsi, hayatlarında birçok kez seyahat yaptığı söylemişlerdir. Ancak seyahat yapan bu kadınların birçoğu, seyahatlerini yanlarında bir ya da birkaç kişi ile beraber yaptığı için, araştırmanın konusuna uygun olmadığından dolayı örnekleme koyulamamıştır.

Aynı zamanda toplumun yalnız seyahat eden bir kadına bakış açısı da, kadınları tek başına seyahatlere çıkmasına negatif etki ettiğinden dolayı, bu alanda araştırma yapılmasını da zorlaştırmaktadır.

Türkiye'deki ziyaretleri boyunca üzücü olay yaşayan kadın turistlerin yaşadıkları, doğal olarak kadınların yalnız seyahat etmesini engelleyen unsurlardan birisidir. Konuşmacılarla yapılan görüşmeler sırasında, turistlerin yaşadığı bu olayların medyada çıkması, kadınların yalnız seyahat etmesine ket vuran bir diğer durum olarak görülmüştür. Örneğin 2015 yılında, Türkiye'yi 1 yıldır yürüyerek tek başına dolaşan Hollandalı kadın turist, Bursa'da bir erkeğin tacizine uğrar. Başta Türkiye olmak üzere, tüm dünyayı dehşete düşüren olaylardan birisi de 31 Mart 2008 tarihinde, dünya barışı için dünyayı otostopla tek başına dolaşma kararı alan İtalyan sanatçı Pippa Bacca takma adı ile bilinen Giuseppina Pasqualino di Marineo, Kocaeli'nde tecavüze uğrayıp öldürülür. Bu olay tüm dünya medyasında önemli ve üzücü bir gündem oluşturmuştur. 2013 yılının ocak ayında ise, fotoğraf çekme amaçlı tek başına Türkiye' ye gelen Hollandalı kadın turist Sarai Sierra, tecavüze uğrayıp, daha sonra başına taşla vurularak öldürülmüştür. Yine aynı yılda, gezi yazarı Polonyalı bir kadın, tek başına seyahat ettiği sırada tecavüze uğramıştır. Bu gibi olaylar, araştırma sürecinde görüldüğü üzere, kadınların hala hafızalarından silinmemiştir. Bu gibi sebepler, kadınları tüm ülke genelinde yalnız seyahatten alıkoyma potansiyeline sahip olabildiği için, bu konuda uygun bir örneklem bulmak zorlaşmıştır.

3.5. ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR VE BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırmada, Türkiye'de ikamet eden 25 tane yalnız seyahat eden kadın ile görüşme yapılmış olup, söz konusu kadınların seyahate dair motivasyonları, kısıtları, seyahatteki tercihleri ve deneyimleri ile ilgili veri toplanarak, analiz edilmiştir. Veri analiz sürecinde, nitel araştırma yöntemleri içerisindeki veri analiz yöntemlerinden birisi olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmadan elde edilen verilerden araştırmanın amacına göre metinlerdeki gizli kalmış ya da metinlerin içerisindeki düşünceleri ortaya çıkartan, bu düşünceleri belirli bir yöntem çerçevesinde sınıflandırılmaya ve kategorileştirmeye olanak sağlayan veri analizidir (Doğan ve Tok,

2018 :99).

Araştırma, Türkiye’de ikamet eden ve yalnız seyahat etmiş 25 kadın katılımcıyla yapılmıştır. Ocak 2018 ile Eylül 2018 arasında gerçekleştirilen araştırmada, araştırmaya uygun bulunan yalnız seyahat deneyimi yaşamış kadınlarla yüz yüze görüşülmüştür. Görüşme süresince, katılımcıların yalnız seyahat etmesiyle ilgili olan motivasyonları, seyahat öncesinde ve seyahat sırasında karşılaştığı kısıtlar, onları seyahatten alıkoyan ya da seyahatten alacağı memnuniyeti engelleyen faktörler, bu faktörlerle nasıl mücadele ettikleri ve mücadele tercihlerini, stratejilerini, bu kadınların seyahat tercihleri ve seyahat sonrasında onları etkileyen deneyimleri, Türkiye’de kadınların yalnız seyahat etmesini engelleyen temel sebepleri, yirmi ile otuz dakika arasında değişen yüz yüze görüşmeler ile, onların kendi bakış açıları tarafından ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Görüşme sürecinde yarı yapılandırılmış bir görüşme tekniği kullanılmıştır. Temelde sekiz soru sorulmuştur ancak görüşmenin gidişatına göre soruların içerikleri aynı olmak kaydı ile, daha sağlıklı cevap alabilmek için konuyla ilişkili benzer sorular da sorulmuştur.

Görüşme sürecinde, görüşmecilerin izni alınarak ifadeleri ses kaydına alınmıştır. Her görüşme, yaklaşık olarak yirmi ile otuz dakika arasında sürmüştür. Ses kaydına alındıktan sonra, görüşmecilerin söylediği cevaplar yazıya geçirilmiştir. Görüşmecilerden elde edilen cevaplar yazıya geçirildikten sonra, her görüşmeciden elde edilen cevaplar üç ila beş sayfa arasında yazılı metin oluşturulmuştur. Bunun sonucu olarak, araştırmada yer alan 25 yalnız seyahat eden kadından toplamda 98 sayfalık görüşme metni edilmiştir. Yazıya geçirildikten sonraki diğer aşamada, araştırmaya konu olan kadınların her bir soruya vermiş olduğu cevapların içerisinde temalar ve kalıp yargılar belirtilerek, araştırmaya konu olan yalnız seyahat etmiş 25 görüşmecinin kısıtları, motivasyonları, kısıtları ile mücadele stratejileri, deneyimleri ve tercihleri temasal olarak ortaya çıkarılmıştır. Görüşmelerde, görüşme formundaki sorulara cevap niteliği olan bölümler yazıya aktarılmıştır ve yazıya aktarılan bölümlerden benzer söz ya da cümle öbekleri ortaya çıkarılarak, farklı temalar ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra bu temalara sayısal olarak görüşmecilerden elde edilen temalar dağıtılmıştır. Tema kavramı, bu araştırmada katılımcıların cevaplarından ortak olan konular olarak ele alınmıştır.

25 kadınla yüz yüze görüşülüp, cevapları yazıya geçirildikten sonra,

araştırmaya konu olan her bir değişken için görüşmecilerden farklı farklı temalar alınmıştır. Görüşmecilerden ortaya çıkan temalar başlıklandırılarak, hangi temayı hangi görüşmecenin nasıl söylediği, söylemlerinden ilgili temaların nasıl çıkarıldığı belirtilmiştir. Ortaya çıkan temalar, görüşmecilerden ne kadar o tema hakkında bahsediyorsa, temaların yanlarına ilgili temadan bahseden görüşmeci sayısı yazılmıştır. Görüşmeler sırasında bir katılımcı gerek seyahat kısıtları, motivasyonları, gerekse deneyimleri ve diğer değişkenler hakkında birden fazla tema söylemiş ise, bu söylediği temalar teker teker ilgili temalara sayısal olarak dağıtılmıştır.

Ortaya çıkan temalar ise, tablo şeklinde gösterilerek, çalışmaya konu olan bulgular ile ilgili olarak gerek temasal gerek sayısal olarak sınıflandırılmıştır. Bu şekilde, araştırmaya konu olan yalnız seyahat etmiş kadınların motivasyonlarının, kısıtlarının, kısıtlarla mücadele ediş yöntemlerinin, seyahate yönelik tercihlerinin ve seyahatlerindeki onları en çok etkide bırakan deneyimlerinin ortaya çıkarttığı temalar, grupsal bir şekilde gösterilmiştir. Araştırmada, araştırma öncesinde temalar belirlenmemiş olup, araştırma sırasında yalnız seyahat eden kadınların vermiş oldukları cevaplar göz önünde bulundurularak ortak temalar oluşturulmuştur. Bu görüşmelerde kadınlar, sorulan her soruya cevap vermiş ve vermiş oldukları cevaplar neticesinde, sorulan soru ile ilgili olan söz ya da cümle öbekleri işaretlenmiş ve bu işaretlenen kısımlar, uygun ortak temalara sayısal olarak aktarılmıştır.

3.5.1. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Demografik Özellikleri

Tablo 1: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Demografik Özellikleri

Görüşmeciler	Yaş	Medeni Hal	Eğitim	Meslek
1 Nolu Görüşmeci	28	Bekar	Lisans	Bilgisayar Mühendisi
2 Nolu Görüşmeci	34	Evli	Lisans	Psikolog
3 Nolu Görüşmeci	26	Bekar	Yüksek Lisans	Akademisyen
4 Nolu Görüşmeci	28	Bekar	Lisans	Resepsiyonist
5 Nolu Görüşmeci	50	Bekar	Doktora	Akademisyen
6 Nolu Görüşmeci	34	Bekar	Lisans	Sekreter

7 Nolu Görüşmeci	39	Bekar	Doktora	Akademisyen
8 Nolu Görüşmeci	28	Bekar	Lisans	Çevirmen
9 Nolu Görüşmeci	29	Bekar	Yüksek Lisans	Akademisyen
10 Nolu Görüşmeci	27	Bekar	Yüksek Lisans	Öğretmen
11 Nolu Görüşmeci	32	Evli	Doktora	Akademisyen
12 Nolu Görüşmeci	30	Evli	Yüksek Lisans	Akademisyen
13 Nolu Görüşmeci	28	Bekar	Lisans	Resepsiyonist
14 Nolu Görüşmeci	20	Bekar	Lisans	Öğrenci
15 Nolu Görüşmeci	21	Bekar	Lisans	Öğrenci
16 Nolu Görüşmeci	20	Bekar	Lisans	Öğrenci
17 Nolu Görüşmeci	28	Bekar	Lisans	Kabin Memuru
18 Nolu Görüşmeci	20	Bekar	Lisans	Öğrenci
19 Nolu Görüşmeci	48	Evli	Lisans	Gayrimenkul Uzmanı
20 Nolu Görüşmeci	42	Evli	Lisans	Öğretmen
21 Nolu Görüşmeci	34	Evli	Yüksek Lisans	Akademisyen
22 Nolu Görüşmeci	29	Evli	Lisans	Acenta Memuru
23 Nolu Görüşmeci	36	Bekar	Ön Lisans	Çağrı Merkezi Temsilcisi
24 Nolu Görüşmeci	29	Bekar	Lisans	Sosyal Medya Uzmanı
25 Nolu Görüşmeci	33	Evli	Lisans	Yazılım Uzmanı

Çalışmadaki 25 yalnız seyahat eden kadının demografik özelliklerine bakıldığında, 25 kadının ortalama yaşı 30,92 olarak çıkmıştır. Eğitim düzeylerine bakıldığında, 1 kişi ön lisans mezunu, 4 kişi lisans öğrencisi, 20 kişi ise lisans ve üzeri eğitim mezuniyetine sahiptir. Ayrıca araştırmaya katılanların 8'i evli, 17'si ise bekarıdır. Bu bağlamda araştırmaya katılanların %80'i lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olup, %68'i bekar kişilerden oluşmaktadır. Aynı zamanda tüm görüşmeciler görüşmenin yapıldığı zamana diliminde aktif olarak çalışmaktadır. Araştırmadaki kadınların demografik özelliklerinin diğer yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili olan akademik çalışmaların örneklemindeki kadınların demografik özellikleri ile karşılaştırıldığında, oldukça benzerlik göstermektedir. Bu çalışmadaki yalnız seyahat eden kadınların demografik özellikleri, diğer yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili araştırmalarda olduğu gibi yarısından fazlası yükseköğrenim mezunu ve bekarıdır.

3.5.2. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Motivasyonları

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yüz yüze görüşülen yalnız seyahat eden kadınların ortaya çıkarttığı motivasyonlar, temalar halinde gösterilmiş olup, bu temaların ortaya çıkarıldığı görüşmeci ve görüşmecinin vermiş olduğu cevaplar teker teker sunulmuştur.

Çevreye Tepki

*“Tek başına, aslında herkesin her an bana ulaşabileceği, görüntülü bile arayabileceği bir yere gidiyordum biraz kafa dağıtmak için. Gitmeye hazırlanırken durumu aileme söyledim ancak **ailem tek başına gitmemin sakıncalı olduğunu söylüyordu** her seferinde. Yanıma birisini almayı, ya da başka zaman gitmemin iyi olacağını söylüyorlardır. Bende biraz kızmıştım ve onları ikna etmek epey bir zamanımı almıştı.”*

(1 Nolu Görüşmeci)

Öneri

*“Bozcaada’ya bir **arkadaşım** tek başına gitmişti. Bana çok beğendiğini ve mutlaka **benim de gitmem gerektiğini söyledi**. Ben de biraz çekinerek gittim, tek başıma. İyi ki de gitmişim, sokakları ve denizi çok güzeldi. Gününbirlik bir tur için tam ideal, hem de güvenli tam biz kadınlara göre.”*

(20 Nolu Görüşmeci)

Rutin Hayattan Uzaklaşma

*“Hayatın getirdiği yorgunluktan ve **tekdüzelikten uzaklaşmak istediğim için yaptım**. İş yaşamında bir süre sonra her şeyin, tüm yaşadıklarınızın belli bir zaman sonra rutine bağlandığını görüyorsunuz. İlişkileriniz, yaptığınız iş, iş dışındaki hayat biraz*

öyle yapıyor. Bunlardan kaçmak için güzel bir fırsattı.”

(3 Nolu Görüşmeci)

“ Otelde sürekli müşterilerle uğraşmak ve **aynı işleri yapmak**, yorucu gece mesailerini insanı çok yoruyor ve **tüm bunlardan uzaklaşmak istiyor**. Ben de izin haftamda tek başıma şehir dışında olan bir tura katılmışım. Çok eğlendim, orada benim gibi tek başına insanlar da vardı, onlarla tanıştım gezdim ve tatilin tadını çıkarmaya baktım.”

(4 Nolu Görüşmeci)

“Çalıştığım yerde sürekli olarak evrak işleri, öğrenciler, bitmek bilmeyen yazışmalar gerçekten insanı bunaltıyor, bir yerden sonra makine gibi olmaya başlıyorsunuz ve duygusuzlaşıyorsunuz. Biraz kendime gelebilmem için **bunlarda uzak kalmam gerektiğini anladım** ve bende tek başıma seyahate çıktım.”

(6 Nolu Görüşmeci)

Yalnız Kalma

“ Ben küçüklüğümünden beri **yalnız kalmayı çok severim**. Hatta bununla ilgili ailem de, arkadaşlarım da bana şaşıyorlar. Evet, sosyal bir hayatım var, arkadaş çevrem gayet fazla. Ancak bazen insan yalnız kalmak istiyor, yalnız başına bir şeyler yapıp kendisi ile baş başa kalmak istiyor. Bu garip gelebilir ama ben bundan keyif alıyorum. Bu yüzden **seyahatlerimi** eğer kendim yapıyorsam genelde **tek başına etmeyi tercih ediyorum**. “

(8 Nolu Görüşmeci)

“İşim gereği çok fazla seyahat ediyorum. Neredeyse 3 ya da 4 günde bir yurtdışında oluyorum. Yurtdışında olduğum zaman, genellikle diğer kabin memuru arkadaşlarımla geziyoruz ancak bazen **yalnız kalmak istiyorum**. Tek başına seyahat ederek, istediğim yerleri gezmek, istediğim şekilde vakit geçirmek istiyorum. “

(17 Nolu Görüşmeci)

*‘‘Benim **en güçlü motivasyonum yalnız kalmam** oldu. Yalnızlık ile beraber istediğimi yaptım, istediğim gibi gezdim. Ben fotoğraf çekmeyi seven birisiyim, özellikle de doğa fotoğrafı ve bazen arkadaşlarınızla gittiğinizde onları sıkabiliyorsunuz. Sonuçta bu benim özel bir ilgim, inanılmaz zevk alıyorum. Bunun için de yalnız kalmak gerekiyor seyahatlerimde.’’*

(25 Nolu Görüşmeci)

Merak Duygusu

*‘‘Ben yaklaşık yirmi beş yıldır profesyonel turist rehberliği de yapıyorum, birçok kez yurtdışına gittim. Yurt dışına tek gittiğim de oldu çok defa. Orası başka bir dünya, **insan sürekli merak ediyor, caddeleri, mimarisi, yeni yerleri görmeyi. öğrenilecek, gezilecek, bakılacak çok yer var dünyada.**’’*

(5 Nolu Görüşmeci)

*‘‘ **Birde tabi merak var, merak ediyorum açıkçası,** gittiğim yerlerdeki tarihi yerleri görmek, sokakları gezmek gibi. Burada olmayan şeyler var orada, yaşadığınız yerde asla benzerini göremeyeceğiniz şeyler. ‘’*

(15 Nolu Görüşmeci)

İş Stresinden Uzak Kalma

*‘‘ Evlenmeden önce ara ara yapıyordum, tek başıma alıp çantamı gidiyordum ama artık imkansız bir şey benim için. O zamanlar neden yapıyordum, açıkçası o zamanlar beni **en çok etkileyen iş stresiydi.** Sınavlar, çalışmalar falan derken insan iş stresi doluyor ve **bundan uzaklaşmak istiyor.**’’*

(7 nolu Görüşmeci)

*‘‘ Üniversitedeki iş yoğunluğu, bir yandan doktora yeterliliği insanı gerçekten çok fazla strese sokuyor. Bende bu **iş stresinden uzaklaşmak için tek başıma bile olsa***

*dedim ki **gitmeliyim** bir şeyler yapmalıyım. Hafta sonları zamanım olduğu ölçüde il dışına çıkıp geziyorum, yeri geldiğinde eğer uygun ve güvenli bir yer bulursam kalıyorum. İnsanın kendine olan saygısını ve güvenini arttırıyor. ”*

(9 Nolu Görüşmeci)

Özgüven Artışı

*“Üniversiteye gelmeden önce biraz çekingen bir kızdım, hele ki tek başına bir seyahat gerçekleştirmek asla kalkışamayacağım bir şeydi. Ancak üniversiteye girdikten sonra, arkadaşlarımla da yardımıyla bu çekinceyi atmaya başladım. Hafta sonları şehir dışlarına gitmeye başladık ve çok eğleniyorduk. Daha sonra ben de tek başıma bunu gerçekleştirebilirim dedim ve tek başına seyahat ettim. **Özgüvenimin artmasını sağlamaktı amacım**, korku ve çekincelerimi yenmekti. “*

(18 Nolu Konuşmacı)

Yeni Deneyimler Yaşama İsteği

*“Yalnız başıma yaptığım seyahatlerde **yeni deneyimler, yeni şeyler yapmak istiyorum**, bu yüzden seyahat ediyorum. Sokakları, caddeleri, hayatı merak ediyorum, farklı şeyler yapmayı amaç ediniyorum kendime.”*

(14 Nolu Görüşmeci)

Özgür Olma

*“ İngilizce dil kursuna gitmiştim Malta’ ya bir buçuk aylığına. Oradayken bolca gezdim, zaten çok küçük bir yer, iki günde bitirebildiğiniz bir ülke. **Gezerken ne kadar özgür**, ne kadar bağımsız **olduğumu fark ettim**, karışan eden yok, uzaklardasın, kimse ne yaptığını bilmiyor ve özgürsün.”*

(16 Nolu Görüşmeci)

“Bir kongre için Berlin’ e gitmiştim iki yıl önce. Oraya tabi yalnız gittim. İlk gün sabah saatlerindeydi uçağım, Berlin’de indikten sonra otele gittim ve biraz dinlendikten sonra tek başına şehri gezmeye başladım. Zaten kongreden birkaç gün önceden izin almıştım ki daha rahat bir şekilde gezeyim diye. **İnsan son derece kendisini özgür hissediyor, şehrin tüm güzelliklerini görüyor.**”

(21 Nolu Görüşmeci)

Aalışveriş

“Yalnız seyahat etmemdeki **amaçlardan birisi de alışveriş yapmak.** Eğer yanınızda birisi olursa, çok rahat zaman harcayamıyorsunuz çünkü yanınızdaki arkadaşınızı da düşünüyorsunuz, onun vaktini almak istemiyorsunuz, bu yüzden tek başına seyahat ederken alışveriş için de ediyorum ara sıra.”

(17 Nolu Görüşmeci)

Eğitim

“ Ben **kongreye katılmak için** Ankara’ya gitmiştim. Bir arkadaşım ile gidecektik bildiriği beraber yazmıştık ancak annesi hastalandı ve o benimle gelemedi, tek yaşıyordu çünkü. Ben de tek başıma gitmek zorunda kaldım, 2 gece kaldım ve kaldığım zamanda dışarısını merak ettim öyle bir tur attım. Gayet güzeldi, hem eğlendim hem bir şeyler öğrendim.”

(3 Nolu Görüşmeci)

Destinasyon Çekicilikleri

“ Yurt dışında Finlandiya’ da öğrencilik yılımda 1 yıl bulundum. Oradayken özellikle ilk başlarda çokça yalnız başıma dışarı çıkıyordum. Çünkü yeni gelmiştim ve kimseyi tanıımıyordum, okuldaki tek Türk de bendim ilk gittiğimde. Henüz kimseyi tanıımıyordum ama şehri de merak ediyordum, **nereye ne var nereye gidilir bunları görmek istiyordum çünkü her şeyiyle harika bir ülke.** Daha sonra tabi arkadaş çevren genişleyince, artık eskiden tek gittiğin yerlere arkadaşlarınla beraber

gidiyorsun. ‘‘

(13 Nolu Görüşmeci)

Aktiviteler

*‘‘Ben spor yapmayı seviyorum, surf yapmak da bunlardan bir tanesi. 8 yıldır da bu sporu yapıyorum, 2017 yılında **surf yapmaya tek başına Alaçatı**’ ya **gitmiştim**. Aynı zamanda festival de vardı oraya da katılmışım. Küçük bir otel ayarlamışım ve basıp gitmişim, çok güzel bir deneyim olmuştu benim için, sağ salım bir şekilde de geri gelebildim.’’*

(8 Nolu Görüşmeci)

Arkadaş Ziyareti

*‘‘ Bir arkadaşımı ziyaret için gitmişim, o gittikten sonra bende dışarı çıkıp **yalnız bir şekilde dolaşmak** istedim. Şehri tanımak güzeldi, yeni sokaklar yeni binalar, alışveriş yapılacak farkı farklı yerler vardı. ‘‘*

(6 Nolu Görüşmeci)

İş Gereği

*‘‘Bunu biraz da **işim gereği yapıyorum**, insanlara yeni ve farklı şeyler göstermek için ve kendim de bir şeyler kazanabilmek için.’’*

(5 Nolu Görüşmeci)

Tablo 2: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Motivasyonları ve Sınıflandırılması

İTİCİ FAKTÖRLER	ÇEKİCİ FAKTÖRLER
Çevreye Tepki	Alışveriş
Rutin Hayattan Uzaklaşma	Eğitim
Yalnız Kalma	Destinasyon Çekicilikleri

Merak Duygusu	Aktiviteler
İş Stresinden Uzak Kalma	Arkadaş Ziyareti
Öneri	
Özgür Olma	
Yeni Deneyimler Yaşama İsteği	
Özgüven Artışı	
İş Gereği	

Araştırmaya katılan kadınlardan elde edilen bilgilerin analizi neticesinde, kadınları yalnız seyahate motive eden 15 farklı motivasyon teması ortaya çıkmıştır. Bu temalar ise, itici ve çekici faktörler olarak sınıflandırılmıştır. Görüşmelerden elde edilen bulgulara göre, araştırmadaki yalnız seyahat eden kadınları itici motivasyonlarının temaları, çekici motivasyon temalarından daha fazladır.

Tablo 3: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Motivasyonları ve Miktarları

Motivasyon Türleri	Kişi Sayısı	Motivasyon Türleri	Kişi Sayısı
Çevreye Tepki	1	Özgür Olma	14
Rutin Hayattan Uzaklaşma	18	Yeni Deneyimler Yaşama İsteği	8
Yalnız Kalma	8	Özgüven Artışı	3
Merak Duygusu	6	İş Gereği	4
İş Stresinden Uzak Kalma	10	Alışveriş	7
Öneri	2	Eğitim	4
Destinasyon Çekicilikleri	13	Aktiviteler	6
Arkadaş Ziyareti	5		

Tabloda görüldüğü üzere, yalnız seyahate çıkan 25 kadının 18'i, görüşmelerde rutin hayattan uzaklaşma ve benzeri cevaplar vermiştir. Bunun sebebi olarak, gerek iş hayatında, gerekse sosyal yaşamında sürekli maruz kaldığı tekdüzelik olduğunu belirtmişlerdir. Diğer İkinci en yüksek tema ise özgür olmadır. Kadınlar, yalnız

seyahatlerinde özgür olmayı, bir rahatlama unsuru olarak görüp, kendilerini daha iyi hissettiklerini belirtmişlerdir. En az motivasyon kaynağı olan durum ise, çevreye tepki olarak görülmüştür. Görüşmeler sonucunda, genellikle her kadın görüşmeci, cevaplarında birden fazla motivasyonu söylemiştir ve verdikleri her tema tabloya işlenmiştir.

3.5.3. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Kısıtları

3.5.3.1. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Öncesi Kısıtları

Sağlık

“ Benim **en çok yaşadığım** sıkıntı iş yoğunluğu ve bundan kaynaklı **yorgunluk**. Yeri geliyor haftanın her günü iş yapıyoruz, bizimkisi böyle bir sektör, her an için bir fırsat çıkıyor, bir alıcı geliyor bir satıcı bulunuyor ve tüm gününüz çalışmayla geçiyor. Ancak yoruluyorsunuz, size ait çok fazla bir zaman kalmıyor. Bir de yaş ilerledikçe, eskisi gibi alıp başınızı gidemiyorsunuz kolay kolay, **evde oturup dinlenmeyi tercih ediyorsunuz.**”

(19 Nolu Görüşmeci)

Korku

“ Yalnız seyahat ettiğim zaman beni çok fazla kısıtlayan bir şey yok, eğer kendinize güvenirseniz her şeyi yapabilirsiniz. Ama bazı durumlarda **endişelenmiyorum değilim, başıma bir şey gelirse, istenmeyen bir durumla karşılaşırsam, biri saldırırsa, çantamı almaya kalkarsa ya da bıçak çekerse** gibi. “

(3 Nolu Görüşmeci)

“ Work and Travel programı ile Amerika 'ya gittim geçen yaz, gitmeden önce haliyle

epey araştırma yapıyorsunuz kalacak yer ile ilgili. Kalacak yerimi ayarladıktan sonra sık sık tek başıma seyahatlere çıktım. Ancak **gitmeden önce, birtakım korkularım ve endişelerim vardı**, Amerika harika bir ülke ancak çok fazla evsiz ve sokaklarda yaşayan insan var. Ben de gitmeden önce acaba seyahatim sırasında başıma bir şey gelirmi diye düşünmüyordum değilim. Neyse ki her şey gayet güzel geçti ve ailemin yanına döndüm. ‘‘

(4 Nolu Görüşmeci)

Bilgi Eksikliği

‘‘**Gittiğim yere dair çok fazla şey bilmiyordum**, yolların nasıl olduğu, nasıl ulaşım sağlayacağım ile ilgili **çekincelerim vardı**. Bir konuda bilgi sahibi olmamak, bana **tedirginlik veriyor**, her konuda bu böyle. Yalnız seyahate çıktığım zamanlarda da eğer karşılaştığım bir sorunu bilmiyorsam, nereye nasıl gidilir ne yapılır hakkında hiçbir fikrim yoksa, o zaman biraz panik yapmaya başlıyorum.’‘

(18 Nolu Görüşmeci)

Yabancı Dil

‘‘Dört yıl önce Erasmus programı ile idari personel olarak İtalya’ ya gitmiştim. Tek başıma gittim, **yabancı dilim de çok fazla yoktu** açıkçası **o yüzden biraz korkuyordum**. Neyse ki gittiğim okulda da Türkler vardı, onlar bayağı yardımcı oldular.’‘

(24 Nolu Görüşmeci)

Özgüven Eksikliği

‘‘**Bana göre bir kadının seyahate çıkamamasının en önemli sebebi özgüven eksikliği**. Bunu kendi işyerimde de görüyorum, bir türlü kendi başlarına bir şey yapmaya cesaret edemiyorlar. İlla ki birilerine soracaklar, kendileri için bir şey yapmıyor bu insanlar. Öncelikle cesaret olması lazım.’‘

(4 Nolu Görüşmeci)

Yalnızlık

“ Gezi sırasında bazen yalnız kaldığımı düşünüyordum. **Şu an yalnızım, acaba birisi olsaydı daha mı iyi olurdu**, ya da başka bir şey mi yapsaydım diye düşündüm. Bazen insan **yalnız olunca tedirgin olabiliyor**, eğer ki hiç alışık olmamışsa. ”

(1 Nolu Görüşmeci)

Aile

“ Haliyle biz evli ve çocuklu kadınlar olarak **en büyük kısıtımız ailemiz**. Ev işleri ve bakmakla yükümlü olduğunuz bir çocuk varsa, tek başına nereye gidebiliyorsunuz? ama yine her yıl bir ya da iki kere yaz aylarında ailecek tatile gidiyoruz, yine seyahat ediyorsunuz ama yalnız başınıza değil artık. ”

(7 Nolu Görüşmeci)

Arkadaş Çevresi

“ Seminere tek gideceğimi söylediğimde **iş arkadaşım “ nasıl tek başına gidersin! ”** tarzında bir **tepki vermişti**. Bunun gayet normal olduğunu, iş gereği biraz da gezmek için gideceğimi söyledim. Onun da başına gelse, bence o da benim yaptığımı yapardı. Tek gideceğinizi söylediğinizde insanların tavırları biraz değişiyor, sizi vazgeçirmeye çalışabiliyorlar, ancak onlar da sizin iyiliğinizi istediği için yaptıklarını düşünüyor, doğru da yapıyorlar ama öyle olsa hayattaki her fırsatı kaçırmız. ”

(2 Nolu Görüşmeci)

Kadına Yönelik Toplumsal Tutum

“ Avrupa’ da Erasmus için bulunduğum haftada şunu gördüm ki, kadınlar çok daha özgür, asla kötü bir davranış yok, ne sözlü ne de fiziksel bir müdahale var, toplum bu durumu kanıksamış durumda, kadının da toplumda bir yeri olduğunun bilincinde. Buradaki en büyük kısıt bence bu, **kadına karşı toplumun sahip olduğu kalıp**

yargılar.”

(11 Nolu Görüşmeci)

Maliyet

*“Karşılaştığım en büyük sıkıntılardan birisi **her şeyin pahalı olmasıydı**. Dolar çok yüksek ve ilk gittiğimde masraflarımın da olacağını bildiğim için, beni biraz tedirgin etmişti. Bir de çalıştığım yerle sorun olmamasını istiyordum yoksa eve dönüş için bile para bulamayabilirdim, ”*

(14 Nolu Görüşmeci)

Zaman Kısıtlılığı

“ Benim sıkıntım genellikle zaman ile ilgili, çünkü tek başına gezilmek için çok güzel yerler var, arkadaşlarım da söylüyor ancak benim ne yazık ki çok fazla zamanım olmuyor, özellikle evlendikten sonra hayatınız daha düzene giriyor ve kendi işinizle beraber sürekli olarak meşgul oluyorsunuz, size de pek fazla vakit kalmıyor.”

(20 Nolu Görüşmeci)

*“ Özellikle çalışan bir kadınsanız ve turizmde çalışıyorsanız gerçekten çok **zor zamanınız kalıyor seyahat etmeye**. Biz haftada sadece 1 gün izin kullanabiliyoruz, orda da zaten tüm gün yoğun olduğumuz için dinleniyoruz.”*

(22 Nolu Görüşmeci)

3.5.3.2. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Sırasında Yaşadığı Kısıtlar

Sözlü Taciz

*“ Bir keresinde **sözlü bir taciz yaşamıştım onu** hatırlıyorum. Üzerime gayet normal*

bir kıyafet vardı kot pantolon t-shirt falan, ayrıca yürüyüşüm tavırlardım da gayet normaldi. Bir pasaja girmiştim ve çıkarken pasajların önünde genelde kendini bilmez erkekler olur biliyorsun, üç tanesi laf attı aynı anda. Bende baktım arkadan ama hemen devam ettim, çünkü biliyorum ki tartışsam takip edecekler belki de saldıracaklar daha kötüsü olacak. O yüzde umursamadım ve yoluma devam ettim.”

(8 Nolu Görüşmeci)

‘’Birkaç kez sözlü saldırıya uğramıştım, laf atmalar ıslık çalmalar. Hiç hoş şeyler değil. Bunları yapan yaratıklar, insan demiyorum, acaba kendi çocuklarına böyle bir şey yapsa ne hissederler çok merak ediyorum. Çok duyarsız ve anlayışsız bir toplum var bunu kendilerinde adeta bir hak gibi görüyorlar.’’

(10 Nolu Görüşmeci)

Fiziksel Taciz

*‘’ Evet yaşadım tabi ki yaşamaz olur muyum hayatımın en kötü anlarından birisiydi. O zaman otelde kalıyordum ve dışarı çıkıp gezmek istedim, sonra akşam olunca otele döneyim dedim ve otelin tam karşısında bir market vardı, otelde televizyon izlerken yemek için bir şeyler alıyım dedim aynı zamanda sigaram da bitmişti bu vesileyle onu da aradan çıkartırım dedim. Marketten alışverişimi yaptım ve kasaya geldim, sigarayı kasadan aldım ve hesabı ödedim. Para üstünü **beklerken arkamda birden birisinin elini hissettim** ve hemen yüzümü döndüm. Kaba saba bir erkek sakallı kara bir şey. Ama baktım hiçbir şey yokmuş gibi davranıyor. O sırada çok kalabalıktı kasa ve kasiyer de parayı uzattı. Ben de çok korkmuştum ve hemen para üstünü alıp koşturarak dışarı çıktım. Otele girerken kalbim çarpıyordu çok kötüydü. Otelin girişinde biraz bekledim acaba beni gördü mü buraya geldiğimi takip etti mi diye, sonra bekledikten sonra hemen odama çıkıp kapıyı kilitledim. Hala anlatınca tüylerim diken diken oluyor. Çok kötü bir andı. ‘’*

(9 Nolu Görüşmeci)

Görsel Taciz

“ En çok yaşadığım sözlü ve görsel taciz olayı. Özellikle Hindistan, Brezilya gibi ülkelere gittiğimde bunu yaşıyorum, hele **ki tek bir bayansanız önce gözleriyle süzüyorlar**, ondan sonra da laf atıyorlar. Hele ki tek başına metroya, otobüse binerseniz ya da bir kafede bir şeyler yiyip içmek isterseniz, bazı ülkelerde özellikle erkekler direk etrafınıza konuşlanıp sizi süzmeye başlıyor. ”

(17 Nolu Görüşmeci)

“Ben laf atılmasına çok gıcık oluyorum, bir de alakasız bir şekilde bakılmasına. Yalnız seyahat ettiğim zamanlarda bakıyorlar ki tek başına bir kız yürüyor, **hemen dik dik bakıyorlar**, üstünüzde bir de rahat bir şeyler varsa. Buda insanı rahatsız ediyor.”

(25 Nolu Görüşmeci)

Bilgi Eksikliği

“ Çek Cumhuriyeti’ nde iken, otelden çıktıktan sonra şehri gezmek istedim, tabi şehri bilmiyorsunuz, yeni bir ülke, ulaşım sistemini bilmiyorsunuz ne nereye gider, nasıl bilet alınır gibi. Seyahatime ilk başladığımda **bilgisizlik beni kısa süreli tedirgin etti** ama görevlilere sorarak çok rahat bir şekilde istediğim yerlerin birçoğunu gezdim. ”

(11 Nolu Görüşmeci)

Aldatılma Korkusu

“Yurtdışındayken alışveriş yaptığım zaman bazen aldatılma korkusu olabiliyor ama çok nadiren. Aldığınız şey hele ki hediye ise, ya da kendiniz de kullansanız, bir sorun olduğu zaman muhattap bulamazsınız, değiştiremezsiniz. Bunu daha önce yaşadım çünkü, turist olduğunuzu anlayınca size **daha uyduruk malları satmaya çalışabiliyorlar.**”

(5 Nolu Görüşmeci)

Kaybolma

‘‘ Amerika’ nın o büyük ünlü mağazalarından birine gitmişim iş çıkışında kıyafet ve ev için bazı eşyalar almam gerekiyordu. En uygun da o mağazaydı, şehrin uzağında bir yerdi ancak otobüse binip gitmişim. Alışverişimi yaptıktan sonra, kaldığım yere dönerken **yanlış otobüse bindiğimi anladım. O an çok panik yaptım** ve son durağa kadar bekledim belki geri döner diye. Ancak geldiği yöne gitmiyormuş, bende şoföre sordum geri döndüğüm yere nasıl gidebilirim diye, o da sağ olsun yardımcı oldu, otobüse kadar eşlik etti ve tekrar geldiğim yere döndüm.’’

(14 Nolu Görüşmeci)

Yalnızlık

‘‘**Benim tek korkum yalnız olmamdı**, korku da demeyim, eğer arkadaşım gitmeseydi ya da başka bir arkadaşım yanımda olsaydı daha iyi zaman geçirebilirdim. Evden uzakta olunca da insan açıkçası bir can yoldaşı arıyor kendine. Ama çok güzeldi, güzel bir anıydı benim için.’’

(6 Nolu Görüşmeci)

‘‘Üniversitedeyken Finlandiya’da Erasmus yaptım. Orada ilk gittiğimde bana arkadaşlık edecek, **yanımda olacak kimse yoktu. Yalnızdım**, her şeyi yalnız yapıyordum, yalnız yiyor yalnız geziyordum. İlk başlarda bu biraz sıkıntılı bir süreçti ama zamanla çevrenizin gelişmesiyle beraber sizinle yok olup gidiyor.’’

(13 Nolu Görüşmeci)

Korku

‘‘ Beni tedirgin eden şeylerden birisi de cinsel saldırılardan dolayı **korkudur**. Erkeklerin kadına yönelik şiddetini hepimiz biliyoruz, eğer yalnız iken bir erkek bana

saldırırsa ne yaparım, nasıl kendimi savunurum bunu ara ara düşünüyorsunuz seyahatlerinizde. hep dikkatli oluyorsunuz, olmaya mecbur bırakılıyorsunuz ‘’

(18 Nolu Görüşmeci)

Toplumun Bakış Açısı

*‘’ Bazen sokaktan geçerken insanların bakışları, hal ve tavırları sizi rahatsız edebiliyor. Bunu Avrupa’ da yaşamadım ancak Türkiye’ de tek başıma gerçekleştirdiğim seyahatlerde yaşadım. Özellikle hava sıcakken doğal olarak şort giyiyorsunuz ve sizi nasıl süzdüklerini görüyorsunuz, **kadını adeta istemiyorlar bu toplumda.**’’*

(5 Nolu Görüşmeci)

Tedirginlik

*‘’Gençliğimde yalnız seyahat ettiğimde, hatta bir yere tek başına gittiğimde bile bazen erkeklerin göz hapsindeymişim gibi geliyor, özellikle tek başına bir yere oturuyorsanız ve kadınsanız, hemen çevrenizdeki erkekler dikip gözlerini sizi rahatsız ediyorlar. Tabi ki seyahatime devam ediyorum ancak bu durum haliyle rahatsız ediyor sizi ve **tedirgin oluyorsunuz**, böyle bir şeyi yaşayınca acaba beni takip mi ediyorlar diye düşünüyorsunuz. O yüzden ben mesela tek başına dolaşırken تنها yerlere girmekten özellikle kaçınıyorum.’’*

(7 Nolu Görüşmeci)

Zaman Kısıtı

*‘’ Bizim **zamanımız çok kısıtlı**, sadece 1 gün gezme hakkımız oluyor, bazen uçak durumuna göre çok nadir 2 gün bize kalıyor. Böyle olunca da çok fazla seçeneğiniz olmuyor, sadece belli yerleri gezebiliyorsunuz.’’*

(17 Nolu Görüşmeci)

İlgi çekmek

‘ ‘Ben yalnız seyahat ettiğimde **en fazla İlgi çekmekten**, özellikle de karşı cinsin İlgisini çekmekten **korkarım**. Eğer ilgi çekersem biliyorum ki o sırada rahatsız olacağım.’ ’

(22 Nolu Görüşmeci)

Tablo 4: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Öncesinde ve Seyahat Sonrasında Yaşadığı Kısıtlar

Seyahat Öncesinde Yaşanılan Kısıtlar			Seyahat Sırasında Yaşanan Kısıtlar		
<i>Kişisel</i>	<i>Kişilerarası</i>	<i>Yapısal</i>	<i>Kişisel</i>	<i>Kişilerarası</i>	<i>Yapısal</i>
Korku	Aile	Zaman Kısıtlılığı	Korku	Sözlü Taciz	Bilgi Eksikliği
Yalnızlık	Kadına Yönelik Toplumsal Tutum	Yabancı Dil	Yalnızlık	Görsel Taciz	Kaybolma
	Arkadaş Çevresi	Bilgi Eksikliği	Tedirginlik	Fiziksel Taciz	Zaman Kısıtı
		Maliyet	İlgi çekmek		

Araştırmaya konu olan yalnız seyahat eden kadınların seyahat öncesinde yaşamış olduğu korku, yalnızlık, aile, kadına yönelik toplumsal tutum, arkadaş çevresi, zaman kısıtlılığı, yabancı dil ve bilgi eksikliği olmak üzere dokuz tema ortaya çıkarılmıştır. İkinci bölümde açıklandığı gibi, (Crawford ve Godbey, 1987) seyahat kısıtlarını temel olarak üç bölüme ayırmıştır. Bunlar kişisel, kişilerarası ve yapısal kısıtlardır. Kişisel kısıtlar, kişinin kendisinden kaynaklanan, kendi ile ilgili olan kısıtlardır. Örneğin korku, tedirginlik, yalnız kalma korkusu, stres gibi duygular, insanın kendisiyle ilgili olan ve seyahate çıkmasını engelleyen kısıtlardır. Kişilerarası kısıt ise, kişinin kendi dışındaki insanlardan kaynaklanan kısıtlardır. Aile, çocuk,

arkadaş bulamama, taciz, toplumsal baskı, toplumun normları gibi, bir kişinin kendisi dışındaki insanlar tarafından oluşturulan bariyerlerdir. Yapısal kısıtlar ise, kişilerden çok, yapısal durumlardan kaynaklanan, psikolojik faktörlerin ya da kültürel faktörlerin dışındaki sorunlardır. Örneğin parasal imkanlar, hava durumu, uzaklık, zaman kısıtı gibi durumlar, yapısal kısıda girer.

Görüşmeler sonunda, yalnız seyahat eden kadınların seyahat öncesinde yaşamış olduğu kişisel kısıtlar, korku ve yalnızlıktır. Kişilerarası düzeyde 3 temel tema bulunmuştur. Bunlar aile dolayısıyla seyahat edememe, içinde yaşadığı toplumun yapısından kaynaklı yalnız seyahat eden kadınlara olumsuz bakış açısı, yapısal düzeyde yaşamış olduğu kısıt türleri ise seyahatin kendilerine göre maliyetli oluşu, seyahat edilecek yer ile ilgili olan bilgi eksikliği, yabancı dil seviyesindeki yetersizlik ve gerek iş gerekse ev durumdan kaynaklanan zaman kısıtlılığıdır.

Seyahatleri sırasında ise, yalnız seyahat eden kadınlar kişisel olarak fiziki ve ruhsal olarak korkuları, yalnızlık, tedirginlik ve başkalarının, özellikle de karşı cinsin ilgisini çekmek olarak belirtmişlerdir. Kişilerarası düzeyde ise, sıkça karşılaştıkları sözlü, fiziki ve görsel taciz olarak belirtmişlerdir. Seyahat sırasında karşılaştıkları yapısal kısıtlar ise, destinasyon hakkında bilgi eksikliği, kaybolmak ve seyahat zamanının kısıtlı olma temaları ortaya koyulmuştur. Toplamda ise, seyahat öncesinde dokuz tane kısıt teması, seyahat sırasında ise on tane seyahat kısıt teması ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 5: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Kısıtları ve Miktarları

Seyahat Öncesinde Yaşanılan Kısıtlar		Seyahat Sırasında Yaşanılan Kısıtlar	
<i>Kısıt Türü</i>	<i>Kişi Sayısı</i>	<i>Kısıt Türü</i>	<i>Kişi Sayısı</i>
Korku	18	Korku	8
Yalnızlık	5	Yalnızlık	5
Aile	4	Tedirginlik	4
Kadına Yönelik Toplumsal Tutum	8	Sözlü Taciz	12
Arkadaş Çevresi	2	Görsel Taciz	8
Zaman Kısıtlılığı	7	Fiziksel Taciz	1
Yabancı Dil	3	Bilgi Eksikliği	5
Bilgi Eksikliği	6	Kaybolma	2
Maliyet	3	Zaman Kısıtı	2
		İlgi Çekmek	3

Tablo 5’te görülen kısıt temalarında, seyahat öncesinde en fazla duyulan kısıt, yalnız seyahat eden kadınlar tarafından korku olarak tanımlanmıştır. Bunun en temel nedenini de cinsel saldırıya uğrama korkusu olarak belirtmişlerdir. Aynı zamanda tacize uğramayı, hırsızlığa ya da kaçırılmaya karşı duydukları korkular da korku kısıtı altına konulmuştur. Seyahat öncesi en az yaşanan korku ise, arkadaş çevresi yüzünden oluşan kısıtlardır ve sadece 2 kişi böyle bir kısıda maruz kaldığını belirtmiştir. Kısıt türleri olarak ele alınırsa, görüşmelerdeki verilere göre yalnız seyahat eden kadınlar en çok kişisel seyahat kısıtlarına sahiptir. Bu tabloda, kadınlardan her biri görüşmelerinde birden fazla kısıda maruz kaldığını belirtmekte, belirttiği kısıtlar ayrı ayrı temalandırılarak, bu sayılar temalara aktarılmıştır.

Seyahat sırasında ise, en çok kısıda maruz kalınan unsur taciz vakasıdır. Ancak görüşmelerden elde edilen verilere göre, deneklerin her biri birçok kez farklı türden taciz olayına maruz kaldığı için, tablodaki gibi bir sınıflandırılma yapılmıştır. Bu bağlamda, en fazla sözlü tacize maruz kaldığını araştırmadaki yalnız seyahat eden kadınlar belirtmektedir. Seyahat sırasında yaşanan kısıt türlerine bakıldığında, kişilerarası kısıtları kadınların daha fazla yaşadığı görülmektedir. Genelleme yapılırsa, seyahat öncesinde daha çok kişisel kısıtlara sahipken, seyahat sırasında ise kişilerarası kısıtlara kadınlar daha fazla maruz kalmıştır.

3.5.4. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Kısıtlarıyla Mücadele Stratejileri

3.5.4.1. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Öncesinde Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri

Bilgi Alma

‘‘Önce bilgi alırım, gittiğim yer ile ilgili araştırma yaparım, hem seyahat kitaplarından, hem internetteki bloglardan. Eğer oraya bir arkadaşım gitmiş ise ondan da tavsiye alırım nerelerde yemek yiyebilirim, nereleri gezebilirim, nerede daha güvenli bir şekilde kalabilirim.’’

(5 Nolu Görüşmeci)

‘‘Gittiğim yer ile ilgili olarak bilgi edinirim. Bu sayede nereye daha kısa sürede ulaşırım, nasıl daha fazla keyif alırım, kim neleri yapıyor onları araştırırım. İnternette seyahat ile ilgili olan sitelere bakıyorum genellikle ve altındaki yorumlara bir de derecelere. Genellikle yüksek derece sahip, daha fazla olumlu yorum almış mekanları tercih ediyorum. ‘‘

(10 Nolu Görüşmeci)

Maddi Hazırlık

‘‘Amerika pahalı bir ülke, özellikle benim kaldığım eyalette ücretler bir hayli yüksekti. İş sürecim bittikten sonra 2 hafta bana kalan boş bir zaman vardı, ben gitmeden önce o şekilde ayarlamıştım. New York ve Washington’ u tek başına gezdim, çok büyük keyif aldım, hayatımda yaşadığım en güzel en heyecanlı deneyimdi diyebilirim. Öncesinde Zamanımı ve paramı ona göre ayarlamıştım. ‘‘

(14 Nolu Görüşmeci)

Zaman Hazırlığı

‘‘Az bir vaktim olduğu için seyahatimi iyi planlıyorum. Boşa vakit öldürmek istemiyorum, o yüzden iş yerimle de konuşup iznimi ona göre ayarlayıp, seyahat planlarımı yapıyorum. ‘‘

(22 Nolu Görüşmeci)

Kendini Motive Etme

‘‘ Tura katılmakta ilk başlarda kararsızdım, başıma bir şey gelir mi, kaybolur muyum, ya otobüsü kaçırırsam odada kitli kalırsam diye. Ama daha sonra kendimi her şeyin güzel olacağı, daha çok eğleneceğim için kendimi motive ettim. Böylece tura katılma kararı aldım. ‘‘

(4 Nolu Görüşmeci)

Detaylı Seyahat Planı Yapma

‘‘Belçika’ ya giderken, detaylı bir seyahat planı yapmışım. Çünkü bana 1 hafta boş bir zaman kalacaktı, bunu da en iyi şekilde değerlendirmek istiyordum. Orada kalacağım süre de belliydi ve bir daha yurt dışına çıkma imkanım olmayabilirdi, sonuçta ülke karışık ve Euro çok pahalı. Bu yüzden bir kağıda nereleri gezeceğim, neler yapacağımı yazdım, gittikten sonra da harita aldım üzerinde de işaretledim. Gelmeden önce hangi metro nereden geçiyor onlara varana kadar bakmışım.’’

(12 Nolu Görüşmeci)

İkna Etme

‘‘ Uzak bir yere gidiyordum. Bunun için eski ev arkadaşımın tedirgin olması gayet normaldi. Ama orada bulunduğum seyahat süresince benim gibi başka insanlar da olacaktı, bunu söylediğimde biraz daha rahatladı ve kendisi de cesaretlenmiş olup, bir sonraki yıl o da tek başına gitti. ’’

(2 nolu Görüşmeci)

3.5.4.2. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Sırasında Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri

Görmezlikten Gelme

‘‘ Seyahatlerim sırasında bir sefer otobüste iken taciz yaşamışım, taciz demeyim de karşımdaki adam tip tip bana bakıyordu. Niyetini hemen anlıyorsunuz tabi. Ben de görmemezlikten geldim, çünkü biraz sonra inecektim. Eğer ki yolum uzun olsaydı o zaman yer değiştirirdim belki de iner başka bir otobüse binerdim. ’’

(12 nolu Görüşmeci)

Duymamazlıktan Gelme

‘‘Aslında yalnız seyahat çok fazla etmediğime rağmen, **seyahat sırasında size laf atmalar**, dikkat çekmek için türlü şaklabanlıklar yapan erkekler olmuyor değil. Ben olabildiğince sakın kalıp **görmezlikten geliyorum**, çünkü tartışsam daha çok musallat olacak, sanki kendisine ilgi duyuyormuşum gibi hissedecek. O yüzden hiç kafama takmayıp yoluma devam ediyorum.’’

(22 nolu Görüşmeci)

Alternatif Arama

‘‘Prag’dayken önce şehir merkezini gezdim, sonra Prag’ a gelmeden önce merak ettiğim yerlerden birisi de Narodni Müzesi’ydi. Oraya gitmeye karar verdim. **Ancak gittiğimde kapanmıştı**, biraz fazla gezmekten zamanın nasıl geçtiğini anlamamışım. Öyle olunca ben de bu sefer otele döndüm, dinlendim ve **akşam hareketli sokakların olduğu bölgelere gittim**. ‘’

(11 Nolu Görüşmeci)

Terk Etme

‘‘ Bu anı yaşayınca daha sonraki **gezilerimde** daha dikkatli olmaya çalıştım, hala da çalışıyorum. Eğer bir yere girdiğimde bakıyorum ki çevredeki erkekler çok fazla olursa ve tipleri rahatsız edici ise, **orayı hemen terk ediyorum**. Sonuçta hiçbir şey can güvenliğinizden önemli değil. ‘’

(9 Nolu Görüşmeci)

Giyime Dikkat Etme

‘‘Eğer gideceğim yer tutucu bir yerse, **giyinişime dikkat ediyorum**, beni daha rahatlatıyor, en azından belli bir seviyeye kadar. Ama olay sadece ne giyildiğinde değil, zihniyette. Biraz da mecbur bırakılıyor kadınlar bu konuda. ‘’

(12 Nolu Görüşmeci)

Kalabalıktan Kaçma

“Genellikle **kalabalık ortamlardan** özellikle de erkeklerin yoğunlukta olduğu ortamlardan kaçıyorum. Bu tip durumlarda genellikle taciz edilme riskiniz çok fazla artıyor.”

(25 nolu Görüşmeci)

Göz Göze Gelmekten Kaçma

“**Seyahatlerimde bu yüzden karşı cinsle göz teması kurmamaya çalışıyorum.** Benim çalıştığım yere de sık sık erkekler geliyor, karşı masamda şefimiz var, masalarına geldikleri zaman bazıları dik dik bize yani iş yerinde çalışan kadınlara bakıp duruyorlar. Çok sinir oluyoruz. Böyle şeyleri tecrübe ettiğimiz için, seyahatlerimde de tokalaşma, göz teması gibi şeyler asla yapmıyorum.”

(22 Nolu Görüşmeci)

Tablo 6: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri

<i>Seyahat Öncesi Stratejiler</i>	<i>Seyahat Sırasındaki Stratejiler</i>
Maddi Hazırlık	Görmezlikten Gelme
Zaman Hazırlığı	Duymamazlıktan Gelme
Kendini Motive Etme	Alternatif Arama
Detaylı Seyahat Planı Yapma	Terk Etme
İkna Etme	Giyime Dikkat Etme
Bilgi Alma	Kalabalıktan Kaçma
	Göz Göze gelmekten Kaçma

Yukarıdaki tabloda, araştırmaya konu olan yalnız seyahat eden kadınların seyahat öncesinde ve sırasında geliştirdikleri mücadele stratejilerinin genel temalarına bakıldığında, seyahat öncesinde seyahatte ortaya çıkabilecek kısıtlarla mücadele edebilmek ve seyahatlerinden daha fazla memnuniyet duyabilmek için maddi olarak

hazırlık, izin alma gibi zaman hazırlıkları, seyahate daha fazla cesaret edebilmesi için kendilerini motive etme, her hangi bir aksaklık yaşanmaması için detaylı bir seyahat planı, başkalarını ikna etme ve gideceği yer hakkında bilgi almak olarak ortaya çıkmıştır.

Seyahat sırasında araştırmaya konu olan yalnız seyahat eden kadınların geliştirdikleri mücadele stratejileri ise, karşılaştığı sesli ya da görsel tacizleri ya da rahatsızlıkları görmezlikten ya da duymamazlıktan gelme, kısıtın yaşandığı yeri terk etme, tacize maruz kalmamak için giyimine dikkat etme ve karşı cinsle göz göze gelmemeye çabalama ve seçeneği kaybolmuşsa kendisine alternatif yaratma temalarıdır.

Tablo 7: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Geliştirdikleri Mücadele Stratejileri ve Miktarları

Seyahat Öncesindeki Mücadele Stratejileri		Seyahat Sırasındaki Mücadele Stratejileri	
Strateji Türü	Kişi Sayısı	Strateji Türü	Kişi Sayısı
Maddi Hazırlık	6	Görmezlikten Gelme	19
Zaman Hazırlığı	11	Duymamazlıktan Gelme	14
Kendini Motive Etme	8	Alternatif Arama	3
Detaylı Seyahat Planı Yapma	13	Terk Etme	8
İkna Etme	2	Giyime Dikkat Etme	6
Bilgi Alma	16	Kalabalıktan Kaçma	5
		Göz Göze Gelmekten Kaçma	4

3.5.5. Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Seyahat Deneyimleri

Özgüven Artması

‘ ‘Bir kere kız olarak **özgüvenim artıyor**, kendime olan güvenim daha fazla geliyor, daha fazla seyahat etmek istiyorum. Kendime dair bir şeyler başardığımı görmek çok sevindirici bir şey.’ ’

(15 nolu Görüşmeci)

Korku ile Yüzleşme

“ Finlandiya’ ya gitmeden önce yalnızlık çekincelerim vardı. Acaba yalnız nasıl kalacağım, bir sürü şey yapmak istiyorum ama yalnız nasıl yapacağım gibi çeşitli korkularım vardı. Yalnız seyahat ederek, bu istediğim yerleri tek başıma gezerek, **korkularımla yüzleşme fırsatım oldu**, o kadar da korkmamı gerektirecek bir durumun olmadığını anladım. Çünkü ilk kez yurt dışına çıkıyordum ve bazı endişelerim vardı, yeni bir ülke, bir de İngilizcem çok üst seviyede değil insanlarla nasıl anlaşacağım gibi sorular vardı kafamda. Ancak gidip gördükçe yaşadıkça bu endişelerimi yendim.

(12 Nolu Görüşmeci)

Yeni Bilgiler Öğrenme

“Benim en güzel hatırladığım ve **bana en çok katan şey edindiğim bilgiler oldu**. Hem İngilizcemi geliştirdim, hem de farklı bir ülkede az da olsa yaşama fırsatım oldu. Oradaki kültürün, hayatın nasıl olduğunu görmek, o havayı tatmak gerçekten çok güzel bir şeydi.”

(14 Nolu Görüşmeci)

“ Berlin tek kelime ile muhteşemdi. Gerçekten çok güzel bir şehir. Her yer düzgün, şehrin adeta bir kimliği var. Bu şehir nasıl savaş geçirmiş insan hiç anlamıyor, ancak müzeye girince ya da kalıntılara baktığınızda anlayabiliyorsunuz. **Her bölgede her sokakta bir şey öğreniyorsunuz** adeta.”

(21 Nolu görüşmeci)

Rahatlama

“ **Bana bir rahatlama gelmişti**, her şeyden uzakta, evden uzak, **işten uzak**, kalabalık

uzak. Tam da istediğim gibi. İleride zamanım oldukça çevremdeki herkese rağmen tekrar ara ara gerçekleştireceğim.’’

(1 Nolu Görüşmeci)

‘’Seyahatimde gerçekten rahatladığımı hissettim. Bütün her şeyden uzaksın, tek başınasın ve güzel zaman geçiriyorsun. Böylece daha enerjik oluyorsun, enerjik bir şekilde geri dönüyorsun tekrar kaldığın yerden başlıyorsun.’’

(4 Nolu Görüşmeci)

Duygusal Haz Alma

*‘’ Yalnız seyahat ettiğimde, **duygusal olarak haz alıyorum**, yaptığım şeyden keyif almak, bana büyük bir haz veriyor. İlerleyen dönemlerde de daha fazla yapmak, daha farklı yerler görmek istiyorum.*

(10 nolu Görüşmeci)

İleriye Dönük Plan Yapma

*‘’ Her seyahatimde, ister yalnız ister arkadaşlarımla istersem ailemle beraber olayım, bir **diğer seyahatimin nasıl olacağını, nereye olacağını planlamaya başlıyorum** kafamda, bana iyi bir tecrübe getiriyor.’’*

(25 nolu Konuşmacı)

Özgür Hissetme

*‘’Benim yaşadığım **en güzel deneyim, özgürlük duygusuydu**. Yapmış olduğum seyahatlerde birçok yere tek başına gittim ve yaşadığım en güzel şey özgürlüktü, istediğinizi yapıyorsunuz sizi kısıtlayan bir şey yok.’’*

(8 Nolu Görüşmeci)

Başarma

“Tek başına kilometrelerce öteye gittim, çalıştım, gezdim, yedim içtim, yeni insanlar tanıdım, birbirinden çok farklı insanlar. Geriye dönüp baktığımda gerçekten çok güzel anılar vardı, **hepsini başarmaktan dolayı çok mutluyum**, evet ben başardım diyebiliyorum.”

(14 Nolu Görüşmeci)

Tablo 8: Araştırmadaki Yalnız Seyahat Eden Kadınların Deneyim Türleri ve Miktarları

Deneyim Türü	Kişi Sayısı
Özgüven Artması	7
Korku ile Yüzleşme	2
Yeni Bilgiler Öğrenme	15
Rahatlama	15
Duygusal Haz Alma	13
İleriye Dönük Plan Yapma	3
Özgür Hissetme	18
Başarma	8

Araştırmada yalnız seyahat eden kadınların seyahat deneyimlerindeki başlıca temalar ortaya konmuş olup, yalnız seyahatten elde ettiği deneyimlerden kendilerine fayda sağlayan özgüven artması, korku ile yüzleşme, yeni bilgiler öğrenme, rahatlama, duygusal haz alma, ileriye dönük plan yapma, özgür hissetme, başarma olarak sekiz tane tema ortaya çıkmıştır. Bu temalardan, kadınlar en fazla özgür hissetme deneyimini yaşadığını ortaya koymuştur. Korku ile yüzleşme deneyimi ise sadece iki kadın tarafından bahsedilmiştir.

3.5.6. Türkiye’de Yalnız Seyahat Etmeyi Planlayan Kadınların Kısıtları

Korku

“ Sürekli olarak kendinizi ona göre ayarlamanız gerekiyor. Eğer ki geç vakte kalırsanız, acaba yolum kesilir mi, acaba başıma bir şey gelir mi sokak ortasında saldırırlar mı, içkime bir şey koyarlar mı diye düşünmeye başlıyorsunuz ve

korkuyorsunuz.’’

(17 nolu Görüşmeci)

Taciz

‘‘Ben de yaşadım biliyorum ve çevremdeki kadınların hepsi yaşadı, her gün yaşıyoruz. **Bir kadının en çok korktuğu şey tabi ki cinsel tacize uğramasıdır.** Bu yüzden hep tedirgin bir şekilde geziyoruz, hep tetikte duruyoruz, durmak mecburiyetinde bırakılıyor, özellikle günün belirli saatlerinde. Kadınların tüm hayatını erkeklerin yapmış olduğu bu iğrenç şey etkiliyor. ‘‘

(8 Nolu Görüşmeci)

‘‘ Benim de bizzat başıma geldiği için biliyorum kesinlikle **cinsel tacize uğramaktır.** Kendinizi çok kötü hissettiriyor savunmasız kalıyorsunuz adeta. Bunun için korunma yöntemi geliştirmesi gerekiyor her kadının, ne yazık ki böyle, kadın hakları ülkemizde korunmuyor yeteri kadar. ‘‘

(9 Nolu Görüşmeci)

‘‘ Türkiye’ de yalnız gezdiğim zaman da başıma defalarca geldi, en fazla kadınları yalnız **seyahat etmekten alıkoyan şey taciz.** Tacizin her türlüü berbat bir şey, istediğinizi yapamıyorsunuz, giyemiyorsunuz, istediğiniz mekanlara günün istediğiniz saatinde gidemiyorsunuz. ‘‘

(17 nolu Görüşmeci)

Kadına Yönelik Toplumsal Tutum

‘‘ Bence **Türkiye’nin geleneksel aile yapısında bu var, kadın kısmı seyahat etmez,** bir şeyden anlamaz, oturur evinde yemek yapar çocuk bakar algısı var. Bu durumda zaten seyahat etseniz de toplum tarafından rahat bırakılamıyorsunuz ki, sürekli sanki birileri sizi dikizliyormuş gibi, sürekli tetikte geziyorsunuz. ‘‘

(1 Nolu Görüşmeci)

“ Türkiye’ de **kadına yönelik toplumsal baskı çok üst seviyede**. Kadınlar bir türlü isteklerini gerçekleştiriyor, sürekli şiddet görüyor, kocalarına ve çevresine çok bağlılar. Eğer böyle bir şey yapsa direk ahlaksız diye damga vurulur ve hayat ona zindan edilir.”

(5 nolu Görüşmeci)

“Yalnız seyahat eden bir kadını görseler, Türkiye’ de çoğu kişi, sadece erkekler değil, kadınların bir kısmı bile **seyahat eden bir kadını** gördüklerinde kadına direk “ **kötü kadın!** ” sıfatını yakıştırıyor. Bu toplumca kanayan bir yaramız. Özellikle de benim gibi kız çocuğu olan birisi için bu durum çok daha düşündürücü.”

(21 Nolu Görüşmeci)

Aile

“**Aile kavramı**, yabancılardaki kadar olmasa bile **burada çok önemli**. Öncelikli olarak tabi ki aileniz ancak aileler de bazen kadınlara çok fazla baskı kuruyor, bunu çevremde de yaşıyorum, görüyorum. Tatil amaçlı seyahatlerde olsun, başka şeylerde olsun kadına hiçbir şekilde söz hakkı tanınmıyor. Bu konuda ben şanslıyım, son derece anlayışlı bir ailem var ancak çevremde bazı aileler var, Allah o kadınlara sabır versin. Sürekli olarak kadını eziyorlar ve bu da sanki geleneksel Türk aile yapısının parçası gibi.”

(7 Nolu Görüşmeci)

Cinsel Saldırı

“ Türkiye’ de eğer yalnız seyahat etmeyi düşünen bir kadın varsa, bunun en önemli kısıtı tabi ki **cinsel saldırıya uğramak** olur. Her gün gazetelerde haberlerde kadınların başına gelenleri görüyoruz ve bu konuda hiçbir şey yapılmıyor, bu suçu işleyenler dışarıda dolaşıyor ve hiçbir ceza verilmiyor.”

(14 Nolu Görüşmeci)

Maddi Bağımlılık

‘‘Kadınları engelleyen en önemli şeylerden biri de **para konusu**. Çoğu kadın ülkemizde çalışmıyor ya da çalıştıkları ancak evin ihtiyaçlarına gidiyor, kendine bir şey kalmıyor, yani **kocaya bağımlılar**. Bu durum da kadınları evde mecbur tutuyor.’’

(23 Nolu Görüşmeci)

Tablo 9: Türkiye’de Yalnız Seyahat Etmeyi Planlayan Kadınların Kısıtları ve Miktarları

Kısıt Türü	Kişi Sayısı
Korku	14
Taciz	18
Kadına Yönelik Toplumsal Tutum	13
Aile	6
Cinsel Saldırı	21
Maddi Bağımlılık	9

Çalışmanın son kısmında, araştırmadaki yalnız seyahat eden 25 kadına, Türkiye’de yalnız seyahat etmek isteyen bir kadının karşılaşılabileceği kısıtlarla ilgili olarak, Türkiye’de yalnız seyahat etmek isteyen herhangi bir kadını ortalama olarak ne gibi kısıtların etkilediği, karşıt cinsleri ile kendilerini karşılaştırdıklarında ne gibi seyahat engellerinin bu kadınları seyahatlerinden gerek seyahat öncesinde, gerekse seyahat sırasında rahatsız ettiği ile ilgili soru sorulmuştur.

Bunun sonucunda 6 genel tema çıkarılmıştır. Bu temalar, korku, tacize uğrama, kadına yönelik Türkiye’deki toplumsal tutum ve hem genel olarak kadına ve özellikle yalnız seyahat edecek ya da eden bir kadına karşı toplumun bakış açısı, kadınların ailesi ve aile yapıları, cinsel saldırıya uğrama korkusu ve maddi olarak ailesine, özellikle de kocalarına bağımlılık temaları ortaya çıkmıştır. Bu temalara göre, araştırmaya katılan kadınlar, Türkiye’de yalnız seyahat edecek kadınların en temel seyahat kısıtının, onları yalnız seyahat etmeye en fazla engelleyen unsurun cinsel saldırıya uğrama olarak görmektedirler. İkinci en temel nedeni de, tacize uğrama tehlikesidir.

SONUÇ

Dünya'nın daha global bir hale gelmesi, teknolojinin hızlanması, telekomünikasyon alanında yaşanan gelişmeler, teknolojik gelişmelerin ulaşım, konaklama, global dağıtım sistemleri, yiyecek içecek hizmetleri gibi turizm sektöründeki önemli dinamikleri hızla arttırması, insanların eğitim seviyelerinde ve dil bilgisi seviyesinde artış göstermesi, toplumun demografik yapısının artık kolektif bir hayattan bireysel bir hayata doğru geçişi, çocuk sahibi olma oranındaki azalışlar, geç evlilikler, hayat standartlarının artması, refah seviyesinin yükselmesi gibi daha bir çok neden, insanların seyahat olayına hızla katılımını sağlamıştır. Dünya Turizm Örgütü'nün 2018 verilerine göre yaklaşık olarak 1,4 milyar kişi turizm faaliyetine katılmıştır. Bu faaliyet içerisinde, birçok farklı seyahat türüne insanlar değişik seyahat motivasyonları ve istekleriyle katılmaktadır.

Paket tur sisteminin, özellikle 1980'li yıllardan sonra çok fazla insan çekmesi, buna bağlı olarak bu kadar yoğun, kitle halindeki turistlerin seyahatlerini organize edebilmek için, zaman içerisinde daha kapalı bir hal alması kaçınılmaz bir sonuçtur. Paket turun getirmiş olduğu bir takım kısıtlayıcı özellikler, örneğin gidilecek yerlerin çok önceden belli oluşu ve sıkı, elastik olmayan bir tur güzergahı, konaklama, yiyecek içecek, ulaşım gibi olanaklarda az seçenek sunulması bazen de tek bir seçeneğe indirgenmesi, tur boyunca tura katılan kişilere çok az serbest zaman bırakılması, özellikle seyahatleri boyunca özgür olmayı, istediği destinasyonu gezip, istediği kültürel ve doğa çekici unsurları ziyaret etmeyi, kendi ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda bir rota oluşturmayı seven insanlar için kısıtlayıcı bir unsur olmaya başlamıştır. Ayrıca özel ilgi turizmi kapsamında insanların farklı turistik motivasyona sahip olarak gerçekleştirmek istediği seyahatler, katılmak istediği aktiviteler, geçmişe göre günümüzde çok daha kolay bir şekilde yapılabilir olmuştur. Ayrıca bu etkinliklere ulaşım da eskiye oranla çok daha kolaylaşmıştır.

Böylece insanlar, kendi isteklerini daha özgürce gerçekleştirebileceği bir seyahat türü olan yalnız seyahate, özellikle son yirmi yıldır büyük bir akın halinde gelmektedir. İstatistiki veriler de bunu doğrulamaktadır. Yalnız seyahat ile ilgili olarak, bazı butik tur operatörleri, yalnız seyahat edecek kişiler için tur düzenleyip, onlara seyahatleri boyunca takip edebilecekleri farklı rotalar sunmaktadır.

Bu tip gelişmeler ile beraber, yalnız seyahat eden insan sayısında her geçen yıl önemli bir artış meydana gelmektedir. Ancak dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar, erkeklere göre yalnız seyahat olayına katılmasıyla ilgili olarak daha fazla kısıda maruz kalmaktadır. Kadın, dünyada siyasal, hukuksal, ekonomik, eğitim haklarını, erkeklerde çok daha sonra elde etmiştir. Bunun biyolojik, kültürel, siyasi birçok sebebi olmasının yanı sıra, içinde yaşadığımız 21.yüzyılda hala kadınların erkeklerle aynı seviyede olamaması, tüm insanlığı negatif yönde etkileyen bir durumdur. Kadın, bu toplumun bir bireyidir, kadın iyi eğitilirse, iyi bir birey olursa, kadının çocukları ve ailesi de iyi olacak, bunun karşılığında da toplum, daha sonra tüm insanlık daha iyi bir hayat standardına ulaşacaktır.

Bu kapsamda kadına verilen değer ile ülkelerin gelişmişlik düzeyleri arasında son derece önemli bir ilişki vardır. Dünya Ekonomi Forumu'nun her yıl düzenlediği Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'nda, en iyi seviyedeki ve endeksin en yukarısındaki ülkelere bakıldığında zaman, kadın ve erkek arasındaki farkın, gelişmemiş ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla kadına değer verilirse, eğitime, sağlığa, ekonomiye, adalete, kısacası hayatın her alanına değer verilir ve daha iyi bir yaşam sağlanır. Bu durum, doğal olarak seyahat endüstrisine de yansayacaktır.

Dolayısıyla, seyahat endüstrisinde de kadın, rahat bir şekilde hareket etmelidir. Bu sayede önce turizm, daha sonra diğer iş kolları bundan maddi ve manevi fayda sağlayacaktır. Ancak yalnız seyahat dendiğinde, kadını bu seyahatlerden uzaklaştıran birçok kısıt, kadınların günlük yaşamından da alışık olduğu üzere mevcudiyetini sürdürmektedir.

Bu kapsamda, bu çalışmanın amacı, yalnız seyahat eden kadınların kısıtlarını anlamak, yalnız seyahat eden kadınları hangi faktörlerin motive ettiğini ortaya koymak, yalnız seyahat eden kadınların seyahat öncesinde ve seyahat sırasında karşılaştığı kısıtlara karşı ne gibi mücadelelerde bulunduğunu ortaya koymak, kadınların bu yapmış olduğu seyahatlerle ilgili olarak yaşadığı deneyimlerin neler olduğunu anlamak ve Türkiye'de yalnız seyahat edecek kadınları ne gibi kısıtların engellediğini ortaya çıkarmaktır.

Araştırmada, Türkiye'de ikamet eden ve yalnız seyahat eden 25 kadın ile, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yüz yüze görüşülmüştür. Örneklem, amaçlı ve

kartopu örnekleme olarak belirlenmiştir. Örneklemedeki amaç, kişinin kadın olması ve tek başına bir seyahat olayına katılmış olması, seyahat olayına katılırken herhangi bir kişinin ya da grubun yanında olmamasıdır. Bu şekilde, örnekleme uygun profilde kadın bulunduktan sonra, araştırmaya katılan görüşmecilerin tavsiyeleri doğrultusunda, araştırmanın konusuna uygun görüşmecilerle irtibata geçilmiştir ve irtibat sırasında araştırmanın konusuna uygun olacağı anlaşıldıktan sonra o kişilerle de görüşme yapılmıştır.

Görüşmeler, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile sürdürülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme ile, konunun temasına uygun sekiz soru hazırlanmıştır. Ancak görüşme sırasında, araştırmaya uygun olacağı kaydı ile araştırmanın konusu ile ilgili olan kısa sorular da sorulmuştur. Görüşme sırasında, araştırmaya konu olan katılımcıların demografik özellikleri, yalnız seyahatleri sırasında ve yalnız seyahatleri öncesinde yaşamış olduğu kısıtları, söz konusu kısıtlarla seyahat süresince ve seyahat öncesinde nasıl mücadele ettiği, ne gibi stratejiler geliştirdiği, bu seyahate katılırken hangi motivasyonları onları bu seyahate yönlendirdiği, seyahatlerinden sonra seyahatlerine dair onları en fazla etkisi altında bırakan deneyimleri, Türkiye’de kadınların yalnız seyahate neden katılamadığı, ne gibi kısıtlarla karşılaştığı ile ilgili olarak 8 soru sorulmuştur.

Araştırma, yüz yüze gerçekleştirilmiştir ve katılımcıların vermiş oldukları cevaplar ses kaydına onların da izni alınarak kaydedilmiştir. Kaydedildikten sonra, yazıya dökülmüştür ve yazı haline getirilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Analizde, araştırmaya katılanların her soruya verdiği cevap yazılmıştır ve tüm katılımcıların vermiş olduğu cevaplar bittikten sonra, bu cevaplardaki ortak temalar bulunmuştur. Katılımcılar, yapılan görüşmelerde kendilerine yöneltilen sorular karşısında benzer temalardan bahsetmişlerdir ve bu temalar, daha sonra tek bir ana tema haline getirilmiştir.

Ana tema haline getirildikten sonra ise, bu temalar, sorulan sorudaki istenen değişkene göre sınıflandırılmaya tabi tutulmuştur. Aynı zamanda ortaya çıkan temaları kaç tane katılımcı bahsetmiş ise, bu temalara göre katılımcıların vermiş olduğu cevaplardaki temalar sayısal olarak aktarılmıştır. Katılımcılardan bazıları, kendilerine yöneltilen soru ile ilişkili olarak birden fazla temadan söz etmiştir ve bu söz ettiği

temalar, her biri ayrı ayrı sayısal olarak uygun olan tema grubuna aktarılmıştır.

Çalışmaya katılan 25 yalnız seyahat eden kadının demografik özelliklerine bakıldığında, yaş ortalamaları 30,92 olarak hesaplanmıştır. Eğitim düzeylerine bakıldığında, 1 kişi ön lisans mezunu, 4 kişi lisans öğrencisi, 20 kişi ise lisans ve üzeri eğitim mezuniyetine sahiptir. Araştırmaya katılanların medeni durumları ise 8'i evli, 17'si ise bekarıdır. Bu bağlamda araştırmaya katılanların %80'i lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olup, %68'i bekar kişilerden oluşmaktadır. Görüşme yapılan her katılımcının, görüşme yapıldığı esnada aktif şekilde çalışmaktadır. Bu çalışmaya katılanların eğitim düzeyleri, medeni halleri ve iş durumları göz önüne alındığında, diğer çalışmalardaki yalnız seyahat eden kadınların eğitim, medeni hal ve çalışma durumları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın sonunda, katılımcıların kısıtları hem seyahat öncesinde, hem de seyahat sırasında olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Bu kısıtlar kişisel, kişilerarası ve yapısal kısıtlardır. Kişisel kısıt, bir kişinin kendisinden kaynaklı olan kısıtlardır, örneğin stres, yalnızlık, korku, endişe gibi kısıtlardır. Kişilerarası kısıtlar, kişinin diğer insanlarla meydana geldiği ilişkilerden kaynaklanan kısıtlardır. Örneğin aile, çocuk, arkadaş, içinde yaşadığı toplum bu kısıtlara örnek verilebilir. Yapısal kısıtlar ise, insan psikolojisi ve ilişkileri ile ilgili olmayan, daha çok kişinin seyahat edeceği destinasyon ya da aktivite ile ilgili olan kısıtlardır. Örneğin kişinin sahip olduğu zamanı, dil bilgisi, ulaşım sorunları, gideceği yerin coğrafi konumu, iklimsel özellikleri, kişinin mali durumu gibi kısıtlardır.

Bu araştırmadaki yalnız seyahat eden kadınların seyahat öncesi karşılaştığı kısıtlar temalar halinde belirlenecek olursa, kişisel kısıtlar olarak korku ve yalnızlık, kişilerarası kısıtlar olarak aile, kadına yönelik toplumsal tutum ve arkadaş çevresi, yapısal kısıtlar olarak ise zaman kısıtlılığı, yabancı dil bilgisi, gidilecek yere dair bilgi eksikliği ve maliyet olmuştur.

Bu kısıtlarda en fazla ‘‘korku’’ kısıtı, katılımcılar tarafından en çok söylenen kısıt teması olmuştur ve 25 katılımcıdan 18'i, korku temasını görüşme sırasında söylemiştir. En az kısıda sahip tema ise arkadaş çevresinden kaynaklanan kısıt temasıdır ve sadece 2 görüşmeci bu temayı görüşme esnasında söylemiştir.

Seyahat sırasında katılımcıların karşılaştığı kişisel kısıtlar ise korku, yalnızlık, tedirginlik ve ilgi çekmek olarak, kişilerarası kısıtlar sözlü, görsel ve fiziksel taciz

olarak, yapısal kısıtlar ise bilgi eksikliği, kaybolma ve zaman kısıtı olarak gruplandırılmıştır. Seyahat sırasında en fazla kısıda sahip olan tema, 12 katılımcının söylediği sözlü taciz olayıdır. En azı ise fiziksel tacizdir ve sadece 1 katılımcı fiziksel tacize uğradığını söylemiştir.

Katılımcıların gerek seyahatleri öncesinde gerekse seyahatleri sırasında karşılaştıkları kısıtlara yönelik geliştirmiş olduğu stratejilerin neler olduğu sorulmuştur. Bunun sonucunda, katılımcılar seyahat öncesinde maddi hazırlık, zaman hazırlığı, kendini motive etme, detaylı seyahat planı yapma, ikna etme ve bilgi alma olarak 6 tane tema ortaya çıkmıştır. Seyahat sırasında geliştirmiş olduğu mücadelelerde ise görmezlikten gelme, duymamazlıktan gelme, alternatif arama, terk etme, giyime dikkat etme, kalabalıktan kaçma ve göz göze gelmekten kaçma olarak 7 tema ortaya çıkmıştır. Katılımcıların seyahat öncesinde en çok başvurduğu mücadele yöntemi, 16 katılımcının söylediği üzere, bilgi almadır. En az başvuru ise birini ikna etmedir ve 2 kişi bu temayı söylemiştir. Seyahat sırasında en fazla gerçekleşen mücadele türü ise 19 kişinin vermiş olduğu tema olan görmemezlikten gelmedir. En az tema ise seyahat sırasında alternatif arama mücadele stratejisidir.

Bir diğer araştırma kısmı, bu çalışmada yalnız seyahat eden kadınların motivasyonu üzerindedir. Motivasyonlar, itici ve çekici motivasyonlar olarak iki gruba ayrılmıştır. İtici motivasyonlar, bir kişinin kendi isteğinden kaynaklı motivasyondur. Örneğin stresten uzaklaşma, rahatlama, rutin hayattan uzaklaşma, prestij gibi unsurlardır. Çekici faktörler ise, bir destinasyonun sahip olduğu çekicilik unsurlarıdır, örneğin kültürel ve doğal güzellikler, alışveriş imkanları, mimari yapı, aktiviteler, arkadaşın o destinasyonda ikamet etmesi, bu çekici unsurlara örnek verilebilir. Bu kapsamda, bu çalışmada itici motivasyonlar olarak çevreye tepki, rutin hayattan uzaklaşma, yalnız kalma, merak duygusu, iş stresinden uzak kalma, öneri, özgür olma, yeni deneyimler yaşama isteği, özgüven artışı, iş gereği olmak üzere 10 tanedir. Çekici motivasyonlardan ise alışveriş, eğitim, destinasyon çekicilikleri, aktiviteler ve arkadaş ziyareti olmak üzere 5 tane temadır. Katılımcıların, itici faktörlerle ilgili olarak en fazla söylediği tema, 18 kişiyle rutin hayattan uzaklaşmadır. En azı ise 2 kişinin vermiş olduğu cevap ile öneridir. Çekici faktörlerden ise 13 kişi ile destinasyon çekicilikleri, en azı ise 4 kişi ile eğitim olanaklarıdır.

Araştırmada, yalnız seyahat eden kadınların, seyahatlerine ilişkin deneyimleri

de sorulmuştur. Buna göre, yalnız seyahat eden kadınları etkileyen en önemli seyahat deneyimleri özgüven artması, korku ile yüzleşme, yeni bilgiler öğrenme, rahatlama, duygusal haz alma, ileriye dönük plan yapma, özgür hissetme ve başarma olarak 8 addet tema çıkarılmıştır. Bu temalardan en yükseği 18 kişi ile özgür olma, en azı ise korku ile yüzleşme olarak ortaya çıkmıştır.

Diğer ülkelerde yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında, birtakım benzerlikler ve farklılıklar araştırma sonunda teslim edilmiştir. Avrupa ve Avustralya’da yapılan yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili araştırmalarda, kadınların daha çok kişilerarası kısıtlarla karşılaştığı görülmüştür. Asya kıtasında yapılan çalışmalarda ise, araştırmaya konu olan yalnız seyahat eden kadınların başta cinsel içerikli kısıtlar olmak üzere, bu çalışmada olduğu gibi kişisel kısıtlara sahip oldukları belirtilmiştir. Aynı zamanda söz konusu kadınların, Hindistan ve Tayland’daki araştırmalarda destinasyona yönelik kısıtlarla da karşılaştıkları belirtilmektedir. Bu çalışmada ise, kadınların seyahat öncesinde daha çok kişisel kısıt, seyahat sırasında kişilerarası kısıtlara sahip olduğu ortaya çıkarılmıştır. Türkiye’de yapılan yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili yapılan çalışmalarda, en fazla toplumsal kısıda ve güvenlik tehditlerine maruz kalmıştır.

Seyahat motivasyonları ile ilgili olarak diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda, günlük rutin hayattan uzaklaşma, özgür ve esnek olabilme, korkularla yüzleşme, deneyim kazanma, kaçma, sosyalleşme, kendini gerçekleştirme gibi temalar ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, bu çalışmadaki yalnız seyahat eden kadınlardan ortaya çıkan motivasyon temaları ile benzer temalar ortaya konmuştur. Farklı olarak, bu çalışmada yerel halkla iletişime geçme teması, özellikle Avrupa’daki motivasyon temaları ile karşılaştırıldığında ortaya çıkmamıştır. Bunun başlıca sebebinin de, kadınların özellikle seyahat sırasında çok fazla kişilerarası kısıda maruz kalmasından dolayı, sosyal olarak gittikleri bölgede fazla etkileşimden uzak kalmak istemeleridir. Bu kapsamda, Avrupa ve Türkiye’deki şehirlerin yapısal ve kültürel olarak farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Avrupa’daki şehirler, daha fazla güvenlik unsurları teşkil ettiği için, kadınlar daha fazla yerel halkla iletişime geçebilmişlerdir ve seyahat süreleri ve sıklıkları, Türkiye’deki yalnız seyahat eden kadınlara göre daha fazladır.

Son olarak, katılımcılara Türkiye’de yalnız seyahat etmeyi planlayan bir kadının yaşayabileceği ya da yaşadığı potansiyel kısıtlar sorulmuştur. Bunun üzerine

korku, taciz, kadına yönelik toplumsal tutum, aile, cinsel saldırı ve maddi bağımlılık temaları ortaya çıkmıştır. Bu temalardan en fazla olan 21 kişinin belirttiği üzere cinsel saldırı, en az olan ise aileden dolayı meydana gelen kısıtlardır.

Bu çalışmada, Avrupa’da yapılan yalnız seyahat eden kadınlar üzerine yapılan birkaç çalışmada da belirtildiği üzere, yalnız seyahat eden kadınların sahip oldukları seyahat kısıtları ile mücadele stratejileri belirtilmiştir. Bu kapsamda, bu çalışma ile özellikle yalnız seyahat etmeyi planlayan kadınlar, seyahatleri öncesinde ve sırasında diğer yalnız seyahat eden kadınların mücadele stratejilerinden faydalanıp, gerek seyahat öncesine gerekse seyahat sırasında bu mücadele stratejilerini uygulayarak, yalnız olarak seyahate katılabilir, seyahatlerinin süresini ve sıklıklarını arttırabilir, yalnız seyahat edecekleri destinasyonları daha rahat ve kolay bir şekilde belirleyebilir. Özellikle, bu çalışmadaki en fazla yararlanılan mücadele stratejisi olan bilgi alma yöntemi ile, yalnız seyahat etmeyi planlayan kadınlar, seyahatleri öncesinde ve sırasında neleri yapması gerektiğini ya da neleri yapmaması gerektiğini ayrıntılı bir şekilde öğrenerek, yalnız seyahatlerinden daha fazla memnuniyet duyabilir.

Yalnız seyahat eden kısıtlarla ilgili olan çalışmalar, ağırlıklı olarak 1990’lı yıllardan itibaren literatüre girmeye başlamıştır. Ancak bununla ilgili literatürde hala çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Türkiye’de ise yalnız seyahat eden kadınlarla ilgili olarak bulunabilen sadece iki çalışma görülmektedir. Bu bakımdan bu çalışmanın, ileride yalnız seyahat eden kadınlar üzerine çalışma yapan kişileri teşvik etmesi ve bu alanda bir farkındalık yaratması amaçlanmaktadır.

KAYNAKÇA

Adventure Travel Trade Association and Adventure Travel Report, *20 Adventure Trend*, (2018) : 17

Adventure Travel Trend Association, *Adventure Travel Trends Snapshot Report*, 2018.

Aitchison, C., Jordan, F., (2008). Tourism And The Sexualization of The Gaze: Solo Female Tourists' Experiences of Gendered Power, Surveillance And Embodiment, *Leisure Studies*. 27 (3): 329-349.

Alexander, D. (2016). *Top 10 Global Consumer Trends For 2016, Travel Report*, Euromonitor International, İngiltere.

Altınbaş, D. (2010). Feminist Tartışmalarda Liberal Feminizm. *İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kadın Araştırmaları Dergisi*. 0 (9): 21-52.

Arat, N. (2017). *Feminizmin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.

Arat, T., Baltacıoğlu, S., (2016). *Sanal Gerçeklik ve Turizm*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 19 (1): 103-118

Armstrong, K. (1994), *The History of God*, Ballantine Books

Association of British Travel Agents, *Annual Habit Survey Report*. (2018). İngiltere: pp: 3.

Ataman, M. (2009). Feminizm: Geleneksel Uluslararası İlişkiler Teorilerine Alternatif Yaklaşımlar Demeti. *Alternatif Politika Dergisi*. 1(1): 1-41.

Atan, M. (2015). Radikal Feminizm: “Kişisel Olan Politikadır” Söyleminde Aile, *The Journal Of Europe Middle East Social Science Studies*, October. 1(2): 1-21.

Aydın, M., Özen Bekar, E., Yılmaz Gören, Ş., Sungur, M . (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 16 (1): 223-242.

Aydın, S., Sezerel H. (2017). Seyahat Motivasyonlarına İlişkin Bir Yazın İncelemesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7 (2):11-140.

Baloğlu, S. ve Uysal, M. (1996). Market Segments of Push And Pull Motivations: A Canonical Correlation Approach. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 8(3): 32-38.

Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 7(1): 231-274.

Barker, G. (2006). *The Agricultural Revolution In Prehistory: Why Did Foragers Become Farmers?* United Kingdom: Oup Oxford Publisher.

Başaran, Y. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5(47): 480-495.

Buckley, R. (2010). *Adventure Tourism Management*, International Center for Ecotourism Research, Australia.

Beardy,M. (2018). *SPQR, Antik Roma Tarihi*,1. Basım, Pegasus Yayınevi

Bebel, A. (2013), *Kadın ve Sosyalizm*, Agora Kitabevi, Çev: Saliha Nazlı Kaya

Bebel, A. (1897), *Women in the Past, Present and Future*, Raymer's Publishing, E-book. Web link: <https://archive.org/details/womaninpastpres00bebegoo/page/n7>, Erişim : Mart 2019

Berktaş, F. (2000). *Tek Tanrılı Dinler Karşıısında Kadın*. İstanbul: Metis Yayınları.

Bianchi, C. (2016). Solo Holiday Travellers: Motivators and Drivers of Satisfaction and Dissatisfaction. *International Journal of Tourism Research*, 18: 197-208.

Bieger, T. ve Laesser, C. (2002). Market Segmentation By Motivation: The Case of Switzerland. *Journal of Travel Research*. 41(1): 68-76.

Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’de Kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 16 (Özel Sayı I): 108-114.

Blazey, M. A. (1987). The Differences Between Participants And Non-participants In A Senior Travel Program. *Journal of Travel Research*. 25 (1): 7-12.

Booking.com Association, (2014), Solo Travel Report

Booking For Solo Travel, *Hotelscan Increases %170 of Solo Travel Bookings*.

Weblink: <http://theopinionator.com/solo-travel-and-here-i-thought-i-was-so-special-not-so/> Erişim: Mayıs 2019

Bond, M. (1997). Women Travellers: A New Growth Market. *PATA Occasional Paper* No:20. Singapore: Pacific Asia Travel Association.

Boulding, E. (1992). "Women and the Agricultural Revolution," *The Underside of History: A View of Women Through Time* (Boulder, CO; Westview Press, 1976; Rev. ed., Sage: 114-119.

Butler, J. (2016). Cinsiyet Belası, *Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. Çev. Başak Ertür, Metis Yayınları.

Buskey, J., 8 Stats Proving VR is becoming a “Must” for Travel Brands, <https://iceportal.shijigroup.com/8-stats-proving-vr-is-becoming-a-must-for-travel-brands/>, 21 Mart 2018, Erişim Tarihi: Temmuz 2019.

Carlson Wagonlit Travel, Global Business Travel Spending Growth Forecast From 2015 to 2020, <https://www.statista.com/statistics/324786/global-business-travel-spending-growth-forecast/>, Erişim Tarihi: Mayıs 2019.

Carr, N. (2001). An Exploratory Study of Gendered Differences In Young Tourists Perception of Danger Within London. *Tourism Management*. 22 ;(5): 565-570.

Centre For The Promotion of Imports, (2018), *What Are The Opportunities For Solo Tourism From Europe Report*.

Cesur, M. (2014). *Tek Başına Seyahat Eden Kadın Turistlerin Seyahat Kısıtlayıcıları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı.

Chai, P. P. (1996). Fully Independent Travellers. *BTR Tourism Update, Autumn*, (3).

Chiang, C. ve Jogaratnam, G. (2006). Why Do Women Travel Solo For Purposes of Leisure? *Journal of Vacation Marketing*.12 (1): 57-69.

Childs,C., How Culture and Heritage Tourism Boosts More Than A Visitor Economy, <https://www.mytravelresearch.com/culture-and-heritage-tourism-boosts-visitor-economy/>, 27.04.2018, Erişim Tarihi: Temmuz 2019.

Cockburn-Wooten, C., Friend,L., McIntosh, A. (2006). A Discourse Analysis of Representational Spaces: Writing of Women Independent Traveller. *Tourism*, 54 (1): 7-16.

Cohen, E. (1974). Who Is A Tourist? A Conceptual Clarification. *Sociological Review*. 22: 527-555.

Cömert, M. ve Sökmen, A. (2017). Türkiye’de Gastronomi Turizmi: Antalya’da Konaklayan Turistler Üzerine Bir Araştırma, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*. 14 (3): 6-26.

Crawford, D.W. and Godbey, G. (1987) Reconceptualizing Barriers to Family Leisure. *Leisure Sciences*, 9, 119-127.

Crompton, J. L. (1979). Motivations For Pleasure Vacation. *Annals of Tourism Research*. 6: 408-424.

Crompton J. L., McKay S. (1999), Motives Of Visitors Attending Festival Events ,*Annals of Tourism Research*, Vol. 24, No. 2, :425-439.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry And Research Design: Choosing Among Five Approaches*, Sage Publications, USA.

Cruise Lines International Association, *Cruise Trends And Industry Outlook Report*, USA, 2019.

Çakır, S. (2007). “Feminizm: Ataerkil İktidarın Eleştirisi” İçinde Modern Siyasal İdeolojiler. Der. Birsen Örs. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Dann, G. M. S. (1976/1977). Anomie, Ego-Enhancement And Tourism. *Annals of Tourism Research*. 4:184-194.

Dann, G. M. S. (1981). Tourist Motivation: An Appraisal. *Annals of Tourism Research*. 8(2): 187-219.

Davies,P. (2018). Flight Searches To ‘Dark Tourism’ Triple In Two Years, Says Kiwi.com,<http://www.travolution.com/articles/108439/flight-searches-to-dark-tourism-triple-in-two-years-says-kiwicom>, (28.06.2019).

Demirgöz Bal, M. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Genel Bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*.1(1) :15-28.

Devlet Planlama Teşkilatı (2018), *Kamu Personeli İstatistikleri*, Kamu Personelinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.

Diamond, J. (2016).*Tüfek Mikrop ve Çelik*. Çev. Ülker İnce. TÜBİTAK Yayınları.

Dikici, E. (2016). Feminizmin Üç Ana Akımı: Liberal, Marksist ve Radikal Feminizm Teorileri,*The Journal of Academic Social Science Studies*. (43): 523-532.

Digance J. (2003) Pilgrimage at Contested Sites. *Annals of Tourism Research*, 30 (1), 143-159.

Digital Market Outlook Report : *VR as A Tool For Holiday Planning*, Statista, 2018.

Diker, O., (2016), Kültürel Miras İle Kültürel Miras Turizmi Kavramları Üzerine Kavramsal Bir Çalışma, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 30 : 365-374.

Doğan, H. ve Tok, T. N. (2018). Türkiye’de Eğitim Bilimleri Alanında Yayımlanan Makalelerin İncelenmesi: Eğitim ve Bilim Dergisi Örneği. *Curr Res Educ*. 4(2): 94-109.

Donovan, J. (2003). *Feminist Theory*. Çev. Bora, A., Gevrek, M. A., ve Sayılan, F., İstanbul: İletişim Yayınları.

Durko, A.M. ve Stone, M. J. (2017). Even Lovers Need a Holiday: Women's Reflections of Travel Without Their Partners. *Tourism Management Perspective*. 21: 18-23.

Elliott, A. “Why Are So Many of Us Now Choosing To Travel Alone?”, <https://www.telegraph.co.uk/travel/comment/whats-behind-the-rise-in-solo-travel/> Erişim Tarihi : (14.05. 2019).

Elsrud, T. (1998). Time Creation In Travelling: The Taking And Making of Time Among Women Backpackers. *Time And Society*. 7(2): 309-334.

Engels, F. (2018). *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*, çev: Mustafa Tüzel, İş Bankası Kültür Yayınları.

Erbil, P. (2016). *Kibele'den Pandora'ya Kadının Tarihsel Yenilgisi*. Arkadaş Yayıncılık.

European Commission. (2018). Equality Between Women and Men In The European Union Report.

European Union (2018), *Women In The European Parliament*, Political Post, : 5-6.

Foo, L. M. (1999). International Solo Travellers To Australia. *Bureau of Tourism Research Report*, 1(2), 1-5.

Facebook, “Solo Travel Society” Web Page, Web Link : https://www.facebook.com/soloTravelSociety/?ref=br_rs, (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2019)

Folley, M., Lennon J.J., (1996). Dark Tourism: A Fascination With Assassination International Journal Of Heritage Studies, 2 (4): 198-211.

Gaag, N. V. D. (2018). *Feminizm*. Çev. Beyza Sumer Aydaş. Sel Yayıncılık.

Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2006-2017 Yılları Arasında Hane Halkı Fertlerinin Eğitim Durumlarına Göre Yıllık Ortalama Esas İş Gelirleri Raporu, Türkiye İstatistik Kurumu, (2018)

Geologic Time, The Age of Earth, United States Department of The Interior Geological Survey Raport. (1977): 2.

Giddens, A. (2012). *Sosyoloji*. Çev. İsmail Yılmaz. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

Gibson, H. ve Jordan, F. (1998). Travelling Solo: A Cross-Cultural Study of British And American Women Aged 30-50. *Paper Presented At The Fourth International Conference of The Leisure Studies Association*), Leeds, UK. PP:16-20

Glaser, B. ve Strauss, A. L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine Publishing Company.

Güneş, F. (2017). Feminist Kuramda Ataerkil Tartışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 27(2): 245-256.

Gürhan, N. (2010). Toplumsal Cinsiyet ve Din. *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi* 4: 58-80.

Güriz, A. (2011). *Feminizm, Postmodernizm ve Hukuk*. Ankara: Phoenix Yayınevi.

Halıcıoğlu, M. B., Taşgın, S., Güler, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Harari, Y. Y., (2015). Hayvanlardan Tanrılara Sapiens, İnsan Tarihinin Kısa Bir Tarihi, Çev. Ertuğrul Genç, Kolektif Kitap

Harman, C. (2009). *Halkların Dünya Tarihi, Taş Devrinden Yeni Binyıla*, Çev. Uygur Kocabaşoğlu. Yordam Kitap.

Harrington, Maureen ve Dawson, Don ve Bolla, Pat. (2013). Objective and Subjective Constraints on Women's Enjoyment of Leisure, *Society and Leisure*, 15. 203-221.

Heimtun, B. (2010). "The Holiday Meal: Eating Out Alone and Mobile Emotional Geographies". *Leisure Studies*. 2(2):175-192.

Heimtun, B. (2012). The Friedn, The Loner And The Independent Traveller: Orwegian Midlife Single Women's Soial Identities When On Holiday. *Gender, Place veCulture*. 19(1): 83-101.

Henderson, K.A., Bialeschki, M.D., Shaw, S.M. and Freysinger, V.J. (1989) A Leisure of One's Own. *Venture, Publishing Inc*, State College, USA.

Henderson, K. A., Stalnaker, D., ve Taylor, G. (1988). The Relationship Between Barriers To Recreation And Gender-Role Personality Traits For Women, *Journal of Leisure Research*, 20(1), 69-80

Hitwise Group, (2018), *Online Behavioral Research Tool Raport*, England.

Hostelworld, "Global Travel Report ", 15 Haziran 2015, <http://www.hosterlworldgroup.com/media/Filas/H/Hostelwordl/press-release/Travel-report-aus.pdf>, Erişim : (1 Nisan 2019)

Hyde, K. F. (1997). Building A Model of The Independent Travel Experience As Evolving Itinerary. *Paper Presented At 'The Evolution of Tourism: Adapting To Change': 28th Annual Conference of TTRA (Travel and Tourism Research Association)*. Norfolk, Virginia.

Hye Lin Kim.(2015). *An Examination of Salient Dimensions of Senior Tourist Behavior: Relationships Among Personal Values, Travel Constraints, Travel Motivation And Quality of Life*. (Unpublished Doctoral Dissertation). Blacksburg, Virginia: Faculty of the Virginia Polytechnic Institute.

Inter-Parliamentary Union, *Women in Politics Map Report*, 2017. :1

Internationale Tourismus Börse Berlin, *World Travel Trends Report*. (2016). Germany: 26-28.

International Healthcare Resource Center, *Global Buyers Survey Brief Report: Global Healthcare Resources*, 2017.

International Monetary Fund, *World Economic Outlook Database*, October 2018.

International Monetary Fund, (2017), *World Economic Outlook Report*,: 242-248.

International Labour Organization (2018). *World Employment Social Outlook Report, Trends For Women*.

Iso-Ahola, S. E. (1982). Toward A Social Psychological Theory of Tourism Motivation: A Rejoinder. *Annals of Tourism Research*. 9(2): 256-262.

Jackson, E. L. ve Scott, D. (1999). Constraints To Leisure. In E. L. Jackson ve T. L. Burton (Eds.), *Leisure Studies: Prospects For The Twenty-First Century* (ss. 299-321).

Janet, T. (1993). Gender-Related Traits and Gender Ideology: Evidence For a Multifactorial Theory. *Journal of Personality and Social Psychology*. 64(4): 624-635.

Jordan, F. (1998). Shirley Valentine: Where Are You? In C. Aitchison ve F. Jordan (Eds.). *Gender, Space And Identity: Leisure, Culture And Commerce*. Eastbourne, UK: Leisure Studies Association. 63: 69–87.

Jordan, F. (2016). Tourism and Technology: Revisiting The Experiences of Women Travelling Alone. *2nd International Information Technology and Business Conferences and Business*. Malezya. Ekim 2016. (ss.1-9), (ss.1-9),

Jordan, F. ve Gibson, H. (2005). “We’re Not Stupid... But We’ll Not Stay Home Either”: Experiences of Solo Women Travelers. *Tourism Review International*. 9(2): 195-211.

Junek, O., Wayne, B., Winn, S. (2006). All-Female Travel: What Do Women Really Want?. *Tourism*. 54: 53-62.

Kaba, B., Emekli, G. (2018). Turizmde Yükselen Bir Eğilim: Yalnız Seyahat Eden Kadın Gezginler (Türkiye Örneği). *Ege Coğrafya Dergisi*. 27 (2): 111-126.

Keskin, F., Uluşan, (2016). A. Kadının Toplumsal İnşasına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlara Dair Bir Değerlendirme. *Akdeniz İletişim Dergisi*. (26): 47-69.

Klook Association, *2019 Travel Trends Report*.(2019). Hongkong.

Kocabaş Atılğan, D. (2013). Antik Yunan’da Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Temsili. *Yedi Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*. (10): 15-27.

Kocaer, S. (2006). *Argo ve Toplumsal Cinsiyet*. Millî Folklor Dergisi. 71: 97-101.

Kolay, H. (2015). Kadın Hareketinin Süreçleri, Talepleri ve Kazanımları. *Emoenerji Toplumsal Haber ve Araştırma Dergisi*. (3): 5-11.

Kolektif. (2010).İktisat ve Toplumsal Cinsiyet. Editör: Ufuk Serdaroğlu. Ankara: Efil Yayınevi.

Kolektif. (2018). *Humans Origins :7 Million Years and Counting*. Editör: Michael Marshall. Hohn Murray Yayınevi.

Kollontai, A. M. (2000). *Toplumsal Gelişmede Kadının Konumu*. Çev. İnci, M. A. İstanbul: İter Yayınları.

Kozlu, D. (2009). Modernizm Sonrası Postmodern Hareket İçinde Kadının Yeri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*. (3): 1-15.

Laesser, C., Beritell, P. ve Bieger, T. (2009). Solo Travel: Explorative Insights From A Mature Market (Switzerland), *Journal of Vacation Marketing*. 15 (3): 217-227.

Light, D. (2017). Progress In Dark Tourism And Thanatourism Research: An Uneasyrelationship With Heritage Tourism, *Tourism Management*, 61: (Special Issue): 275-301.

Lorber, J. (1997), *The Variety of Feminisms and Their Contributions to Gender Equality*, Sage Publications.

Marcel, J.(2003). *Death Makes a Holiday*. The American Reporter. 9 (2114)

Mayo, E. J., Jr. ve Jarvis, L. P. (1981). The Psychology of Leisure Travel: Effective Marketing and Selling of Travel Services. Boston. *CBI Publishing*.

Mazoyer, M., Roudart, L. (2006). *A History of World Agriculture*. Monthly Review Press.

McCabe, S. (2000). The Problem of Motivation In Understanding The Demand For Leisure Day Visits.*Consumer Psychology of Tourism, Hospitality and Leisure: Volume 6 No: (3/4),2000*.

Mcguire, F. (1984). A Factor Analytic Study of Leisure Constraints In Advanced Adulthood. *Leisure Sciences*. 6(3): 313-326.

McNamara, K. E. ve Prideaux, B. (2009) A Typology of Solo Independent Women Travellers. *International Journal of Tourism Research*.12: 253-264.

Merkovic, A., 23 *Business Travel Statistics to Help Your Business Soar*, <https://fitsmallbusiness.com/business-travel-statistics/>, 26.03.2019, Erişim Tarihi: Temmuz 2019.

Michel, A. (1984). *Feminizm*. (Çev: şirin Tekeli). İletişim Yayınları.

Mies, M., Bennholdt-Thomsen, V., Werlhof, C. V. (2014). *Son Sömürge: Kadınlar*. Çev. Yıldız Temurtürkan. İletişim Yayınları.

Mintel Travel Association (2018), *Solo Travel Report*, pp:1-6, İngiltere.

Mofokeng, Mac ve Matima, Tk. (2018). Future tourism trends: Virtual Reality based tourism utilizing Distributed Ledger Technologies. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*. 7 (1) : 1-14

Myers, LM. M. (2010). Women's Independent Travel Experience In New Zealand. (Unpublished Doctoral Dissertation). University of Sunderland.

Novelli, M. (2005). *Niche Tourism: Contemporary Issues, Trends and Cases*. Oxford, İngiltere: Elsevier Publishing.

Newman, L. K. (2002). Sex, Gender and Culture: Issues in the Definition, Assesment and Treatment of Gender Identity Disorder. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. 7: 358-367.

OECD Better Life Initiative. (2018), *OECD Better Life Index. Country Reports*. pp:52-83.

OECD, (2018) *Labour Force Statistics*, Labour Force Participation Rate by Sex and Age Group.

Offen, K. (1988). Defining Feminism: A Comparative Historical Approach. *Published By : The University of Chicago Press*. 14(1): 119-157,

Oppermann, M., (2000) ,Tourism Destination Loyalty, *Journal Of Travel Research*, Volume:39 Issue:1 : 78-84

Özdemir, Ö. (2017). İki Sistemli Kuram Olarak Sosyalist Feminizm. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*. 9 (2): 395-414.

Özveri, D. (2009). *Feminist Teorinin Gelişim Sürecinde Uluslararası İlişkilere Bakışı Üzerine Kısa Bir Değerlendirme*. H. Çomak (Ed.). *Uluslararası İlişkilere Giriş: Teorik Bakış*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları

Patton, M.Q. (2002). *Qualitative Evaluation And Research Methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Park, K. ve Reisinger, Y. (2010). Differences In The Perceived Influence of Natural Disasters And Travel Risk On International Travel. *Tourism Geographies*. (12) 1: 1-24.

Pearce, P. L. (1982). An Approach To Tourist Motivation. In Pearce, P. L. (Eds.). *The Social Psychology of Behavior*: Pergamon Press.

Pearson, Y. C., Liping, E. T., *Food As A Form Of Destination Identity: A Tourism Destination Brand Perspective*. *Tourism And Hospitality Research*, 11 (1): 30-48, 2011.

Pereira, A. Silvva, C. Motivations And Experiences of Women Solo Travellers. *International Journal of Multidisciplinarity In Business And Science*. 4(5): 134-138.

Pinterest's Travel Report, 'Travel Trends for 2018: Solo Ventures, Stopevers, Surf school and More, Web link: <https://newsroom.pinterest.com/en/post/travel-report-2018>, Erişim Tarihi: (1 Nisan 2019).

Poria, Y., Reichel, A., Brian, A. (2006). Heritage Site Management: Motivations And Expectations. *Annals of Tourism Research*, 33(1): 162-178.

Portrait of American Travelers, Travel and Tourism Integrated Marketing Agency, 2018.

Princeton Survey Research Associates (2017). *Solo Travel Study Raport*. USA: Princeton University.

Radojevic, T., Stanisic, N. ve Stanic, N. (2015). Solo Travellers Assign Higher Ratings Than Families: Examining Customer Satisfaction By Demographic Group. *Tourism Management Perspectives*. 16: 247-258.

Roberts, C.M, *Kısa Dünya Tarihi*, İnkılap Kitabevi, 1. Basım, 2014

Sarıışık, M ve Özbay, G. (2015). Gastronomi Turizmi Üzerine Bir Literatür İncelemesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. 26(2): 264 – 278.

Save The Children Federation, (2015) , *Mother's Index Ratings, Annual Raport*.

Scott, W. (2013). *Feminist Tarihin Peşinde*. Çev. Özlem Aslan. BGST Yayınevi.

Seow, D. ve Brown, L. (2018). The Solo Female Asian Tourist. *Current Issues in Tourism*. 21 (10): 1187-1206 .

Small, J., Harris, C., Wilson, E. (2017), Gender On The Agenda? The Position Of Gender In Tourism's High Ranking Journals. *Journal of Hospitality And Tourism Management*. (13): 114-117.

Spence, J. T. (1993). Gender-related traits and gender ideology: Evidence for a multifactorial theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64(4), 624-635.

Sportcall Sport Market Inteligence, *Global Sports Impact Report*, 2017.

Standevan,J., De Knop, P. (1999). *Sport Tourism*. Champaign. IL:Human Kinetics.

Statista Research Department, *Business Travel Industry In The U.S. - Statistics ve Facts Report*, 2016.

Stone, A. (2016). *Feminist Felsefeye Giriş*. Çev. Yonca Cingöz, Bilge Tanrıseven. İstanbul: Otonom Yayıncılık.

Swarbrooke, J. , Beard, C., Leckie, S., Pomfret, G. (2003). *Adventure Tourism: The New Frontier*. Oxford: Butterworth-Heinmann.

Table of Summary of Paid Leave Entitlements Available To Mothers, OECD Family Database. 2019.

Taş, G. (2016). Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler Dergisi*. 3(5): 163-175.

Technavio, *Global Sports Tourism Market Report*, 2019.

The Express Wire, (2019), Space Tourism Market 2019 Global Industry Share, Demand, Top Players, Industry Size, Future Growth by 2025: Research Reports World

Thomas ,T. K. ve Mura, P.(2019).The ‘Normality of Unsafety’- Foreign Solo Female Travellers In India, *Tourism Recreation Research*. 44: 33-40.

Tomaszewski, L. E. (2003). *Peripheral Travelers: How American Solo Women Backpackers Participate In Two Communities of Practice*. (Unpublished Doctoral Dissertation). USA: Texas A ve M University.

Tontuş, Ö. (2015). *Sağlık Turizmi Nedir?* Sağlık Turizmi Kurulu.

Türkiye İstatistik Kurumu, *Turizm İstatistikleri. 2013-2017 Yılları Arasında Ziyaret Amacına Göre Ayrılan Ziyaretçi Sayısı*, 2018.

Türkiye İstatistik Kurumu, Merkezi Dağıtım Sistemi, *2018 Yılı İş Gücü İstatistikleri Raporu*, (2018).

Türkiye İstatistik Kurumu, (2018). *Hane Halkı Fertlerinin 2006-2017 Yılları Arasındaki Eğitim Durumlarına Göre Yıllık Ortalama Esas İş Gelirleri Raporu*.

Türkiye İstatistik Kurumu, *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları ve 2007-2018 Yılları Arası Genel Nüfus Sayımı Sonuçları*, İstatistiki Rapor, 2018.

Türkiye İstatistik Kurumu, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, *2008-2017 Yılları Arasında Bitirilen Eğitim Durumuna ve Cinsiyete Göre Nüfus*.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, *Türkiye Sağlık Sektörüne Genel Bakış Raporu*, 2017.

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, *Gastronomi Turizm Raporu*, 2014.

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, *Sağlık Turizmi Raporu*, 2014.

United Nations World Tourism Organization, *International Conference On Tourism and Sports Technical Notes*, Vietnam, 2016.

United Nations World Tourism Organization, *Tourism and Culture Synergies Report*, 2014.

Uysal, M. ve Hagan, L. A. R. (1993). Motivation For Pleasure Travel. In Khan, M. A., Olson, M. D. ve Var, T. (Eds.), *VNR's Encyclopedia of Hospitality And Tourism*. New York: Van Nostrand Reinhold. 798-810.

United Nations (2017), Department of Economic and Social Affairs, Population Division. *World Population Prospects: 2017 Revision*.

United Nations (2018), Department of Economic and Social Affairs, Population Division. *World Urbanization Prospects: 2018 Revision*.

Valaja, E. (2018). *Solo Female Travellers' Risk Perceptions and Risk Reduction Strategies – As Expressed In Online Travel Blog* ,Unpublished Master Thesis, Lund University, Sweden.

Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. *Journal of Sociological Studies*. 0(35): 29-56.

Wagner Research Company, (2018), *Space Tourism Industry Forecast Report*, Space Travel Consultants International, Isle of Man, U.K.

Wilson, E. (2004). *A 'Journey of Her Own'?: The Impact of Constraints On Women's Solo Travel*. (Unpublished Doctoral Dissertation). Australia: Department of Tourism, Leisure, Hotel And Sports Management Griffith Business School Griffith University.

Wilson , E., Harris , C. (2006). Meaningful Travel: Women, Independent Travel And The Search For Self And Meaning. *Tourism*. 54 (2):161-172.

Wilson, E. C. ve Little D. E. (2005). A “Relative Escape”? The Impact of Constraints On Women Who Travel Solo. *Tourism Review International*. 9(2): 155- 175.

Wilson, E. ve Little, D. (2008). The Solo Female Travel Experience, Exploring The Geography of Women's Fear. *Current Issues In Tourism*. 11(2): 167-186.

World Economic Forum (2018) , *The Global Gender Gap Annual Reports*, 2006-2018.

World Health Organization, (2015), *Table of Trends in Maternal Mortality: 1990 to 2015*.

Yalçinkaya Ş. (2015) Cinsiyet Bağlamında Mekansal Davranış: Yurt Odaları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37) : 639-649

Yang, E.C.L, Khoo-Lattimore, C. ve Arcodia, C.(2017). A Systematic Literature Review Of Risk And Gender Research In Tourism. *Tourism Management* 2016. 58(C): 89-100.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yiannakis, A. ve Gibson, H. (1992). Roles Tourists Play. *Annals of Tourism Research*. 19(2): 287-303.

EK: GÖRÜŞME FORMU

- 1) Sizi biraz tanıyalım. (Demografik Özellikler)
- 2) Sizi yalnız seyahat etmeye motive eden unsurlar nelerdir?
- 3) Seyahat öncesinde ne gibi kısıtlarla karşılaşıyorsunuz?
- 4) Seyahat öncesinde karşılaştığınız kısıtlarla nasıl mücadele ediyorsunuz?
- 5) Seyahat sırasında ne gibi kısıtlarla karşılaşıyorsunuz?
- 6) Seyahatiniz sırasında karşılaştığınız bu kısıtlarla nasıl mücadele ediyorsunuz?
- 7) Sizin yalnız seyahatinize ait e önemli deneyiminiz neydi, size en fazla ne kattı?
- 8) Sizce Türkiye’ de kadınları yalnız seyahat etmekten alıkoyan sebepler nelerdir?